

INDISCHE SPREUKEN

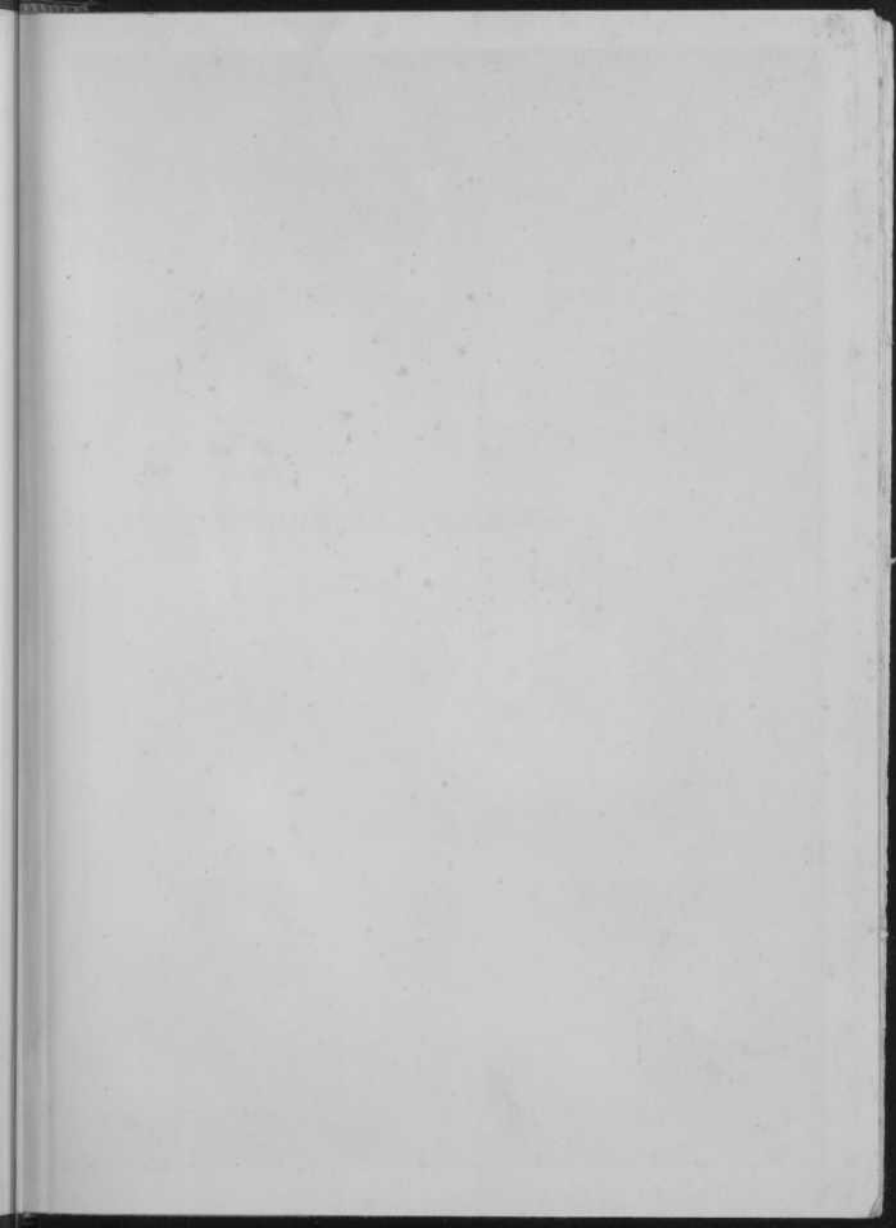

963
E13

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

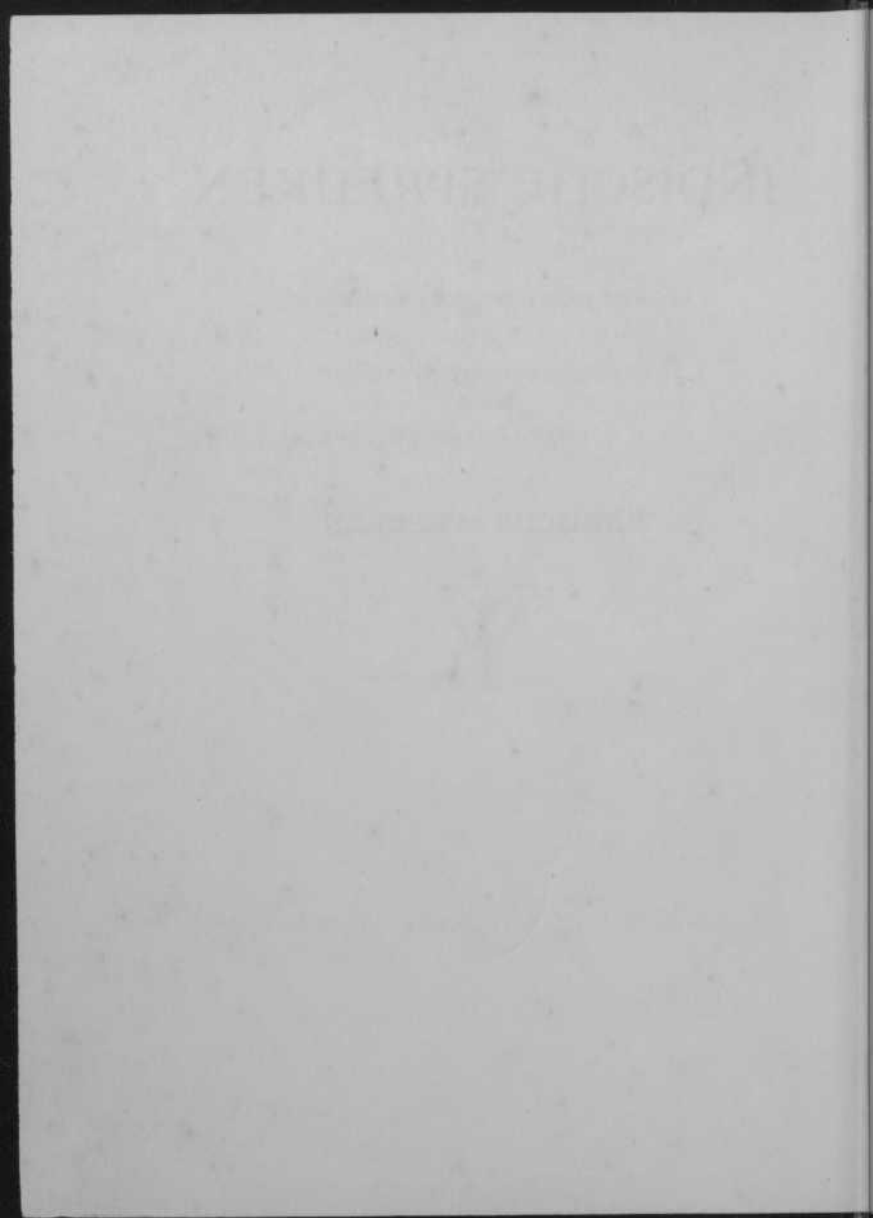
0409 0012

INDISCHE SPREUKEN

INDISCHE SPREUKEN

371352.

INDISCHE SPREUKEN

NAAR DE VERTALING UIT HET SANSKRIT

VAN OTTO BÖHTLINGK

IN BLOEMLEZING VERDIETSCHT

DOOR

DR. C. J. WIJNAENDTS FRANCKEN

H. D. TJEENK WILLINK & ZOON N.V. - HAARLEM

1932

INDISCHE SPREUKEN

NAAR DE VERZAMELING VAN
VAN OTTERLOO
IN ALGEMEENEN
1898

DEEL I. WYKLAARINGEN

Aan
Mevr. M. KIST-BOK voor
trouwde hulp en vriendschap

INLEIDING.

Eerst anderhalve eeuw geleden zijn de litteratuur en godsdienst van oud Indië in Europa bekend geworden. Sinds dat oogenblik zijn zij in verschillende landen ijverig bestudeerd en is het aantal Sanskritisten meer en meer toegenomen. Onder die laatsten behoort OTTO BÖHTLINGK tot de allergrootste. Geboren te S. Petersburg in 1815, waar hij later lid werd van de Kaiserlich Russische Academie, vertrok hij in 1868 naar Jena en verhuisde vandaar in 1885 naar Leipzig, waar hij hoogbejaard in 1904 overleed. Deze Böhtlingk was met medewerking van R. Roth de schrijver van het beroemde groote Sanskrit-woordenboek in zeven deelen, aan welks uitgave 25 jaren werd gewerkt en dat verscheen in de jaren 1853—75. Inmiddels deed hij nog, als dienstig bij de samenstelling van zijn woordenboek, een groot werk verschijnen in twee deelen, de „Indische Sprüche”, waarvan eenige jaren later een tweede omgewerkte uitgave noodig bleek, uitgedijd tot een drietal deelen, waarvan het laatste opgedragen aan onzen vermaarden oriëntalist Kern.

Ook dit boek was een waar reuzenwerk, dat in zijn eersten druk niet minder dan 5419, in den tweeden zelfs bijna de helft meer, namelijk 7613 spreuken bevatte,

verspreid over 1560 dichtgedrukte bladzijden ¹⁾. Deze spreuken zijn bijeengezameld uit een geweldig aantal verschillende bronnen, zooals de beide groote heldendichten, de Mahabharata en de Ramayana, de fabelbundels Pañcatantra en Hitopadesa, de spreuken van Bhartrihari ²⁾ en tal van andere ons uit de Oudheid overgeleverde geschriften ³⁾. De neiging tot bespiegeling ligt den Indiërs diepgeankerd in hun aanleg en vormt een hunner kenmerkende karaktertrekken, die in al deze spreuken komt tot eene veelal dichterlijke uitdrukking. Ook in het Indisch drama wordt de loop van het stuk meermalen afgewisseld door algemeene beschouwingen die, waar zij een hoogere vlucht nemen, den vorm verkrijgen van spreuken in gebonden stijl. Zoo vindt men, naar Leopold von Schroeder opmerkt, in dien spreukenschat een rijkdom van diepzinnige, wijze, edele en dikwijls in den hoogsten graad origineele en treffende gedachten in scherp, duidelijke en dikwerf zeer kunstvollen vorm weergegeven. In hun spreuken-

¹⁾ Een register hierop van 109 bladzijden werd samengesteld door A. Blau en is te vinden in de Abhandl. für die Kunde des Morgenlandes, deel IX: 1893 no. 4.

²⁾ Een philosophisch dichter uit de 7de eeuw n. C., die afwisselend een monniks- en een wereldsch leven voerde en zich zelf berispte om die onbestendigheid van zin. Reeds een eeuw geleden werden zijn spreuken uitgegeven en vertaald door Peter von Bohlen. Merkwaaardigerwijze vindt men reeds in ABRAHAM ROGERIUS' „De open deure tot het verborgen Heydendom", uitgegeven te Leyden in het jaar 1651, een gedeelte, getiteld: „Spreuken van Barthrouherri over den Wegh na den Hemel".

³⁾ De herkomst van de groote meerderheid der hier opgenomen spreuken hebben wij aangeduid met de letters: B. = Bhartrihari; H. = Hitopadesa; M. = Mahābhārata; P. = Pañcatantra; R. = Rāmāyana; S. = de bijzonder rijke spreukenverzameling Subhāshitārnava, in 324 bladen handschrift te Petersburg.

wijsheid bezitten de Indiërs een eigenaardig kleinood, waarmede slechts weinig soortgelijks uit de litteratuur van andere volkeren kan vergeleken worden ¹⁾).

Böhrling nu heeft zich niet alleen verdienstelijk gemaakt door de met de grootste vlijt bewerkstelligde bijeenzameling dier vele spreuken, maar niet minder door ze tevens te vertalen op eene meesterlijke en onvolprezen wijze, waardoor ze aan kracht en zeggingswijze niets verloren hebben. Wel is daartoe, ook al geldt het hier metrisch geschreven teksten, de prozavorm gekozen, maar aan dichterlijkheid heeft daardoor de inhoud niet geleden; zelfs was m. i. zulk een prozavertaling te verkiezen boven een strikt metrische, niet alleen omdat daardoor de tekst minder week en zoetelijk aandoet en krachtiger tot ons spreekt, maar ook omdat daardoor de inhoud des te zuiverder kon worden weergegeven en niets van de juistheid behoefde te worden opgeofferd aan eene dikwerf onoverkomelijke moeilijkheden opleverende en steeds gebrekkig blijvende overzetting in gebonden stijl bij zoo uiteenlopende taaleigenaardigheden ²⁾).

Hoe bewonderenswaardig Böhrling's vertaling mag genoemd worden, blijkt wel uit een getuigenis als dat van den grooten Sanskritist ALBRECHT WEBER, waar hij in een boekbespreking zegt ³⁾: „De voortreffelijkheid van de behandeling der geweldige stof is reeds zoo algemeen erkend, dat daarover niets meer valt te

¹⁾ L. von Schröder. *Indiens Literatur und Cultur in historischer Entwicklung*. Leipzig 1887, pag. 667.

²⁾ Zoo erkent zelfs de zoo straks te noemen Ludwig Fritze, dat „de Indische metra in onze taal deels in 't geheel niet zijn na te volgen, deels zich hard en leelijk zouden voordoen, indien men ze wel nabootste.”

³⁾ A. Weber. *Indische Streifen III*. Leipzig 1879, pag. 124.

zeggen. Vertaling zoowel als conjecturen zijn nagenoeg doorlopend voorbeeldig." En de niet minder deskundige LEOPOLD VON SCHROEDER getuigt ervan in de woorden ¹⁾: „En wat voor een vertaling! Men kan ze als een volmaakt meesterwerk aanduiden. Zij is proza, terwijl de spreuken in het oorspronkelijke metrisch zijn; maar dit proza geeft den inhoud der spreuken op zóó volkomen wijze weer, dat zij zelf als een kunstwerk bekoort. En welk een overvloed van echte levenswijsheden is in deze spreuken vervat! Wie van de veelgeroemde wijsheid der Indiërs zich een begrip wil vormen, dien raad ik aan vóór alles Böhrling's „Indische Spreuken" ter hand te nemen. Mij is dit werk vele jaren lang een trouw levensgezel geweest, aan wien ik veel vreugde, veel troost, veel leerzamen omgang heb te danken."

Hetzelfde zou waarschijnlijk onze groote taalgeleerde H. Neubronner van der Tuuk, de in 1894 overleden vervaardiger van groote Bataksche en Balineesche woordenboeken, getuigd hebben. Uit diens nalatenschap was het exemplaar van Böhrling's boek, dat ik voor mijn bewerking gebruikte, afkomstig; en aan dit exemplaar waren duidelijk de sporen waarneembaar van een jarenlang verblijf in het tropisch klimaat van de binnenlanden van Insulinde, waarheen het door den toenmaligen eigenaar overal was meegevoerd, terwijl de door hem erin gemaakte aantekeningen bewezen hoe veelvuldig het door hem was geraadpleegd. Een grooter aantal onzer landgenooten dan Oud-

¹⁾ Reden und Aufsätze, Leipzig 1913, pag. 321.

Indische lectuur onder oogen krijgt met de in de spreuken vervatte Indische wijsheid bekend te maken, is het doel van dit boek. De spreuken toch zijn ook voor leeken ten volle waard gelezen te worden, zoowel om hare fijne opmerkingen en dichterlijke beelden als om de erin besloten moreele waarheden; terwijl zij ook, mede in haar veelal drastische zegswijze, zeer geschikt zijn om een blik te doen slaan in den gedachtengang en het volksleven der Indiërs, hetgeen in een tijd als wij thans beleven met Gandhi en zijn aanhang, zeker niet misplaatst is.

Aan eene *volledige* vertaling viel natuurlijk niet te denken; zij zou ook weinig zin hebben, aangezien vele spreuken slechts te verstaan zijn door den deskundige en vele vooral van belang zijn om den Sanskrit-tekst, die slechts voor oriëntalisten toegankelijk is, maar voor anderen een volkomen gesloten boek blijft, waarvan zij slechts het sierlijk letterschrift kunnen bewonderen zonder er iets van te begrijpen.

Wij bepaalden ons daarom tot eene bloemlezing, waarin na zorgvuldige overweging ruim een negende deel der spreuken is opgenomen. Een bloemlezing is uit den aard in hare keuze altijd afhankelijk van persoonlijken smaak en oordeel. LUDWIG FRITZE, die zich door verschillende vertalingen uit de Sanskrit-litteratuur heeft verdienstelijk gemaakt, heeft ook een kleine bloemlezing, maar in metrische vertaling, van Böhtlingk's spreukenboek gegeven. Hierin komen evenwel slechts 387 spreuken voor, dus ruim $\frac{1}{20}$ der geheele verzameling; en slechts 140 van die bloemlezing vindt men ook onder de door mij gekozene, zoodat van deze

niet meer dan nog geen zesde ook bij Fritze, maar daar in gebonden vorm, is te vinden. Ook de keuze van omstreeks 150 spreuken door Leop. von Schroeder in het aan Indische spreuken gewijde hoofdstuk van zijn bovengemeld boek, komt slechts voor een klein gedeelte met de mijne overeen. Wat nu mijn keuze aangaat, zoo zijn vooreerst die spreuken, welker inhoud van meer mythologischen aard was, weggefallen, omdat deze te veel voorafgaande verklaring zouden behoeven. Eveneens die van een te sterk erotisch karakter, die als van te zinnelijk gehalte hier minder op haar plaats zouden zijn, trouwens door Böhlingk zelf reeds voor een deel niet in 't Duitsch vertaald werden, maar op zijn verzoek door zijn collega en vriend A. Nauck in 't Grieksch zijn overgezet. Toch blijft ook zonder deze het aantal aan liefde en vrouwen gewijde spreuken zeer talrijk, wat in eene verzameling als deze, ontleend aan dichters van zuidelijke volkeren, zeker allerminst verwonderlijk mag heeten. Over vrouwen wordt afwisselend zeer gunstig en zeer ongunstig geoordeeld ¹⁾. Herhaaldelijk wordt gewezen op haar onbetrouwbaarheid en trouweloosheid; maar anderdeels weer wordt de goede echtgenootte hoogelijk geprezen, ja onontbeerlijk geacht. En dat vooral hare trouw, vooral wanneer haar gemaal in moeilijkheden is geraakt, in de Indische litteratuur eene groote vereering vindt, blijkt genoegzaam uit figuren als Damayanti in de Mahabharata en Sita in de Ramayana.

¹⁾ Vgl. mijn „Het Boeddhisme en zijn wereldbeschouwing“. Leiden 1897, waarvan weldra een nieuwe omgewerkte uitgave verschijnt.

Overigens zal men in de spreuken, naar het toegevoegd register genoegzaam uitwijst, een groote verscheidenheid van stof behandeld vinden. Natuurlijk zijn er zeer vele van moreele strekking, waarbij plichten worden voorgelaten en raadgevingen uitgedeeld, terwijl op echt Indische wijze het juiste moreele inzicht in nauw verband gebracht wordt met een juist verstandelijk denken ¹⁾. Over hoogstaande en laagstaande karakters wordt veelvuldig gehandeld, ook over vorsten, rijkdom en armoede, aangeboren aard en noodlot. Verder wordt een belangrijke plaats ingeruimd aan gastvrijheid en vriendschap en aan alwat betrekking heeft op huwelijk en gezinsleven, — natuurlijk alles naar Indische opvatting, evenals volgens ascetische en Boeddhistische zienswijze zinnelust, die aftrekt van het hoogere, wordt gehekelde. En uiterst veelvuldig zijn bij dat alles de dichterlijke vergelijkingen, ontleend aan de tropische dieren- en plantenwereld, waarbij dan dikwijls weer tegenstellingen als tusschen de geminachte kraai en de om zang of waardigheid van optreden geprezen kokila en flamingo.

Wat de opeenvolging der spreuken betreft, hebben wij ons gehouden aan die van Böhrling, die ervan afzag de reusachtige stof te rangschikken naar de behandelde onderwerpen, wat trouwens ook moeilijk consequent

¹⁾ Onaangenaam doet het aan dat op zoovele plaatsen, die wij hier hebben weggelaten, eene dubbelhartige slimheid wordt aanbevolen om vijanden te overwinnen door tegenover hen vriendschap te huichelen, zich van den domme te houden of hun aandacht in slaap te weeten ten einde hen daarna gemakkelijker te kunnen overvallen, wanneer zij op niets kwaads verdacht zijn. Zie bijv. bij Böhrling de spreuken 74, 659, 1058, 3415, 4221, 5367, 6021, 6207.

ware door te voeren geweest ¹⁾. Ook wij hebben afgezien van eene systematische indeeling in hoofdstukken en onderdeelen. Het kwam ons voor dat de lezing van het boek bij doorbladeren, aangezien het toch niet in één stuk valt door te lezen, boeiender en aantrekkelijker werd bij een telkens wisselende stof, zij dit al ietwat vermoeiender; het aan 't slot toegevoegd register met bladwijzer, hoewel verre van volledig, kan dan eenigermate eene rangschikking naar bepaalde onderwerpen vervangen.

Natuurlijk viel hierbij eene herhaling van zelfde ethische gedachten niet altijd te vermijden; in een bundel als deze, ontleend aan zoovele verschillende schrijvers uit onderscheiden tijdperken was zulks onvermijdelijk. Maar het zal niet hinderlijk zijn, juist waar de spreuken niet naar bepaalde onderwerpen zijn ingedeeld. Natuurlijk ook zal hier en daar onderlinge tegenspraak van sententie heerschen, zoo b.v. ten opzichte van de waardeering van rijkdom en armoede, wat evenmin te verwonderen valt, gegeven de onderscheiden herkomst. Ophelderende noten heb ik mij slechts hier en daar veroorloofd en ze beperkt tot het allernoodigste.

¹⁾ „Eine Anordnung der Sprüche nach ihrem Inhalt“, zoo zegt hij, „wäre überaus schwierig und in vielen Fällen doch mehr oder weniger willkürlich gewesen.“ Daarom plaatste hij ze eenvoudig in alphabetische volgorde naar de beginletter volgens het Sanskrit-alphabet. Natuurlijk komt dit beginsel in eene vertaling volkomen te vervallen.

1. Zonder eenigen grond toornen en zonder eenige aanleiding zich genadig betoonen, is de wijze waarop slechtgeaarden zich gedragen, — het beeld eener ongedurige wolk. M.

2. Wie zonder eenige aanleiding in toorn voortdurend raast en tiert, voor dien schrikken de menschen terug als voor vuur dat vonken spat.

3. Wie diegenen zoekt, die hem niet liefhebben, diegenen mijdt, die hem wèl liefhebben, en eenen sterkere dan hij zelf is vijandig bejegent, — zoo iemand noemt men een dwaas. M.

4. Door zachtmoedigheid overwinne men den toornige, door goedheid den booze, door giften den gierigaard, door waarheid den leugenaar ¹⁾). M.

5. Kijk, terwijl alle andere vogels zich vrij mogen bewegen, wordt gij, o papegaai, tot loon voor uw zoete stem in een kooi opgesloten.

6. Met vuur, water, vrouwen, dwazen, slangen en vorsten moet men steeds voorzichtig omgaan, aangezien deze zes iemand snel het leven kunnen benemen.

¹⁾ Vgl. ons kwaad met goed vergelden (Matth. V: 39. 40). Men denke ook aan het Boeddhistisch verhaal van koning Dighiti en prins Dighavu.

7. Tot den een komt het geluk, ook al zit hij neer zonder zich te verroeren; een ander slooft zich af en verkrijgt toch niet wat hem niet is voorbeschikt. Vgl. 232. M.

8. De verstandige denke na over wetenschap en bedrijf, alsof hij niet ouder werd en niet had te sterven; de deugd echter beoefene hij, als had de dood hem reeds bij de haren gegrepen.

9. De lichtmot vliegt in de vlam der lamp, omdat zij de smart van het verbranden niet kent; de visch slikt het aas van den vischhaak, omdat hij het gevaar daarvan zich niet bewust is. Wij echter laten niet af van de genietingen des levens, ofschoon wij zeer goed weten dat deze omstrikt zijn met een net van onheil: wee over de ondoorgroondelijke diepte van het onverstand. B.

10. Beter dan de onwetenden zijn zij die boeken lezen; beter dan dezen zij, die het gelezene onthouden; beter dan dezen zij, die het gelezene begrijpen; beter dan dezen zij die aan 't werk tijgen.

11. Door al te groote vertrouwdheid ontstaat gering-schatting door bestendig bezoek onverschilligheid: in het gebergte Malaja ¹⁾ gebruikt een bedelares sandelhout als brandstof. S.

¹⁾ Een naar het Zuiden toe gelegen gebergte, beroemd en dikwijls vermeld om zijn rijken plantengroei.

12. Evenals een zwerm vliegen ook aan een zeer schoon lichaam een wonde opzoekt, zoo speurt een boosaardige ook in een zeer schoon gedicht naar fouten.

13. Wèl kent men een middel om het buitengewoon bewegelijk kwikzilver te binden, maar geen middel om een vrouwenhart te ketenen.

14. Een niet bij zich toelaten, een niet erkennen van bewezen diensten, aan den dag gelegde geringschatting, vermelding van misslagen en een vergeten van onzen naam in den loop van een gesprek, dit alles zijn teekenen dat iemand ons niet meer genegen is. Vgl. 577. H.

15. Een gave, die men op een onpassende plaats, te onrechter tijd, aan een onwaardige, op onvriendelijke wijze of met geringschatting uitreikt, noemt men een gave der duisternis.

16. Ook al laat de zee de parel zinken en het gras boven drijven, de parel blijft toch parel en het gras gras.

17. Een arme, wien het om geld te doen is, kan er toch niet aan denken geld te maken: geld vangt men met geld, evenals groote olifanten met andere olifanten. M.

18. Komt een arme, zelfs met de bedoeling er iets te geven, in het huis van een rijke, toch houdt men er hem voor een bedelaar: Wee voorwaar eens menschen armoede. P.

19. Slechte menschen hebben 't liefst geld, middelmatigen geld en eer, de beste alleen eer, daar voor mannen van hooge gezindheid eer meer waard is dan geld.

20. Menschen worden oud door veel reizen, paarden door in den stal staan, vrouwen door ongestild verlangen, kleederen door zonneschijn.

21. Eindeloos van uitgestrektheid is de wetenschap en talrijk zijn de leeringen. Daarbij is het leven kort en hindernissen zijn er in menigte. Houd u daarom niet op met het onbeduidende maar neem het beste, gelijk de flamingo de melk weet te scheiden uit haar mengsel met water. P.

22. Daardoor, dat menschen niet de wetenschappen beoefenen, niet met verstandigen omgaan en niet hun zinnen beteugelen, ontstaat in hen het kwaad.

23. Zelfs onschatbare juweelen kan men voor geld bekomen. Wat echter niet voor millioenen juweelen is te verkrijgen, is één enkel oogenblik langer leven voor hem die den dood is vervallen; alle juweelen te zamen zijn daartoe niet toereikend. Zulk een oogenblik met niets te verspillen is daarom met recht een groote onbezonnenheid. S.

24. Ongeroepen binnentreden, ongevraagd kletsen, zichzelf prijzen en anderen misprijzen, dit zijn vier ken-teekenen van een lichtvaardigen geest. S.

25. Wie niet noodeloos buiten zijn geboorteland vertoeft, niet met boozen omgaat, geen vreemde vrouwen aanraakt, zich niet aan bedrog, diefstal, verraad of drank bezondigt, een zoodanige kan steeds blijmoedig zijn. M.

26. Door kommer wordt niets bereikt: het lichaam ondervindt daarbij smart en de vijanden verlustigen zich daarin. Daarom moet gij uw hart niet aan kommer overgeven. M.

27. Vergankelijk zijn jeugd, schoonheid, leven, rijkdom, gezondheid, omgang met vrienden: aan deze dingen moet geen wijze hangen. M.-H.

28. Anderer bezigheden niet gispen, eigen plichten nakomen, met armen medelijden hebben, tot iedereen vriendelijke woorden richten, een trouwen vriend zelfs met achterstelling van eigen leven een dienst bewijzen, een in huis getreden gast in de armen sluiten, naar krachten giften uitdeelen, toegevend zijn, tot verwanten in een hun passende verhouding staan, den zijnen een „heeft het je gesmaakt” toeroepen en een hun welgevallig zijn, — dat is de aard en levenswijze van hooggezinde mannen.

29. Niet versagen is de wortel van geluk, van winst en van welvaart. Wie niet versaagt wordt groot en geniet de hoogste vreugde. Niet versagen is bij alle dingen van nut en bekroont elk werk, dat men onderneemt, met succes. M.-R.

30. Men zij niet naijverig, maar behoeve de vrouwen, deele met haar, zegge haar lieve dingen, zij zacht tegen haar, spreke haar toe met zoete woorden, late zich evenwel niet door haar beheerschen. M.

31. Wordt eenen man geluk beschoren, dan krijgt hij een vijfvoudig uitmuntende vrouw: een vriendelijke, zindelijke, edele, handige en zedelijke.

32. Een aangename, steeds tevreden, vlijtige, trouwe en vaardige vrouw, eene met zulke voortreffelijkheden begiftigde is zonder twijfel een Godin des geluks in levenden lijve. S.

33. Wat zou hun, wien het ontbreekt aan innerlijk gehalte, onderwijzing van nut kunnen wezen? Bamboeriet, ook al stond het op het Malaja-gebergte ¹⁾, blijft bamboeriet en wordt nooit tot een sandelboom.

34. In dezelfde mate als een goed mensch daarbij smart ondervindt, voelt de booze mensch zich bevredigd als hij anderen laakt. M.

35. Een edel mensch spreekt in gevolge van 't hem aangeboren liefdevolle wezen niet maar zwijgt, wanneer men tegenover hem verachting aan den dag legt: de op het Malaja-gebergte ¹⁾ groeiende sandelboom geeft geen kwaadriekend sap van zich af, wanneer de bijl hem nedervelt. S.

¹⁾ Zie noot bij 11.

36. Heeft iemand machtigen beleedigd, dan stelle hij zich niet gerust met de gedachte dat zij veraf zijn; als valken komen zij aanvliegen en storten zich op hem, indien hij niet op zijn hoede is. M.

37. Nimmer blijft water in een ongebakken kruik, fijn meel in een zeef of een nieuwtje in het hart der vrouwen. S.

38. Voor dwaas houd ik den mensch, die in de vrouw of in het geluk vertrouwen stelt, aangezien het geluk zoowel als de vrouw, evenals een jonge slang, nu eens hierheen, dan daarheen sluipt.

39. Een man, die in dienst staat van een vorst, ondervindt, zelfs al is hij een erbarmelijk en lafhartig schepsel, geen verdeemoediging van de menschen. P.

40. Der vrouwen zin is nog ongeduriger dan de oorspits van een olifant, de rank van een vijgeboom en het flitsen van den bliksem. S.

41. Zelfs de loop van de door heftige winden opgezweepte zee liet zich nog remmen, niet echter de loop van een minnend hart. S.

42. De heftige begeerte alleen is het, die ook den uiterst verstandige, ook den held, ook den standvastige, ja zelfs den besten man in een oogenblik kan maken tot een grashalm ¹⁾.

¹⁾ d.i. tot een volkomen buigzaam riet.

43. Is eenmaal de slag aangevangen, dan zie de vorst op zijn dienaren als op droog brandhout, zelfs al zijn zij hem lief als zijn eigen leven en ook al heeft hij hen tevoren beschut en vertroeteld. P.

44. Zelfs hij, die aan een Brahmaan een moord heeft begaan, kan door boetedoening wederom rein worden; op geenerlei wijze echter worden zij, die een vriend verraden hebben, ooit weder rein. P.

45. De heftigheid van smart klimt bij den mensch bij den aanblik van een geliefd voorwerp, — zelfs dan, wanneer die smart reeds was afgenomen, ja zelfs al was die geheel opgehouden. P.

46. Het vuur van den toorn is bij den goeden en den slechten mensch wel van een zeer bizonderen aard: bij den een wordt dit vuur door olie (liefde) uitgebluscht, bij den ander wast het door water (tranen).

47. Ook ongevraagd kan een minister het een of het ander opmerken. Wordt hem evenwel iets gevraagd, dan heeft hij snel te zeggen wat heilzaam is, het moge dan iets aangenaams of iets onaangenaams wezen. P.

48. Wie uit onwetendheid falen, dien moet dit vergeven worden: het in alle dingen wijs zijn toch valt voor den mensch niet licht te bereiken. Wanneer echter zij, die iets met volle weten deden, later verklaren dat zij het *onwetend* deden, moet men die slechten en valschen ook voor geringe beledigingen met den dood straffen. M.

49. Zelfs een machtige wordt door de menschen gering geacht en over 't hoofd gezien, zoolang hij zijn macht niet openbaart: vuur, dat in hout sluimert, kan men licht verdragen, niet echter vuur dat opvlamt. P.

50. Een gast, die de ondergaande zon hem in den avond toevoert, mag door een huisheer niet worden afgewezen: hij kome bij tijd of ontijd, hij mag niet ongespijsd in zijn huis overnachten.

51. Slechts hier en daar vindt men de aarde gesierd met dezulken, die arm aan onvriendelijke en rijk aan vriendelijke woorden zijn, die aan hun eigen vrouw genoeg vinden en zich onthouden van afkeuring van anderen. B.

52. Waar lieden zijn te vinden, bereid te zeggen en te hooren wat wèl aanvankelijk onaangenaam aandoet maar ten slotte heilzaam blijkt, daar zet de gelucksgodin haren voet. Vgl. 822. P.-H.

53. Slechts hen noemen wij ware vrienden, die ons heilzame dingen zeggen, ook al zijn die niet aangenaam om te hooren; de overigen zijn slechts in naam vrienden. P.

54. Niemand is hier te vinden, die niet wel eens om den tuin geleid werd door het goed gedrag van nieuwe bedienden, door berichten van een gast, door de tranen van een boeleerster of door den woordenvloed van sluwe lieden. P.

55. De dwaas die, als hij niets heeft te beteekenen, ongevraagd voor den koning gaat spreken, oogst daarmee geen eer in, maar veeleer bespotting. P.

56. Een verstandig man pleegt geen zaak te ondernemen, die geen winst belooft, waarvan het einde niet te voorzien is, waarbij verlies en winst tegen elkaar opwegen, of die onuitvoerbaar is.

57. Een zwakke die, door waan verdwaasd, zich opmaakt om een oppermachtig vijand te bestrijden, keert terug als een olifant met een gebroken tand. P.

58. Wie, nadat hij den wensch van zijn heer heeft vernomen, alle opdrachten onverdroten ten uitvoer brengt, heilzame opmerkingen maakt, toegedaan is en zijn krachten niet overschat, hem moet de heer even toegenezen zijn als zichzelf.

Wie daarentegen, wanneer hem iets wordt bevolen, daarop geen acht slaat, en als hem iets wordt opgedragen, tegensprekt, — een zoodanigen ingebeelden en weerstrevenden dienaar moet men zoo spoedig mogelijk zijn ontslag geven. M.

59. Nektar is nektar, daarover kan geen twijfel bestaan. Met honig is het niet anders en buitengewoon zoet is ook de mangovrucht met haar helder sap. Maar laat een kenner van verschillende smaken eens, al is het maar een enkelen keer, onpartijdig zijn en zeggen wat hier op aarde zoeter is dan de lippen der geliefde!

60. De zwakke en van hulpmiddelen verstokene, die door een sterke werd aangevallen; degene, wien men zijn have ontroofde; de verliefde en de dief, — die allen worden door slapeloosheid bezocht. M.

61. De schaduw van een wolk, de vriendschap van een booswicht en land aan den zeeoever gaan gemakkelijk verloren, evenals jeugd en rijkdommen.

62. De schaduw van een wolk, stroovuur, eens booswichten vriendschap, water op den aardbodem, genegenheid eener veile vrouw en een slechte vriend, die zes gelijken een waterbel. S.

63. Als nektar is voor ons het vuur in den winter, het genot van melk, de hulde van den vorst, de aanblik van een vriend; als nektar is een beschaafde zoon, een deugdzame eegade, het spreken van een kind, de omgang met verstandigen. P.

64. De liefde is een vuur waarvan liefdesgenot de vlam, vertrouwelijkheid het brandhout vormt, en waaraan der mannen jeugd en vermogen worden opgeofferd.

65. Geldverlies, harteleed, wanordelijkheden in huis, evenals bedrog of geringschatting die hij had te lijden, moet de verstandige niet openbaar maken. Vgl. 138.

66. Een rijke, een vorst, een kind, een grijsaard, een asceet, een vrouw, een dwaas en hoogerstaande personen moet een verstandig mensch niet tegenspreken. S.

67. „Die man is een der onzen of een vreemdeling,” zoo rekenen menschen van lagen zin; mannen van edelen zin daarentegen beschouwen de gansche aarde als hun familie. B.-P.

68. Zelfs eenen vijand moet men de hem toekomende gastvriendschap bewijzen, als hij in huis komt: een boom onthoudt zijn schaduw ook diengene niet, die komt om hem te vellen. M.-H.

69. Wie bescheiden optreedt, als hij tot een groot vermogen, tot weten of tot heerschappij geraakt is, dien verklaart men voor welopgevoed. M.

70. Des rijkdoms wortel is slimheid en geduld, der liefde wortel schoonheid en jeugd, de wortel der deugd medelijden en zelfbeheersching, de wortel der verlossing voortreffelijke werken. S.

71. Mag al geen voordeel, geen genieting, geen roem maar slechts nadeel daaruit voortvloeien, toch blijven mannen van karakter hun belofte getrouw en gaan zij met energie aan 't werk.

72. Rijkdom gelijkt het stof onzer voeten, jeugd den snellen loop van een bergbeek; de menschheid is ongedurig en bewegelijk als een waterdruppel en het leven gelijkt op schuim. Wie niet met onwankelbaren zin de deugd beoefent, waardoor de grendelen des hemels worden weggeschoven, die wordt, eenmaal oud geworden, door berouw getroffen, door kommer verteerd. H.

73. Een goed inkomen, voortdurende gezondheid, een vriend, een beminnenswaardige eegade, een gehoorzame zoon en een nuttige wetenschap, dat zijn, o koning, de zes geluksgoederen der menschheid. Vgl. 141. M.-H.

74. De rijkdommen blijven in huis en de aanhoorigen keeren om op de begraafplaats, maar de goede en booze werken begeleiden u op uwen weg naar het hiernamaals. S.

75. Door geldzorgen gekwelden hebben geen vader en geen vriend; door liefde gekwelden geen vrees en geen schaamte; door zorgen gekwelden geen vreugde en geen slaap; door honger gekwelden geen kracht en geen verstand.

76. Wie behoeftigen, die hem eertijds een dienst bewezen, eerst verwachtingen inboezemt, als zij zich tot hem wenden, maar deze achteraf niet vervult, — zoo iemand geldt voor den laagststaanden mensch hier op aarde. R.

77. De echtvriendin is de halve mensch, zij is iemands beste vriend, de wortel van zijn rijkdom, van zijn genietingen en van zijn deugd: de echtgenoote is de wortel voor hem, die zijn levensweg gelukkig denkt af te leggen. M.

78. Vorsten, ministers, artsen en asceten siert de ouderdom; prostituées, zangers en dienaren maakt hij belachelijk. S.

79. Wie bij eerst half volbracht werk zijn geheim openbaart, die vindt den dood als de reiger door het kreeftje ¹⁾. S.

80. Wat de menschen niet bezitten, daarnaar verlangen zij, en wat zij bezitten dat tellen zij niet: in den winter snakken zij naar hitte, in den vollen zomer daarentegen weer naar sneeuw. S.

81. Waarom op anderen afgeven en hunne tekortkomingen vermelden? Doe liever wat welgevallen wekt en wat u zelf passend en heilzaam is. M.

82. Hoe zou een trage aan kunde komen, hoe een onkundige aan een gevoel van zekerheid? Hoe een bezitlooze aan vrienden, hoe iemand zonder vrienden aan een behagelijk leven?

83. Alle menschen zijn hier op aarde ten doode opgeschreven; te treuren over iets dat noodwendig moet geschieden, heeft geen zin. M.

84. Wie, alvorens zijn eigen kracht en die van den tegenstander doorschouwd te hebben, in de eerste opwinding zijn vijand te lijf gaat, vindt daarbij den dood, gelijk een mot die in het vuur vliegt. P.

¹⁾ Dit doelt op een vertelling in de Pancatantra. Een kreeft laat zich, hangende aan diens hals, door een reiger voeren naar een aanlokkend meer. Maar wanneer deze hem daarop de plaats toont, waar hij voordien visschen die hij overbracht, verslonden heeft, knijpt de kreeft met zijn scharen den hals van den reiger dicht om voor eenzelfde lot bewaard te blijven.

85. Verstandige vrouwen ondervinden achteraf ziels-smart daarover, dat zij de deemoedige huldigen van een geliefde hebben afgewezen, en zij geven dan hun berouw daardoor te kennen, dat zij hem op deze of gene wijze zoeken te verzoenen.

86. Te beklagen is een onbeschaafd mensch; te beklagen liefdesgenot waarbij geen nakomelingschap verwekt wordt; te beklagen zijn onderdanen, die niets te eten hebben; te beklagen een rijk zonder koning. M.

87. Slechtgeaard personeel, een karig vorst, valsche vrienden en een ongemanierde vrouw, die vier bezorgen iemand hoofdpijn. Vgl. 726.

88. Zonder rusten zijn last dragen, zich aan koude noch hitte storen en steeds tevreden zijn: die drie dingen leere men van den ezel.

89. Alledaagsche mensen zijn bevreesd voor gebrek aan levensonderhoud; middelmatige vreezen den dood; voortreffelijke mensen daarentegen duchten bovenal geringschatting. M.

90. Een zwakkeling pleegt goed te zijn, kuisch een arme, godvruchtig een zieke, en trouw een oude vrouw. Vgl. 144 en 842.

91. Aan rijpaarden, vlaggen, knapen, veile deernen, grappemakers en gewaden strekt bewegelijkheid tot groote sier. S.

92. Gelijk een jonge vrouw niet gaarne een ouden gemaal omhelst, zoo de gelucksgodin niet gaarne hem, die niets onderneemt, traag en fatalistisch gezind is en ongenegen tot elke moedige daad. H.

93. Iemand die in zijn hoofd krijgt dingen uit te voeren, die niet tot zijn bedrijf behooren, kan daardoor den dood vinden, gelijk de aap die de wig trok uit het daarmede gespleten hout. P.-H.

94. In 't geheel niets te zeggen, zoo heet het, is het allerbeste; op één na het beste, de waarheid te zeggen; op twee na, het juiste te zeggen; en op drie na, iets aangenaams te zeggen. M.

95. Niet te beklagen is een arme als hij verstandig is; niet diegene, welke geleerden onder zijn verwanten telt; niet te beklagen een weduwe, die een steun heeft aan zonen en kleinzonen.

96. Wie ongeleerd is en toch hoovaardig; wie arm is en tegelijk trotsch; en hij die zonder arbeid denkt te komen aan rijkdom, — een zoodanige wordt door wijzen voor een dwaas uitgemaakt. M.

97. Welk onderscheid bestaat er tusschen een stuk werkelijk vee en een stuk menschenvee, wiens geest zich niet ermede bezighoudt over het goede en slechte na te denken, die staan blijft buiten vele voorschriften der heilige leer en op niets anders bedacht is dan op de vulling van zijn buik. P.-H.

98. Acht voortreffelijkheden verleenen den man glans: verstand, adel, zelfbeheersching, geleerdheid, moed, zwijgzaamheid, vrijgevigheid naar vermogen en dankbaarheid. M.

99. Ontelbaren kennen de gebreken van anderen, slechts eenige weinigen hunne voortreffelijkheden. Of er echter iemand gevonden wordt, die zijn eigen gebreken kent, staat te betwijfelen. S.

100. Ledig gepraat, beleedigende woorden, achterklap en onwaarheid, — deze vier, o groote koning, moet men niet in den mond hebben en er zelfs niet aan denken. M.

101. Daardoor, dat goeden zich niet van boozen afscheiden, maar zich bij hen voegen, treft hun een gelijke straf: versch hout wordt tegelijk met dor hout verbrand, wanneer het daartusschen ligt. Nooit ofte nimmer make men daarom boozen tot zijn gezellen. M.

102. Een omgang zonder onaangename storingen, mededeeling van geheimen en redding uit ongeluk, dit zijn de drie vruchten van vriendschap. P.

103. Mijn kleederen, o vriendin, zijn niet fraai, mijn halstooi is niet glansrijk, mijn gang niet huppelend, mijn lachen niet luidklinkend, ook ben ik vrij van elken liefderoes. Desniettegenstaande zegt iedereen dat mijn liefste, hoewel hij schoon is, zijn blik op geen andere vrouw laat rusten, en wegens zulk een bezit houd ik iedereen voor arm.

104. In het voorwaar nietig leven is een gazellenoogige nog het beste. Om harentwille zoekt men geld zich te verwerven; wat voor nut echter heeft het geld, wanneer men van haar afziet.

105. Een slang, een vorst, een tijger, een grijsaard, een kind, een vreemde hond en een dwaas, — die zeven moet men niet wekken als zij slapen. Vgl. 699.

106. O, die onbeschaamdheid van booze mannen, die onschuldige vrouwen berispen! Het is juist alsof met diefstal bezig zijnde dieven „houd den dief” riepen.

107. Vernemen olifanten het den donder gelijkend gebrul van den leeuw, dan begeven zij zich, door vrees bevangen, in een ander woud. Het everzwijn daarentegen, blijft vol moed met zijn kudde, waar hij zich ook bevindt, overmoedig van trots en vrij van alle vreeze.

108. Verhef u ten hemel of begeef u naar het einde der wereld, stort u in zee of blijf waar het u belieft, — de gevolgen uwer werken, het geluk of ongeluk dat gij u in een voorafgaand leven inzameldet, verlaten u als uw schaduw nimmer.

109. Armoede is een vriend in deze wereld; zij is nuttig, heilzaam en de gezondheid bevorderend. Door haar komt men het gemakkelijkst er toe, geen vijanden erop na te houden, wat anders zoo moeilijk te bereiken valt.

M.

110. Armoede, volkomen tevredenheid, wenscheloosheid en bezonnenheid, dat zijn, naar men zegt, de grootste goederen van den mensch die zelfkennis bezit en zich weet te beheerschen. M.

111. Wie met een jager die zich tevergeefs heeft afgesloofd, of met een domkop die juist zijn stokpaardje aan 't berijden is, een gesprek aanknoopt, die heeft een deemoediging te verdragen. Vgl. 578. P.

112. Een feest, is het eenmaal daar, schijnt niet zoo schoon als een *naderend* feest: de maan glanst in de morgenschemering niet zoo schoon als wanneer zij des avonds opgaat ¹⁾).

113. Gelukkig diegenen die, als zij aan een boek slechts geroken hebben, beweren dat zij alles eruit begrepen; wij dommen weten zelfs na honderdmalig hooren van den inhoud er nog zoo weinig van ²⁾). S.

114. Een vorst dulde niet dat zelfs zijn zonen zijn bevelen overtreden. Wat bestond er anders wel voor onderscheid tusschen een werkelijken en een geschilderden vorst? H.

115. Zoek u zelf meester te worden, doordat gij hart, geest en zinnen aan banden legt. Een ieder is zijn eigen vriend, een ieder zijn eigen vijand. M.

¹⁾ De vergelijking klinkt schoon, maar zij gaat mank in verschillende opzichten.

²⁾ Het geheel is natuurlijk ironisch bedoeld.

116. Het eenig doel van het koningschap is gezag, dat van ascese een kuisch leven; het eenig doel van de wetenschap is inzicht, dat van den rijkdom — geven en genieten.

117. Wat nut een gift eenen rijke? Wat spijs eenen verzadigde? Wat de maan iemand die het koud heeft? Wat een wolk bij begin van den winter ¹⁾?

118. Dat papegaaien en kraaien gevangen worden is de schuld van hun eigen praatzucht. Reigers worden daarom *niet* gevangen: den mond houden is voor alle dingen dienstig. P.

119. Diegenen, die het zich tot regel gesteld hebben zich in acht te nemen en die eerst handelen na rijpelijke overweging, treft geen onheil dat zij aan zichzelf te wijten hebben. M.

120. De ziel is onze getuige, de ziel is ook onze toevlucht. Acht de eigen ziel niet gering, want zij is de beste getuige onder de menschen. De eigen ziel is onze vriend, zij is ook onze vijand; de eigen ziel is getuige van wat goed gedaan en van wat misdaan werd. M.

121. Niet door over anderen den staf te breken zoeken men zelf als meer te gelden, door eigen verdiensten zoeken men zich boven anderen te verheffen. M.

¹⁾ Omdat dan juist de groote regentijd van de zomermaanden voorbij is.

122. Met der zonne op- en ondergang vliet het leven elken dag verder henen; een ijverig bezig zijn onder den druk en last van vele beslommeringen doet ons geen aandacht schenken aan den tijd. Wij zien geboorte, ouderdom, ongeluk en dood om ons heen en geen vrees bevangt ons: de wereld is dronken van het genot der verdoovende dranken onverstand en zorgeloosheid. B.

123. Van goede menschen gelijkt de vriendschap een rivier: in den beginne is die onbeteekenend, in het midden sterk gewassen. Meer en meer breidt zij zich uit en, is zij eenmaal aan 't stroomen, dan gaat zij nimmermeer terug.

124. Zachtzinnigheid, lankmoedigheid, waarachtigheid, sparen van al het levende, zelfbeheersching, redelijkheid, toegenegenheid, welgezindheid, beminnenswaardigheid en zachtmoedigheid, dat zijn de tien vormen van zelfverloochening.

125. Milddadigheid is de hoogste deugd, lankmoedigheid de grootste macht, kennis der ziel de hoogste kennis, en iets hoogers dan de waarheid bestaat er niet. M.

126. Wie zich een vriend betoont ten tijde van ongeluk, die is een waar vriend: ten tijde van geluk kan ook een slecht mensch onze vriend zijn. P.

127. In ongeluk, niet in geluk, openbaart zich het karakter van groote mannen: als aloëhout in 't vuur valt, is zijn welriekendheid sterker dan tevoren.

128. In ongeluk leert men den vriend kennen; in den slag den held; bij schulden den eerlijke; bij verlies van bezit de echtgenoot en bij tegenspoed zijn verwanten. H.

129. Wat lacht gij dwaas, door rijkdom verblind, over hen die in ongeluk geraakten? Heeft men zich daarover te verwonderen, dat het geluk niet stand houdt? Ziet gij dan niet de kruiken aan het scheprad: de leege worden vol en de volle wederom leeg. S.

130. Verstandigen moeten zich, wil tegenspoed hen niet deren, eerlijke vrienden zoeken te verwerven: niemand komt over den tegenspoed heen als hij geen vrienden heeft. P.

131. Der Brahmanen feestdag is de uitnoodiging tot een smulpartij, der koeien feestdag versch gras, der vrouwen jubel de gemaal, — mijn feestdag, o Krishna, is de slag ¹⁾).

132. Een door scheiding van zijn wijfje in den nacht opgewonden kakravaka ²⁾ komt en gaat, begeeft zich opnieuw naar het watervlak, beweegt de jonge lotusknoppen, schudt de vleugels, loopt als waanzinnig heen en weer en fluit zachtkens, zachtkens.

¹⁾ Woorden van den strijd lustigen Arjuna, een der Pandu-zonen in de Mahabharata, gericht tot Krishna, een der incorporaties van Vishnoe.

²⁾ d. i. de Anas Casarca of Casarca rutila, een soort van eend, volgens de sage ingevolge eener vervloeking veroordeeld den nacht gescheiden van zijn wijfje door te brengen.

133. Leeren de ellendige kraaien, ofschoon zij tot aan hun levenseinde om 't hardst schreeuwen met de pauwen, ooit het liefelijk geluid der laatste voortbrengen?

134. Levensduur, werkkring, rijkdom, kennis en dood, — al die vijf worden den mensch reeds ten tijde dat hij zich nog in het moederlijf bevindt, voorbeschikt.

135. Der menschen leven is op honderd jaren afgemeten. De helft daarvan brengen wij in den nacht al slapende door, van de andere helft de helft als kind en als grijsaard, terwijl de overige jaren worden doorgebracht te midden van ziekte, scheiding, smart, dienst als anderszins. Hoe kunnen menschen vreugde vinden in een leven, dat een bel gelijkt van een watergolf. B.

136. Het leven vliegt heen als de wind; macht is als een regenboog van korten duur; jeugd als een bliksemstraal die geen stand houdt; rijkdom vliedt als de golven van een bergstroom; de frischheid der jeugd klappt snel te zamen als olifantsooren; het lichaam wordt bezocht door ziekten: hebt gij dit alles eenmaal ingezien, beoefen dan het goede, dat zuiver is en bestendig. S.

137. Gelijk de schaduw in den voormiddag zich onderscheidt van die in den namiddag, zoo de vriendschap des boozen van die des braven: de eerste is aanvankelijk groot en neemt dan geleidelijk af, de laatste is eerst zwak en wordt later machtig. B.

138. Leeftijd, vermogen, een opening in den muur, be-
raadslaging, bijslaap, artsenij, ascese, giften en onder-
gane minachting, — die negen dingen moeten zorg-
vuldig geheim gehouden worden. Vgl. 65. H.

139. Wie den Ajurveda ¹⁾ vlijtig heeft bestudeerd, door
een ieder gaarne gezien wordt, een edel karakter en
voortreffelijkheden bezit, die geldt voor een arts zooals
hij zijn moet.

140. Gezondheid, geleerdheid, vriendschap met goede
mensen, hooge geboorte en onafhankelijkheid maken
iemand, ook al heeft hij geen geld, tot een groot heer.

141. Gezondheid, vrijzijn van schulden, leven in zijn
geboorteland, in verbinding staan met goede mensen,
een vast levensonderhoud en een ongevaarlijke woon-
plaats, dat zijn, o vorst, de zes geluksgoederen der
mensen. Vgl. 73. M.

142. Gelijk een steen slechts onder groote inspanning
tegen een berg wordt opgewenteld maar met gemak
naar beneden wordt gerold, zoo gaat het ook met ons:
langzaam naar de deugd, ras naar de ondeugd. P.-H.

143. Traagheid, vrouwen huldigen, ziekelijkheid, ver-
knochtheid aan den geboortegrond, zelfgenoegzaamheid
en vreesachtigheid, — die zes beletten ons groot te
worden. H.

¹⁾ Het heilige boek der geneeskunde.

144. Wie zich in nood bevinden bidden tot de Goden; zieken kastijden zich¹⁾; een arme gedraagt zich fatsoenlijk; een oude vrouw is haar man getrouw. Vgl. 90 en 842. S.

145. Verloren gaat kennis door traagheid, verloren een vrouw door gebabbel, verloren een slecht bezaaid veld, verloren een leger zonder aanvoerder. S.

146. Wie diep meegevoel heeft, die heft een ongelukkige uit den nood; want het is hem daarbij te moede alsof een hevige zielssmart zich daemonisch van hem had meester gemaakt.

147. Dat juist is uw schoonste sier, o wolk, dat gij geleege wordt doordat gij een menigte van bergen, die door den zonnegloed verzengd waren, en wouden, die door een boosaardig vuur bezocht werden, verfrist en honderden van stroomen en rivieren vult met uw water.

148. Dichter en dichter nadert den mensch de dood met elken dag, evenals den misdadiger, die naar het schavot geleid wordt, met elke schrede. H.

149. Eten, slaap, vrees en paring heeft de mensch met de dieren gemeen; weten is wat hem van het dier onderscheidt en wat hij op hem vóórheeft: diegenen, welke kennis missen, staan met het dier gelijk. B.

¹⁾ d. w. z. als boetedoening om daardoor genezing van hun kwaal te vinden.

150. Het vee is de moeder... moeder, zoolang het nog moedermelk drinkt; laagstaanden mannen, zoolang zij nog geen vrouw gevonden hebben; middelmatigen zoolang zij de huiselijke werkzaamheden bezorgt; den besten mannen echter is de moeder hun leven lang even heilig als een badplaats die van zonden reinigt. S.

151. Wie honderd bezit, verlangt naar duizend; wie in 't bezit is van duizend, streeft naar honderdduizend; wie over honderdduizend heeft te beschikken, naar het koningsschap; wie het koningsschap bezit, naar den hemel. Vgl. 463. P.

152. Offers, studie, giften, ascese, waarheidsliefde, toegeliefelijkheid, zelfbeheersching, genoegzaamheid, — die acht vormen, naar men leert, den weg der deugd. De vier eerste worden ook ter wille van bedrog beoefend, de vier laatste zijn slechts bij mannen van hoogen zin aan te treffen. M.

153. Het is onpassend en verkeerd dat mannen nog in hoogen ouderdom liefdesopwellingen gevoelen; en evenzoo dat bij schoonheupige vrouwen de begeerte naar liefdesgenot niet tegelijk met de verslapping van den boezem haar einde bereikt. B.

154. Dwazen mogen met honderden van rossen rijden en arme wijzen te voet hun weg gaan: een troep kraaien, ook al zit die op den top eens bergs, kan zich toch niet met flamingo's vergelijken, ook al staan deze op een zandbank in de rivier.

155. Wie gebaren en uiterlijke verschijning weet te duiden, krachtig is, een aangenaam uiterlijk bezit, steeds waakzaam is en ijverig, die is geschikt voor deurwachter.

156. Door beteugeling der zinnen, door het verdwijnen van liefde en haat en daardoor, dat men geen enkel wezen leed toevoegt, wordt men de onsterfelijkheid deelachtig.

157. Grooten mannen van hoog en edel wezen is zekere hardvochtigheid eigen. Wanneer zij iemand een dienst bewezen hebben, houden zij zich verre uit bezorgdheid dat de ander hun een wederdienst mocht bewijzen.

158. Wel een voortreffelijk, maar niet een gewoon mensch vermag door leed veroorzaakte gemoedsschokken te verdragen: slechts de edelsteen, niet echter een stuk leem, kan de sterke wrijving van een slijpsteen uithouden.

159. Bij de besten onder ons duurt de toorn een oogenblik; bij middelmatigen ongeveer zes uren; bij laagstaanden een dag en nacht; maar de besliste booswicht wordt er nimmer van bevrijd. S.

160. De door zich zelf beroemden staan het hoogst; de door hun vader beroemden in het midden; het laagst staan de door een oom van moederszijde beroemden. Nog lager evenwel dan dezen staan zij, die door hun schoonvader beroemd worden.

161. Dit meisje stelt een jager voor: hare wenkbrauwen zijn de boog, haar zijwaartsche lonken de pijlen en mijn hart de gazelle.

162. Zelfs indien een nederig man in het huis komt van een man uit de hoogste kaste, moet hij naar behooren geëerd worden; want een gast komt in naam van alle Goden. H.

163. Het hoogst staat de kunst van goud maken; in het midden de kunst van het af te scheiden; het laagst de tooverkunst; nog lager echter dan deze de kunst van liegen. S.

164. Weet wel dat werkzaamheid, zelfbeheersching, bekwaamheid, waakzaamheid, tevredenheid, goed geheugen en eerst na rijpelijke overweging aan 't werk gaan de wortels zijn van alle welvaart. M.

165. Zelfs een op juiste wijze aangewende bemoeienis van bekwame menschen blijkt in de wereld vruchteloos, indien zij niet begunstigd wordt door het noodlot. M.

166. Zoo dikwijls men 's morgens opstaat, denke men bij zichzelf: „Welk goed werk wordt er heden door mij volbracht? Gaat de zon onder, dan neemt zij ook een deel van den mij toegemeten levensstijd met zich mede.” S.

167. Wie zou geen geluk genieten, indien hij reeds vooraf bezielde ware met dezelfde gezindheid, die hij heeft na intreden van het berouw? S.

168. Voor water, vuur en dieven, maar vooral voor muizen moet men een moeizaam geschreven leerboek zorgvuldig behoeden. S.

169. Wat met woorden wordt uitgesproken, verstaat zelfs het vee. Paarden, zoowel als olifanten, beginnen te trekken als men het hun beveelt. De verstandige mensch evenwel weet ook het niet uitgesprokene te raden: daartoe juist dient zijn verstand, dat men ook de gebaren van anderen weet te verstaan. P.-H.

170. Rood gaat de zon op, rood gaat zij onder: in geluk en ongeluk blijven grooten van karakter zichzelve gelijk.

171. Hoe meer men toegeeft aan vlijt, aan twist, aan huidkrabben, aan hasardspel, aan bedwelmende dranken, aan vreemde vrouwen, aan eten, aan bijslaap en aan slaap, destemeer neemt het verlangen daarnaar toe. S.

172. Door te strenge straffen jaagt een vorst schrik aan, door te zachte straffen stelt hij zich bloot aan gering-schatting; daarom prijst men een vorst, die op passende wijze weet te straffen.

173. Wie welwillend is tegenover weldoeners, in diens welwillendheid steekt geen verdienste; wie tegen beledigers welwillend is, die geldt bij de wijzen voor welwillend ¹⁾. P.

¹⁾ Vgl. Matth. V : 44—46, Luc. VI : 32—35.

174. Door inspanning komen werken tot stand, niet door wenschen: gazellen komen niet terecht in den muil van een slapenden leeuw. P.-H.

175. „Geraakt een onbeduidend mensch tot een hooge positie, dan komt hij licht te vallen”. Met die woorden rolt een op een bergtop liggend steentje, dat door een zachten wind werd in beweging gebracht, naar beneden in de diepte.

176. De zege over een vijand, die door list gelukt, gelukt niet door wapenen: wie listig is wordt, ook al is hij nietig van lichaam, door een held niet overwonnen. P.

177. Wien het om melk te doen is en die daartoe den uier van de koe opensnijdt, verkrijgt geen melk ¹⁾: evenmin gedijt een rijk, wanneer het op onbehoorlijke wijze uitgeperst wordt. M.

178. Een restant van schulden, een rest van vuur en een rest van vijandschap groeien zonder ophouden aan; daarom late men geen restant over. Daar een overblijfsel van schuld, van vuur en ook van ziekte voortdurend aangroeit, late men geen rest ervan bestaan. M.-P.

179. Wie zijn bestwil op 't oog heeft, ete niet gansch alleen; met zijn tweeën, drieën of velen moet de mensch zijn maaltijden nemen.

¹⁾ Vgl. de kip, die gouden eieren legde.

180. Heiligen, goden, machtige daemonen, in de kennis der drie Veda's hoogstaande mannen, kluizenaars in het woud en wie al niet wordt door ongeluk getroffen? Maar zij, die den samenhang van oorzaak en gevolg doorgrond hebben, laten zich daardoor niet op een dwaalspoor leiden. M.

181. Eén enkel gebrek kleeft lankmoedigheid aan, namelijk dat de menschen den lankmoedige voor *zwak* houden. Toch is hem dit niet als smet aan te rekenen; want lankmoedigheid is het hoogste goed, zij is tegelijk een deugd voor de zwakken en een sieraad voor de machtigen. M.

182. Eén enkele weldaad, aan goede menschen bewezen, breidt zich uit als olie, die in water wordt gegoten; maar honderd diensten, aan slechte menschen bewezen, krimpen ineen als gesmolten boter in de koude. S.

183. Iets welsmakends ete men niet alleen, niet zinne men alleen over zijn aangelegenheden; men reize niet alleen, noch wake men alleen, wanneer alle anderen slapen. M. P.

184. Zelfs de eenzaam levende, die zijn huis heeft opgegeven, die zijn hand gebruikt als drinknap en niets dan de hemelstreken (horizon) tot kleding heeft ¹⁾, wordt, als hij in de wereld komt, door begeerte gekweld. P.

¹⁾ De zoogen. gymnosophist.

185. Een vorst beoorloge niet gelijktijdig vele vijanden: zelfs een drieste slang wordt door insecten, als die velen in aantal zijn, gedood. H.

186. Indien gij meent alleen te zijn, dan houdt gij geen rekening met den steeds in het harte zetelenden ouden wijze, die het goede en het kwade ziet ¹⁾: gij begaat uwe zonde in tegenwoordigheid van hem, die uwe booze daad kent. M.

187. De antilope verlustigt zich in spel, het everzwijn woelt in den grond, de panter zet een hooge borst op, de jakhals huilt, de haas springt, het hert snelt vlug daarhenen, het olifantskalf rukt te zijner verlustiging zonder eenige bezorgdheid de slingerplanten van de boomen af: hé, wat is dat heden zonder u, o leeuw, in het woud een lustig leven.

188. Veile deernen lachen en weenen om geld; zij verstaan de kunst bij mannen vertrouwen te wekken, maar schenken zelven niemand vertrouwen. Daarom moet een man van goede familie en achtbaar karakter ze mijden, evenals een jasmijn die op een kerkhof groeit.

189. Wordt een edelsteen, die verdiende in een gouden sieraad te worden opgenomen, in tin gevat, dan klinkt hij niet en straalt hij niet, maar de blaam daarvan treft hem die den steen inzette. P.

¹⁾ d. i. het geweten.

190. Zelfs dieren, o geliefde, als zij van edele herkomst zijn, verlaten noch hun meester noch een vriend die zich in nood bevindt, maar zoeken dien veeleer daaruit te redden. Wezens van lage afkomst daarentegen, op wie men zich niet kan verlaten, worden in hun hart door moed noch liefde ooit aangedaan.

191. In wiens hart, o slanke schoone, wekken niet uwe koraalkleurige lippen hevigen dorst als een schaduwlooze weg in de woestijn!

192. „Kom, treed binnen, neem plaats op dezen zetel! Waarom heeft men je in zoo lang niet gezien? Wat breng je voor nieuws? Ge ziet er slecht uit! Ik wensch je alle goeds! Ik ben blijde je te zien!” Een dergelijke toespraak komt ook iemand van lageren stand toe, wanneer hij het huis van brave lieden betreedt; zóó hebben het kenners der heilige overlevering verklaard als een plicht der huisvaders. Die plicht is licht te vol-
doen en men verdient er toch den hemel mede. P.

193. Een meisje kiest zich (bij de huwelijkskeuze) een schoone gestalte, een moeder kijkt naar vermogen, een vader naar geleerdheid, den verwanten is het om edele familie te doen, den overigen om een lekker maal.

194. De booze slaat geen acht op den sappigen inhoud van schoone toespraken, dien nektar voor de ooren, maar hij let zeer sterk op hare gebreken. Betreedt een kameel een lustoord, dan richt deze zijn aandacht alleen op de doornstruiken.

195. Onder alle bedwelmingen is de machtsroes wel de ergste; wie door den machtsroes bedwelmd is, ontwaakt niet alvorens hij is gevallen. M.

196. Artsenijen, tooverspreuken, sterrenbeelden, een gunstig voorteeiken en planeten plegen ons in geluk welgezind, in ongeluk echter van geen nut te zijn. S.

197. Aan de maanstralen op een schotel likt een kat in de meening dat het melk is; in boomspleten binnengedrongen maanstralen houdt de olifant voor wortel-loten van de waterroos. Ook grijpt een vrouw na beëindigd mingenot naar de maanstralen op het bed, omdat zij ze voor het dek houdt, — merkwaardig, hoe de van haar glans dronken maan deze wereld in ver-warring brengt.

198. Pijlen trekt men weer uit het lichaam, maar de pijl van het kwetsend woord kan niet uitgetrokken worden, daar zij het hart getroffen heeft. Vgl. 387. M.

199. Zoowel zwakke als sterke vrienden moet men zich verwerven: de geboeide koning der schildpadden werd bevrijd door een muis ¹⁾. H.

200. Dichtgave, gezondheid, groot verstand, vrouwen-gunst, winst van goud, waarheid tegenover iedereen en achting bij de aanhoorigen, dat zijn de teekenen dat men den hemel heeft gewonnen. S.

¹⁾ Die hem de banden doorknaagde volgens de fabel.

201. Zwart is de kraai en zwart de kokila; welk onderscheid bestaat er dan tusschen beiden? Laat de lente maar eens aanbreken, dan is de kraai kraai en de kokila kokila ¹⁾).

202. Een kraai voelt zich niet behagelijk onder lotusbloemen en een flamingo niet in bronwater. Een hond vindt geen behagen in het hol van een leeuw en iemand van lage afkomst niet in een troon; een slechte vrouw verheugt zich niet over een goeden man, maar verlangt naar een gemeenen. Moeilijk maakt men zich los van het wezen, dat ons van nature is aangeboren. S.

203. Ook al ware de snavel der kraai belegd met goud, haar voeten versierd met robijnen en al bevond zich op haar beide vleugels een parel, zooals men die somwijlen vindt aan de slapen van een olifant ²⁾, — de kraai bleef toch kraai en werd nog geen flamingo.

204. Bij kraaien zindelijkheid, bij spelers eerlijkheid, bij slangen toegevendheid, bij vrouwen ophouden van de liefdesdrift, bij eunuchen moed, bij dronkaards een zoeken naar waarheid of een koning tot vriend te hebben; — wie heeft ooit zoo iets gezien of gehoord? P.

¹⁾ d. w. z. beiden zijn dan licht van elkander te onderkennen, omdat de een een afschuwelijke, de ander een wonderschoone stem heeft. De Kokila is de *Eudynamis nigra* of Indische zwarte koekoek, die in de Indische poëzie de plaats inneemt van onzen nachtegaal.

²⁾ d. w. z. als versiering bij een tammen olifant van een rijken bezitter.

205. In den angst haars harten spreekt een duif tot haar geliefde: Manlief, onze doodsure heeft geslagen: hier beneden staat een jager met boog en scherpe pijlen, en hierboven vliegt een valk in de rondte. Toen beet een slang den jager; deze trof met zijn boog den valk en beiden togen toen snel naar Jama's ¹⁾ woning: wonderbaarlijk toch is de loop van het noodlot.

206. Hij is een held, wiens hart niet doorwoeld wordt door de pijlen der geliefde, haar lonken; niet verzengd wordt door het berouw dat op toorn volgt, en niet door de vele zinnelijke banden der begeerte wordt heen en weer getrokken. B.

207. Zij, die door liefde, toorn en eigendunk bevangen zijn en die de vrouwen in haar macht hebben, worden door geen water rein gewasschen, ook al baadden zij zich aan honderd heilige plaatsen. S.

208. Liefde, toorn, hebzucht, lekkernijen, opschik, feestelijkheden, overmatig lang slapen en dienst doen, — die acht moet iemand vermijden, wien het er om te doen is kennis te vergaren,

209. Van de liefde moet men met geheel zijn ziel afstand doen. Vermag men dat niet, dan richte men die op zijn eigen vrouw; deze alleen kan ons daarvan genezen ²⁾. H.

¹⁾ De God des doods.

²⁾ Men denke aan een soortgelijke uitspraak van Paulus in I Kor. VII : 8 en 9.

210. Wel is waar leven gazellen in het woud slechts van gras, dat zij zonder inspanning gemakkelijk vinden, maar daarvoor hebben zij zich dan ook niet voor rijken te vernederen. Zij zijn echter ook maar dieren, wij daarentegen redelijke wezens ¹⁾).

211. Ik ken, o begeerte, den wortel waaruit gij voortspuit. Het is de wil; ik zal daarom *niet* willen, en zoo zult gij tegelijk met den wortel worden uitgeroeid ²⁾).

M.

212. Het lichaam dreigen gevaren; geluk wordt op den voet gevolgd door ongeluk; vereeniging is verbonden met scheiding: — alles wat ontstaat moet te gronde gaan.

P.-H.

213. De tijd brengt de schepselen tot rijpheid, de tijd rukt ze ook weg; de tijd waakt als anderen slapen; den tijd vermag men niet te ontkomen: — onophoudelijk en met gelijkmatigen tred schrijdt de tijd voort over alle schepselen.

M.

214. Kalidasa's ³⁾ dichtgave, frissche jeugd, zure melk eener buffelkoe, zoete melk met suiker, vleesch van den zwarten antiloop en een teeder wijfje mogen mij in elke geboorte ten deel vallen.

¹⁾ Natuurlijk ironisch bedoeld ter afkeuring van onze veeleischendheid, die zich daarvoor vernederingen getroost.

²⁾ Deze gedachte is volkomen Schopenhaueriaansch.

³⁾ De meest beroemde dichter van Indië, schrijver o. a. van het vermaard tooneelstuk Sakuntala.

215. Te laken is een vader, die zijn dochter niet te rechter tijd uithuwelijkt; te laken een man, die met zijn vrouw geen verkeer pleegt; te laken ook een zoon, die na den dood van den vader zijn moeder niet in bescherming neemt. M.

216. Op zijn tijd worden de nachten helder en donker, op zijn tijd staat de maan als een volle schijf aan den hemel. Buiten den daarvoor aangewezen tijd vindt men geen bloesems en geen vruchten, buiten den aangewezen tijd hebben de rivieren geen water en stroomen zij niet. Vgl. 427. M.

217. Iemand die last heeft van hoesten, vermijde het stelen; een slaperige het ontvreemden van een dieren-vacht¹⁾; een zieke de begeerte van de tong; een rijke een strijd om een kleinigheid. P.

218. Wat is met geleerdheid aan te vangen, als zij niet te juister plaatse wordt aangebracht? Zij gelijkt dan een lamp, die men zet in een in duisternis gehulde pot²⁾. P.

219. Waartoe zou een man van edelen zin spreken van zijn verdiensten, waar de geheele wereld die met roem vermeldt? Een onbeduidend mensch daarentegen spreekt zelf met ophef van zijn verdiensten, omdat geen ander daarvan spreekt.

¹⁾ d. w. z. omdat hij dan in de verleiding zou komen daarop te gaan rusten, in te slapen en zodoende op heeterdaad betrapt te worden.

²⁾ Vgl. het „Zet uw licht niet onder de korenmaat" Matth. V : 15.

220. Wat zijn sprekers van nut, waar er geen hoorder is? Wat een waschman op een plaats die slechts bewoond is door naaktgaande bedelmonniken?

221. Wat nut het of vele zonen geboren worden, wanneer zij slechts ergernis en verdriet bereiden? Beter één enkele zoon, die de steun is der familie en door wien deze tot een onbezorgd bestaan geraakt.

222. „Slechts deze eene zonde willen wij begaan,” zoo denken veile deernen en vorsten. Foei! roep ik over zulk een lichtzinnigheid. De eerste maal uit lust aan het ongewone; maar daarop maakt zich het booze dermate meester van hun geest, dat zij in hunne schaamteloosheid, — genen tot zelfs bij aanraking van de laagststaanden, dezen zelfs bij het vermoorden hunner ouders, — geen gewetenswroeging meer ondervinden.

223. De vrouwen doen eerst vriendelijk, maar slechts zoolang zij zien dat de man haar nog niet aanhankelijk is. Zien zij hem echter eenmaal geboeid door banden der liefde, dan trekken zij hem op als een visch die het aas heeft ingeslikt. P.

224. Ontrouwe vrouwen kennen geen waarheid, geen plicht, geen vrees, geen medelijden, geen zede en geen schaamte: hare gedachten zijn zonder ophouden gericht op den boel. In slapen en in waken, bij den maaltijd en op de legerstede, onafgebroken denken zij aan haar liefste en voelen voor niemand anders toegenegenheid.

225. Wie ons lief is blijft ons lief, ook al bereidde hij ons smart. Wien is zijn eigen lichaam niet van waarde, ook al werd het ontsierd door menigvuldige gebreken?
H.-P.

226. Afkomst, gemoedsaard, patronaat, kennis, rijkdom, lichaamsschoonheid en jeugd, — dat zijn de zeven dingen, waarop verstandige menschen hun oog richten wanneer zij hun dochter uithuwelijken; op het overige behoeft men niet te letten.
P.

227. Een goede gemoedsaard is beter dan een voor naam geslacht; armoede beter dan ziekte; weten beter dan koningschap, en lankmoedigheid beter dan zelfkastijding.
S.

228. Indien een man uit edel geslacht tusschen schande en dood heeft te kiezen, dan geeft hij de voorkeur aan den dood boven de schande, die hem slechts een ellendig bestaan in 't vooruitzicht stelt.
M.

229. Is er wel iets treurigers dan dat mannen uit edel geslacht te lijden hebben, omdat zij zich moeten voegen naar den wil van mannen van lage afkomst, of dat armen geringschattend behandeld worden door rijken?
M.

230. Honderden menschen ziet men, die ondanks alle moeite die zij zich geven, toch geen vruchten oogsten; en aan de andere zijde ook velen, wien het zonder eenige inspanning welgaat.
M.

231. Slechte kleeding richt de waardigheid te gronde; een slechte vrouw het huis; slechte voeding de teeltkracht; een slechte zoon het geslacht. S.

232. In de onreine behuizing van het moederlijk wonen wij pijnlijk met gebonden lichaam¹⁾; op jeugdigen leeftijd wordt ons het genot vergald doordat wij de smart van de scheiding der geliefde hebben te verduren; ook de ouderdom is afschuwelijk, omdat wij dan het voorwerp zijn van het minachtend gelach van schoon-oogigen. Zegt mij nu eens, lieden, of er in de wereld wel eenige werkelijke vreugde is te vinden? B.

233. Honderden van weldaden gaan verloren aan slechte menschen; honderden van schoone reden aan dommen; honderden vermaningen aan hen, die er niet naar hooren en honderdvoudig verstand gaat verloren aan onverstandigen. P.-H.

234. Uitstekende menschen weten vanzelf recht van onrecht te onderscheiden; middelmatige eerst dan, wanneer zij onderricht worden; de slechtste echter ook dan niet wanneer zij worden ingelicht. S.

235. Een magere, eenoogige, lamme, oorlooze, aan zijn staart verminkte, schurftige met honderden wormen bedekte, door honger uitgemergelde oude hond loopt nog een teef na: zelfs op een doode doet de liefdesgod een aanval. B.

¹⁾ d. w. z. door de navelstreng.

236. Een vijandschap, die door zekere omstandigheid werd in 't leven geroepen, verdwijnt spoedig door passende middelen; aangeboren vijandschap daarentegen verdwijnt alleen door opoffering des levens. P.

237. Zelfs een gierigaard, zelfs een man van lage afkomst, wordt door afhankelijke menschen met oplettendheid behandeld, indien hij maar een groot vermogen bezit. P.

238. Eenige dichters munten uit door den inhoud, niet door den vorm hunner gedichten; andere weer door den vorm, maar niet door den inhoud; menigeen zoowel door vorm als door inhoud; weer andere nòch door vorm, nòch door inhoud.

239. Een arme karper ontglipte aan de ruwe hand eens visschers die hem gepakt had, viel evenwel terug in het net, ontsnapte daaruit weer maar werd toen opgeslikt door een reiger: wien eenmaal het noodlot vijandig gezind is, hoe zou hij ooit zijn ongeluk kunnen ontloopen? P.

240. Bij de kokila ¹⁾ neemt de stem de plaats in van schoonheid; bij vrouwen de trouw jegens haar echtgenoot; bij leelijke menschen hun kennis; bij asceten hun geduld.

241. De toorn doet kastijdingen te niet; de toornige verspeelt een hoogen ouderdom; den toornige ontloopt zijn kennis; den toornige gaat zijn voordeel verloren.

¹⁾ Zie noot bij 201.

242. Wat is deugd? Medelijden met alle schepselen. Wat is geluk? Gezondheid. Wat is liefde? Welgezindheid. Wat is geleerdheid? Een juist oordeel. H.

243. Wat is winst? Omgang met deugdzamen. Wat leed? Het hulp moeten zoeken bij dwazen. Wat verlies? Tijdverzuim. Wat beschaving? Vreugd vinden in ware deugd. Wie is een held? Die zijn zinnen weet te be-teugelen. Wie de meest geliefde? De trouwe gade. Wat is rijkdom? Kennis. Wat welbehagen? Het vertoeven in zijn geboorteland. Wat koningschap? Gezag ¹⁾. B.

244. Voor een offer, voor een bruiloft, bij ongelukken, bij vernietiging van een vijand, bij een roemvolle daad, bij gewinnen van vreugden, ter wille van beminde vrouwen of van arme aanhoorigen: — in die acht gevallen, o vorst, kan men niet teveel uitgeven.

245. Nu eens norsch, dan weer minzaam; bij elke gelegenheid eerst norsch, dan weer minzaam: bij zulk een mensch van onbestendig humeur levert zelfs een bij hem in de gunst staan gevaar op.

246. De liefde en de toorn, die in het lichaam wonen, zijn als twee groote visschen, besloten in een fijnmazig net: zij verscheuren het inzicht. M.

¹⁾ Een aantal verdere soortgelijke moreele catechismusvragen, ontleend aan de Praṇottararatnamala of „juweelenkrans van vragen en antwoorden“, hebben wij hier niet opgenomen, omdat wij dit reeds in uitgebreider vorm naar de vertaling van Alb. Weber (1868) deden in ons boek: „Het Boeddhisme en zijn wereldbeschouwing“. Leiden 1897, pag. 66—72.

247. Hier de klank eener luit en daar weer klaaggeschrei; hier een onderhoud van geleerden en daar een ruzie van beschonkenen; hier een liefvallige schoone en daar een door ouderdom gebroken lichaam: — ik weet waarlijk niet of het bestaan uit nektar dan wel uit gif is saamgesteld. B.

248. Lankmoedigheid jegens vijand en vriend is een sieraad slechts voor wijzen die de wereld verzaakt hebben; bij vorsten daarentegen is lankmoedigheid tegenover beleedigers als een fout aan te merken. H.

249. Een toegeeflijke, vrijgevigen en verdiensten op prijs stellenden heer vindt men niet licht. Maar ik geloof dat ook een eerlijke, bedrijvige en toegewijde dienaar moeilijk is te vinden. H.

250. Daaraan is bovenal een verstandig mensch te onderkennen, dat hij snel begrijpt, lang aanhoort, niet, zoodra hij iets begrepen heeft, zijn aandrift volgend maar dadelijk aan de zaak begint, noch ongevraagd zich bemoeit met een hem niets aangaande aangelegenheid. M.

251. Wanneer een akker, hoewel goed verzorgd en goed bezaaid en terwijl Indra ¹⁾ zijn regen zond, desondanks geen vrucht draagt, dan denk ik bij mijzelf dat zonder voorbestemming toch niets tot stand komt. M.

¹⁾ De God der weersgesteldheden.

252. Al neemt de maan steeds af, zij neemt toch ook telkens weer toe. Houd op, o schoone, met pruilen en word weer goed op mij; bedenk wel, dat de eenmaal voorbijgegane jeugd nimmer terugkeert.

253. Nu eens ontbreekt er een stuk aan de maan, dan weer is zij vol. Dan ontbreekt er weer een stuk aan, en dan wordt zij wederom vol: — geluk en ongeluk plegen bij niemand bestendig te zijn. S.

254. Een ezel, een hond, een olifant, een waanzinnige, een babbelzieke totebel, een Radschput ¹⁾ en een slechten vriend mijde men reeds van verre. S.

255. Een booswicht ziet bij anderen gebreken zoo groot als een mosterdkorrel; zijn eigen gebreken, zoo groot als een Bilva-vrucht ²⁾, ziet hij wel maar wil hij niet zien.

256. Zouden voor mij nog eenmaal de schoone dagen aanbreken, dat ik aan den oever van de Ganga ³⁾ op een rotsblok van de Himalaya met gekruiste beenen zal zitten en door een aanhoudend voortgezet peinzen over de hoogste dingen in een slaapgelijken toestand van verdiept denken zal verkeerren; — zulke schoone dagen, waarin oude gazellen onbezorgd haar hoornen langs mijn lichaam zullen wrijven. B.

¹⁾ d. i. een hooghartig adellijke, behoorende tot een oud Indische krijgslieden-kaste van Arischen oorsprong.

²⁾ De Aegle Marmelos, een citracea met kostelijke zeer groote vrucht.

³⁾ = Ganges.

257. Een leeuw, die een muizegat uitgraaft dat met kleine steentjes is aangevuld, breekt daarbij zijn nagels en een muisje valt hem ten deel als loon. P.

258. Bevinden zich menschen in moeilijke omstandigheden, dan kan ook een nietig wezen hun leed berokkenen: is een olifant in slijk gezonken, dan zet een kikvorsch zich op zijn kop. Vgl. 351.

259. Koeien onderkennen iets door middel van den reuk, Brahmanen door middel van de Veda, vorsten door middel van verspieders, gewone menschen door middel van de oogen. M.

260. Komt men in een leeuwenhol, dan vindt men er een parel, afkomstig uit de wang van een olifant ¹⁾; komt men daarentegen in de behuizing van een hond, dan vindt men niets dan een hoop beenderen, hoeven en staarten.

261. Donder en regen vrij, o Indra ²⁾, of slinger honderd malen uw bliksem naar beneden, — vrouwen, die op 't punt staan, haar lief te gaan bezoeken, laten zich door niets daarvan weerhouden. Vgl. 589.

262. Let op de almacht van vereende krachten: water, dat bergen splijt en den aardbodem uiteenrukt, wordt in zijn loop geremd door een veld van grashalmen. S.

¹⁾ Namelijk van een tammen, die verslonden werd en met parelen versierd was. Vgl. noot bij 203.

²⁾ Zie bij 251.

263. In den herfst dondert een wolk zonder te regenen en in den regentijd geeft zij regen zonder te donderen: zoo praat de alledaagsche zonder te handelen, de voortreffelijke handelt zonder veel te spreken. S.

264. Geen hoogmoed aan den dag leggen; op anderen geen aanmerkingen maken; geen harde woorden uitstooten; geduldig de dingen dragen en zich niet aan toorn overgeven, als iets onvriendelijks gezegd wordt; zich als een stomme gedragen, als men een onbeduidend gedicht te hooren krijgt; de gebreken van anderen verbergen en zelf niets kwaads begaan, — dit zijn de kenmerken van goede menschen. S.

265. Het lichaam is saamgeschrompeld, de gang onzeker geworden, de rij van tanden uitgevallen, het gezichtsvermogen verminderd; de hardhoorigheid neemt toe en de mond kan het speeksel niet ophouden; de aanhoorigen letten niet meer op wat er gezegd wordt en de vrouw gehoorzaamt niet meer: — wee over het ongeluk van den oud geworden man! Zelfs zijn eigen zoon gedraagt zich dan dikwijls als een vijand. B.

266. Bij zingen, tooneelvoorstellingen, een voordracht, een dispuut, in een gevecht, bij minnespel, bij eten en in den handel moet men steeds de schaamte laten varen. S.

267. Vraag naar deugden, niet naar schoonheid; vraag naar karakter, niet naar rang; vraag naar prestaties, niet naar kennis; vraag naar genot, niet naar rijkdom. S.

268. Een olifant, hoog als de top van een machtigen berg, die eerst spelend boomen ontwortelde, laat zich, als hij door den waan bevangen wordt een wijfje te willen liefkozen, aan een paal vastketenen ¹⁾. Vgl. 317.

269. Door verkeer met voortreffelijke menschen krijgt zelfs een onbeduidend mensch aanzien: een draad komt hoog op het hoofd te staan, doordat die zich heeft aangesloten aan een bloemenkrans. Vgl. 847.

270. Mannen van verdiensten hebben doorgaans te lijden; mannen zonder verdiensten leven vroolijk en gelukkig: papegaaien raken in gevangenschap, kraaien zwerven vrij rond.

271. Wie voortreffelijke eigenschappen weet te waardeeren, verheugt zich over hen die deze bezit. Wie zelf geen voortreffelijkheden heeft, vindt ook geen behagen in hem die ze wèl bezit. De bij verlaat het woud en komt naar de waterroos, niet alzo de kikvorsch, ofschoon deze ermede op een en dezelfde plaats leeft. H.

272. Wie zelf verdiensten bezit, kent die van anderen, niet hij die ze zelve mist. De sterke kent de kracht van anderen, niet de zwakke; de kokila ²⁾ kent de voorrechten van de lente, niet de kraai; de olifant de sterkte des leeuws, niet de muis.

¹⁾ Dit slaat op de vangst van wilde olifanten.

²⁾ Zie bij 201.

273. Door voortreffelijkheden stijgt men hoog, niet doordat men op een hoogen troon zit: wordt een kraai, ook al zat die op den top van een paleis, daardoor tot een Garuda ¹⁾?

274. Voor een menschelijk stuk vee verruilt men geen edelen stier die gespannen wordt voor een zwaren wagen, zich voedt met gras, over effen en oneffen bodem den ploeg voorttrekt en die een nuttig werktuig des menschen en van zuivere afkomst is. P.

275. In 't geheim verrichte bijslaap, vermetelheid, inzamelen steeds te rechter tijd, waakzaamheid en onverdrotenheid, — die vijf dingen leere men van de kraai.

276. Men zie in de verte als de gier, houde zich verborgen als de reiger, zij waakzaam als de hond, moedig als de leeuw, onverschrokken en wantrouwend als de kraai en ga te werk als de slang. M.

277. Wie steeds thuis blijft, ontbreekt het aan kennis; wie zich met vleesch voedt, aan medelijden; wie begeerig is naar bezit, aan waarheid; wie de vrouwen naloopt, aan reinheid.

278. Wie dengene doodt, ook al ware het een vijand, die vol vertrouwen en onbezorgd zijn huis betrad, diens zonde is even groot als had hij honderd Brahmanen gedood. P.

¹⁾ Mythische vogel, door Vishnoe bereden.

279. Voor een koemoordenaar, een zuiper, een roover en een beloftebreker hebben wijzen een boetedoening aangegeven; voor een ondankbare echter bestaat er geen boete. R.

280. Door uitgeven, niet door verzamelen van rijkdommen, geraakt men tot aanzien; wolken staan als waterverstreckers boven-, zeeën als waterbehouders onderaan. S.

281. Sandelhout behoudt zijn welriekenden geur, hoezeer men het ook wrijft, een suikerrietstengel blijft welsmakend, in hoeveel stukken ook gesneden, en goud bewaart zijn schoone kleur, hoe dikwijls ook blootgesteld aan vuurgloed: — bij hoogstaanden treedt zelfs in den dood geen verandering in van aangeboren wezen. S.

282. Toen de Schepper destijds vier middelen ter bedwijing van een vijand schiep ¹⁾, verzuimde hij nog een vijfde er aan toe te voegen, waarmede men vrouwen onder zijn macht zou kunnen brengen. Vgl. 398.

283. Zoekt een vorst zijn volk op viervoudige wijze te bevredigen, door blik, gedachten, woord en daad, dan geraakt ook het volk met hem tevreden. M.

284. Onder de viervoetige dieren staat de koe bovenaan, onder de metalen het goud, onder de woorden het heilige lied, onder de menschen de Brahmaan. M.

¹⁾ Namelijk vriendschappelijk tegemoet komen, met geschenken tevredenstellen zich van hem vrijmaken en hem door geweld bedwingen.

285. Geleerden lachen met de oogen; lieden van middelbaar slag toonen bij hun lachen de tanden; die van een laag slag schaterlachen; groote wijzen lachen in 't geheel niet. S.

286. De besten onder de mannen hebben verklaard, dat er vier ondeugden te vinden zijn bij vorsten: jacht, dronkenschap, dobbelspel en te groote vleeschelijke lust. M.

287. Bij den sandelboom zijn slangen, in 't water lotussen maar ook krokodillen; bij elk genot zijn er afgunstigen, die ons dat genot vergallen: — geen vreugde die niet gestoord wordt. H.

288. Aan vuur brandt gij u, ook al stamt het van sandelhout; een booswicht blijft een booswicht, ook al stamt hij uit een voornaam geslacht. S.

289. In de maan zijn vlekken; op de Himalaya sneeuw; in de zee zout water; de sandelboomen zijn bezet met slangen; aan de waterroos vindt men doornen; bij de schoonste vrouwen intrede van ouderdom; bij den boezem slap worden; bij geleerden armoede: — iedere parel is met een of ander kwaad behept, roem alleen kent geen vijandschap. S.

290. Wankelend is het geluk, wankelend de levensadem, wankelend schoonheid en jeugd; — het gansche aardsch bestaan wankelt heen en weder, alleen de deugd is onwankelbaar. S.

291. Een gezant dient zeven verdiensten te bezitten: hij moet een menschenkenner zijn, een goeden gemoeds-aard bezitten, welsprekend, bedreven en beminnelijk zijn, getrouw bericht geven en een goed geheugen hebben. S.

292. Een in zijn binnenste boosaardig hart wordt niet rein door wasschen op heilige badplaatsen, evenzoo min als een onzuiver brandewijnvat, ook al werd dit van buiten honderdmaal met water afgewasschen. S.

293. Het is een merkwaardig verschijnsel dat vorsten en olifanten, wanneer zij zich gereinigd hebben, — genen door roem, dezen door stortbeken, — zich daarna toch weer gaan bezoedelen, genen door den hang tot zonde, dezen door het zich wentelen in stof.

294. Door zorgen gekwelden hebben geen vreugde en geen slaap; door honger gekwelden geen kracht en geen vuur; door begeerigheid gekwelden geen vriend en geen aanhoorigen; door liefde gekwelden geen vrees en geen schaamte. S.

295. Zij die iets groots trachten te bereiken, maken vóór alles een plan: ook de leeuw duikt eerst ineen en doodt eerst dan den olifant.

296. Vóór alles overwinne men zichzelf om de zege over anderen te behalen: hoe toch zou wel hij, die zichzelf niet overwon en in zijn macht heeft, anderen in zijn macht kunnen krijgen.

297. Wie zonder zich in te spannen iets toevallig bereikt, en wie ondanks allen arbeid niets verkrijgt, die beiden zijn niet zoo licht aan te treffen. M.

298. Groote boomen verstrekken anderen schaduw en staan zelf in den zonnegloed; zij dragen vrucht voor anderen, niet voor zichzelf.

299. Te prijzen valt alleen de boom die met al zijn deelen een groote menigte van dieren vreugde bezorgt: in wiens schaduw gazellen rusten, wien scharen van vogels de bladeren uiteenplukken, wiens holten door insecten gevuld zijn, aan wiens stam groepen apen elkander liefkoozen en aan wiens bloesems bijen welgemoed zuigen; iedere andere boom is der aarde tot last.

300. Een sandelboom geeft zijn welriekendheid niet prijs, ook al is hij omgehakt; een statige olifant geeft ook in zijn ouderdom het spelen niet op; suikerriet behoudt zijn zoetigheid, waar men het ook heenbrengt; een edel man laat ook in den nood niets varen van zijn goeden gemoedsaard en zijn voortreffelijkheden.

301. De ouderdom heeft de schoone gestalte opgeteerd; men neemt daaraan geen lachen, geen scherts en geen wilskracht meer waar; het hoofd is wit geworden, het oog door staar verdoft; opstaan geschiedt gansch langzaam met behulp van een stok; de schreden zijn langzaam en onzeker; de dood staat in naaste toekomst voor oogen, maar desondanks houdt nog steeds het verlangen niet op. S.

302. De ouderdom richt de schoonheid te gronde; begeerte de bezonnenheid; de dood de levensgeesten; het morren de plichtsvervulling; liefde de schaamte; een aan onedelen bewezen dienst het goed gedrag; toorn de aanvalligheid; — hoogmoed echter richt *alles* te gronde.

M.

303. Wat komen moet, raakt u in handen, ook al bevond het zich aan de andere zijde der zee; wat daarentegen *niet* komen moet, dat ontgaat u, ook al lag het u reeds op de hand.

S.

304. Door het neervallen van enkele waterdruppels vult zich geleidelijk een kruik: diezelfde wet geldt voor alle kennis, voor moreele verdienste en voor rijkdom.

H.

305. De vorst zuige aan zijn rijk gansch zachtken als een bloedzuiger; hij gedrage zich als een tijgerin die, als zij haar jongen voortsleept, ze wel met de tanden aanpakt maar hun toch geen schade toebrengt.

M.

306. Hun voortreffelijkheid wordt bij bescheidenen gehouden voor onnoozelheid, bij godsdienstigen voor huichelarij, bij rechtschapenen voor sluwe berekening, bij helden voor hardvochtigheid, bij stilzwijgende asceten voor bekrompenheid, bij beminnenswaardigen voor erbarmelijkheid, bij energieken voor hoogmoed, bij welbespraakten voor praatlust, bij bezonnenen voor onmacht. Welke voortreffelijkheid van uitmuntenden ware dan wel te bedenken, die niet door booze menschen werd gebrandmerkt?

B.

307. Snelheid is der paarden hoogste sier, schaamte die der vrouw; magerheid siert den boeteling; weten den Brahmaan; geduld den wijze; heldenmoed hen, die leven van wapenbedrijf.

308. Een dienaar leert men kennen bij de uitvoering van een opdracht, een aanhoorige bij het intreden van een of ander ongemak, een vriend ten tijde van ongeluk, een echtgenoot bij verlies van vermogen.

309. Wie een schoon gewaad heeft, speelt een rol in gezelschap; wie een koe bezit, kan zijn verlangen naar lekkernijen bevredigen ¹⁾; wie een wagen heeft, kan gemakkelijk een reis maken; wie een goeden gemoeds-aard heeft, vermag alles. M.

310. Op de tong zetelt de Godin van het geluk, op de tong de godin van het recht, op de tong gevangenschap en dood, op de tong het hoogste lot ²⁾. S.

311. Men prijze een spijs niet voordat zij verteerd is, eene echtgenoot niet voordat haar jeugd is verstreken, een held eerst wanneer hij uit den slag is weergekeerd, en koren niet voordat het is ingeleverd.

312. Een mensch, wien deugd ontbreekt, beschouw ik als dood, ook al leeft hij. Maar wie met deugden begiftigd is leeft, daarover heerscht geen twijfel, ook lang nog nadat hij gestorven is.

¹⁾ Namelijk door kostjes, waarbij melk te pas komt.

²⁾ d. w. z. in ons leven hangt alles af van wat wij al dan niet spreken.

313. Het juweel „kennis” is een groot vermogen, dat bloedverwanten niet kunnen rooven, dat geen dief meeneemt en dat bij wegschenken niet wordt opgeteerd.

314. Bij goedgeaarden vernietigt het weten hoogmoed, waan en andere ondeugden; bij eenigen daarentegen bewerkt het juist waanwijsheid en hoogmoed. Een eenzaam oord voert hen, die hun zinnen beteugelen, tot verlossing; bij de door liefde gekwelden daarentegen verwekt zulk een oord juist een hevigen hartstocht. B.

315. Wie doorziet een vrouw met schoon gelaat en heimelijke zonden? Een slechte vrouw is als een lotusvijver met bloeiende waterrozen, waarin verborgen krokodillen huizen.

316. Wien stort der vrouwen lichaam niet in 't verderf: het lichaam met smal middel en breede heupen, met roode lippen en zwarte oogen, met verdiepten navel en gewelfden boezem?

317. Zelfs zij die niet door geweld, ook niet door de scherpste wapenen bedwongen kunnen worden, worden bedwongen door goedheid, gelijk wilde olifanten door olifantswifjes. Vgl. 268. M.

318. Ingevolg van te groote koude verbrandt men boomen, ingevolg van te vele regens ontstaat hongersnood, ingevolg van te groote vrijgevigheid komt men ertoe iets onredelijks te doen: — het „te veel” ziet men nergens gaarne. S.

319. Der slangen gif steekt in den tand; der steekvliegen gif in den kop; der scorpioenen gif in den staart; maar de booze mensch is over zijn gansche lichaam gif.

320. Gelijk uw eigen leven u lief is, zoo is dat ook bij alle overige schepselen; daarom moeten wijzen ook die andere schepselen bevrijden van doodsangst. Vgl. 521.

321. Hoe zou men zin voor gerechtigheid vinden bij den dief? Hoe toegevendheid bij een booswicht? Hoe aanhankelijkheid bij vele deernen? Hoe waarachtigheid bij verliefden? Hoe welbehagen bij een toornige? Hoe trouw bij vrouwen? Hoe vriendschap bij slechten?

322. Zóó lang is men in het bezit van alle voortreffelikheden, is men van een scherp verstand en geliefd bij uitnemende menschen, een held, van goed levensgedrag, vlekkeloos, verstandig, vertrouwd met de kunsten, een dichter, bekwaam en der deugd toegewijd, welsprekend, een machtig heerschap,... zoolang men maar niet de woorden „geef mij” uitspreekt, die op de menschen neervallen als een harde donderslag. S.

323. Slechts zóó lang straalt bij verstandigen de lamp van het helder verstand als zij niet getroffen wordt door den zoom des gewaads en de bewegelijke oogen van gazellenoogigen. Slechts zóó lang handhaaft een man zijn bezonnenheid, zijn juist oordeel en zijn karakter, als hij niet geraakt binnen het bereik der pijlen van den liefdegod. B.

324. Het verstand van den goeden mensch is scherp, maar niet kwetsend; zijn daad is mild, maar tegelijk eerbied afdwingend; zijn gemoed niet verzengend, maar daarbij toch warm; hij is welbespraakt, maar op zijn woord kan men staat maken.

325. Over de vraag, wie als een waardig persoon en wat als deugd is aan te merken, voeren de geleerden veelvuldig strijd. Maar dat een moeder een waardige persoon en dat medelijden een deugd is, daarin stemmen alle stelsels overeen. S.

326. De wenschen van hoogstaanden vermogen slechts hooge, geen lage personen te bevredigen: slechts wolken, geen rivieren benemen in den zomer den bergen hun hevigen gloed. S.

327. Teere grashalmen, die zich naar alle zijden buigen, ontwortelt de stormwind niet, hij doet slechts hoogten boomen leed aan: een groote spreidt zijn macht alleen ten toon tegenover grooten. P.-H.

328. Mijd het verkeer met boozen, zoek den omgang met goeden, doe dag en nacht goede werken, wees steeds indachtig aan de onbestendigheid der dingen.

329. Zelfs een moeder laat haar zoon in den steek, als zij door honger geplaagd wordt; een door honger geplaagde slang verslindt haar eigen ei. Welke misdaad begaat niet een hongerige? Menschen in nood kennen geen medelijden. H.

330. Vernietig de heftige begeerte, pleeg geduld, geef den waan op, vind geen behagen in de zonde, spreek de waarheid, bewandel den weg van het goede, eer de geleerden, acht de achtenswaardigen, zoek zelfs uw vijanden te winnen, verzwijg uwe verdiensten, hoed uw roem, betoon medelijden aan ongelukkigen, — dit alles toch is de handelwijze van edele menschen. B.

331. Edele menschen, het geluk van anderen nastrevend, geven het verlangen naar eigen geluk op en voelen zich door het ongeluk van anderen steeds ook zelf ongelukkig.

332. Rijkdommen laten varen valt moeilijk; ze bewaken is ook niet aangenaam, en ze verwerven kost moeite: daarom moet men zich over rijkdommen niet bezorgd maken. Vgl. 363. M.

333. Een man, die smaak vindt in den omgang met een vrijgevege, met een held en met een geleerde, verkrijgt voortreffelijkheden; een man met voortreffelijkheden stroomt rijkdom toe; op rijkdom volgt een hooge positie; een man die een hooge positie inneemt, oefent gezag en daaruit weer ontspringt heerschappij. P.

334. Tien soorten van menschen slaan geen acht op de wet: de beschonkene, de nalatige, de waanzinnige, de vermoeide, de vertoornde, de hongerige, de haastige, de hebzuchtige, de verschrikte en de verliefde. Daarom trede de verstandige met geen van dezen in verbinding. M.

335. Jou, o buik, prijs ik, daar gij reeds bij genot van groenten je bevredigd voelt. Maar niet prijs ik het verdoemde hart, dat door zijn honderden van wenschen naar steeds meer, moeilijk is te verzadigen.

336. Der vriendschap kenteekenen zijn een zestal: men geeft en ontvangt, men vertelt geheimen en vraagt ernaar, men eet bij den ander en laat dezen omgekeerd bij zich eten. P.

337. Wie vermocht de scheiding van zijn geliefde en het verlies van zijn goed te verdragen, indien er geen omgang met vrienden bestond, die overeenkomt met een wonderdadig geneesmiddel. P.

338. Armoede wordt opgewogen door verstand, slechte kleeding door zindelijkheid, slecht eten doordat het warm is, leelijkheid door een goeden gemoedsaard.

339. Voorkomendheid jegens de zijnen, medelijden tegenover vreemden, dubbelhartigheid tegenover slechtgeaarden, vriendschap met goeden, verstandigheid tegenover vorsten, rondborstigheid tegenover ontwikkelden, heldenmoed tegenover vijanden, toegevendheid tegenover ouders, slimheid tegenover vrouwen: — alleen op mannen, bedreven in zulke kunsten, berust de wereld. B.

340. Wiens dagen voorbijgaan zonder goede werken en zonder genot gelijkt den blaasbalg van een smid: hij ademt wel, maar hij leeft niet. H.

341. Geschenken, vereering der Goden, zelfkastijding, het bezoeken van bedevaartsoorden zoowel als geleerdheid, — niets van dit alles is van nut voor hem, wiens hart niet rein is. S.

342. Vrijgevigheid, vergezeld van vriendelijke toespraak, geleerdheid zonder hoogmoed, heldenmoed met zachtmoedigheid en rijkdom gepaard met vrijgevigheid, — die vier schoone verschijnselen zijn moeilijk aan te treffen. H.

343. Vrijgevigheid verdrijft armoede, een goede gemoedsaard ellende, inzicht onwetendheid, bedachtzaamheid gevaren.

344. Van armoede komt men tot schaamte; wie van schaamte vervuld is, dien gaat de achting gebiedende waardigheid verloren; wie deze mist, ondervindt verdoemingen en als gevolg daarvan vervalt hij in kleinmoedigheid; de kleinmoedige geeft zich weer over aan droefenis; de bedroefde verliest zijn inzicht, en wie geen inzicht heeft, gaat te gronde. Ach, armoede is de wortel van alle kwaad. H.

345. Een uil ziet niet bij dag; een kraai niet bij nacht; iemand, die door liefde verblind is, ziet noch bij dag, noch bij nacht. S.

346. Een booswicht krabt, evenals een kat, de huid open van dezelfde hand, waarmede lieden van een rein hart hem brood uitreikten.

347. Een dag zonder zonneschijn, een hooge positie zonder vrijgevigheid, grootheid zonder fatsoen, waar- digheid zonder welbespraakttheid, een meer zonder waterrozen, een paleis zonder schatten en een gezin zonder zoon, die alle maken geen schoonen indruk. S.

348. Eén dag slechts is de maan vol, daarentegen ontbreekt haar iets gedurende vele dagen. Men vindt, om van menschen niet eens te spreken, zelfs bij Goden meer leed dan vreugde. S.

349. Een kokila ¹⁾ drinkt het hemelsch sap van den mangoboorn ²⁾ en wordt niet overmoedig; een kikvorsch drinkt moeraswater en kwaakt van opgeblazenheid.

350. Het is moeilijk zichzelf zóó nauwkeurig te kennen, dat men zou kunnen zeggen tot dit of dat al dan niet bekwaam te zijn. Wie echter zulk een kennis wél bezit, komt ook in moeilijke omstandigheden niet in ver- legenheid. H.

351. Zegt een booswicht ons iets liefelijks, dan is dit geen grond voor vertrouwen: op zijn tong ligt honig, in zijn hart echter doodelijk gif.

352. Wie van nature leelijk is, blijft leelijk trots alle rijkdommen: koemest is de zetel van de godin der welvaart, maar is desniettemin niet liefelijk.

¹⁾ Zie bij 201.

²⁾ De veel gekweekte *Mangifera Indica* met smakelijke, oranje-keurige vruchten.

353. Zelfs een held delft het onderspit, wanneer hij onbegaanbare streken betreedt; zelfs een olifant weet zich niet te helpen, als zijn lichaam verzonken is in diep slijk. Vgl. 258.

354. Mannen, die door booze menschen zijn afgeschrikt, hebben ook jegens goede menschen geen vertrouwen meer: een kind, dat zich eenmaal aan gekookte melk gebrand heeft, blaast ook wanneer het zure melk wordt voorgezet. H.

355. Wanneer ik tusschen een booswicht en een slang had te kiezen, zou ik aan de slang boven den booswicht de voorkeur geven: een slang bijt slechts van tijd tot tijd, een booswicht daarentegen onophoudelijk.

356. De booze verkeert wegens zijn eigen schanddaden in eeuwige bezorgdheid: slangengebroed raakt in verwarring, wanneer het binnen het bereik der oogen komt.

357. Ook de veraf vertoevende kan ons nastaan, en ook de in onze nabijheid vertoevende kan ons verre staan. Wie in ons hart woont, is ons nabij, ook al ware hij in de verte; wie niet in ons hart besloten ligt blijft ons verre, ook al ware hij in onze nabijheid. S.

358. Het sieraad van de Durva ¹⁾ is het blad; het sieraad der boomen de bloesem; het sieraad der mannen de zelfstandigheid; het sieraad der vrouwen de echtgenoot.

¹⁾ d. i. Panicum Dactylon.

359. Zelfs den onschuldige treft een harde straf wanneer hij zich aan boozen aansluit: een bed dat wantsen herbergt, wordt met stokken geslagen. S.

360. O, wat is het oog der over den ontrouwen geliefde pruilende een meester geworden in de kunst, de meest verschillende vormen aan te nemen? Is hij nog in de verte, dan kijkt het verlangend; is hij dichtbij gekomen, dan richt het zich ter zijde; spreekt hij ze aan, dan spert het zich wijd open; omarmt hij haar, dan wordt het rood; vat hij haar kleed, dan fronst het een weinig den wenkbrauwboog; en maakt hij zich op, haar te voet te vallen, dan vult het zich met tranen.

361. Kijk ik haar aan, dan slaat zij den blik naar beneden; spreek ik haar toe, dan laat zij zich niet in een gesprek in; zit zij op het rustbed, dan keert zij mij den rug toe; omarm ik haar met geweld, dan vaart een siddering haar door de leden; verlaten de vriendinnen het slaapvertrek, dan wil ook zij het verlaten: — juist door al die preutschheid bereidt mijn jonggehuwde vrouw mij een ongekende weelde.

362. Al weet de reiziger dat de geliefde, nu zij door landen, door honderden van rivieren, bergen en wouden van hem gescheiden is, ondanks alle inspanning niet kan worden waargenomen, toch rekt hij den hals uit, raakt slechts met halven voet de aarde, richt de met tranen gevulde oogen naar de streek waar zij zich ophoudt, en blijft, in gedachten verzonken, langen tijd stilstaan.

363. Rijkdommen zijn om te beginnen moeilijk te verwerven; zijn zij eenmaal verworven, dan zijn ze moeilijk te behoeden, terwijl het verlies van het verworvene is als de dood. Daarom denke men niet aan rijkdommen. Vgl. 322. H.

364. Wat nutten rijkdommen die men noch wegschenkt noch zelf geniet? Wat nut heeft macht, wanneer die niet gebruikt wordt om den vijand te verjagen? Wat nut kennis, als men die niet aanwendt om deugd uit te oefenen? Wat geest, wanneer die niet de zinnen beteugelt en zichzelf weet te beheerschen? M.

365. Met geld, kleederen, liefde, vertrouwen en nectarzoete toespraak verheuge men steeds zijn echtgenoot en doe haar nimmer leed aan.

366. Het loon van het goede willen de menschen wel, niet echter het verrichten van het goede. Op het loon van het kwaad zijn zij niet gesteld, maar het kwaad zelf doen zij uit alle macht. S.

367. De vrucht van recht en onrecht heeft nog nooit iemand hier op aarde ervaren: slechts macht zoeken men te gewinnen, daar alles beheerscht wordt door het geweld van den machtige. M.

368. De deugd is der menschen vriend, de deugd is het schoonste sieraad, de deugd is een onvergankelijk goed, de deugd treedt overal op als redster in den nood. S.

369. Goden beschermen verstandige, wilssterke en van hun plicht niet afwijkende mannen en zijn hunnen wenschen bevorderlijk.

370. Wat men geeft aan een schelm, een opkammer, een slecht geneesheer, een speler, een valsch persoon, een soldaat, een rondtrekkend tooneelspeler of aan een dief, dat brengt iemand geen zegen aan. S.

371. Toen gij, o slanke maagd, in 't water daaldet om te baden, heeft zeker de witte waterlelie je de aanvalligheid van het lachen afgekeken, de blauwe waterlelie de aanvalligheid der oogen en de tegen den avond zich sluitende waterroos de aanvalligheid van het aangezicht.

372. Niemand weet wat hem heden of morgen kan overkomen; daarom moet de verstandige reeds heden doen wat hem te doen staat.

373. Wie van zaken verstand heeft, mag nooit ofte nimmer eenige zaak overijld volbrengen. Handelt men eerst na rijpelijke overweging, dan heeft men zijn geluk in de hand.

374. De reiger heeft noch het liefelijk gezang van den kokila, noch den lichten, en toch niet dansenden gang van den flamingo, noch ook de bonte vederdracht der pauwen; — desondanks is hem één voorrecht beschonken: het naar hem genoemd ascetisch wezen ¹⁾.

¹⁾ d. w. z. hij gedraagt zich als een asceet op de wijze van een Maraboe.

375. Geen edele afkomst, geen weldaden, geen kennis, geen geschenken, geen vriendelijke behandeling vermogen der vrouwen hart vast te houden, want de vrouw is onbestendig van harte. R.

376. Wie, als hij eenmaal de begeerigheid bij hen had opgewekt, werd niet door vorsten opgeslikt als mieren door miereneters met hun lange kleverige tong?

377. Een krokodil trekt, als hij in zijn gebied blijft, zelfs een machtigen olifant met zich mede; heeft hij evenwel zich van zijn gebied verwijderd, dan wordt hij zelfs door een hond overweldigd. P.

378. Men stelle zich niet aan de spits eener menigte. Want gelukt de onderneming, dan is voor allen het loon gelijk, mislukt zij, dan boet de bendeleider het met zijn leven. H.

379. Een huis, zoo zegt men, maakt niet het huis, een huisvrouw maakt het huis uit. Want een huis zonder huisvrouw gelijkt een wildernis. P.

380. Geen huizen, geen kleederen, geen muren, geen scheldwoorden, evenmin als van vorsten komende eerbewijzen, alleen in een goeden levenswandel ligt der vrouwen bescherming en beschutting. R.

381. Onbehagelijk als in een huis vol slangen slaapt des nachts de schuldige, die een hem nastaaenden schuldelloozen man tot toorn gebracht heeft. M.

382. Er bestaat geen vriend die met weten gelijk te stellen ware, geen vijand die een ziekte, geen liefde die de liefde voor een kind gelijk kwam, geen macht die grooter ware dan het noodlot.

383. Een sterke mag ook een onaanzienlijken vijand niet geringschatten, want ook een klein vuur veroorzaakt brand en ook een geringe hoeveelheid gif schaadt. M.

384. De schat van kennis, dien mannen met zich voeren, staat hooger dan alle overige schatten, daar hij door geen dief en geen vorst kan geroofd worden en op reis geen drukkenden last uitmaakt. S.

385. Een parra ¹⁾ stapt niet als een flamingo rond, een kraai zingt niet als een kokila en uit gezaaide gerst wast geen rijst. Evenzoo laat een laagstaand mensch niets van zijn aard varen. S.

386. Niet door wapenen, niet door machtige olifanten, niet door ruitery of voetvolk wordt hetzelfde bereikt als door beleid. P.

387. Een man, verwond door pijlen, die drongen in de gevoeligste deelen zijns lichaams, ondervindt niet zoo veel smart als de tot in zijn binnenst merg dringende kwetsende woorden van booze menschen hem veroorzaken. Vgl. 198.

¹⁾ Een klein soort van steltlooper, die door zijn gering gewicht zelfs over groote drijvende bladeren vermag te loopen.

388. Geen scherp zwaard, geen met den voet aangeraakte slang en ook geen toornige vijand vermag zulk een onheil te stichten als een niet in toom gehouden geest. R.

389. Een man, van huis uit arm, lijdt in de wereld niet in die mate als hij, die zijn rijkdommen verliest, na eerst in 't bezit van verworven schatten gelukkig geleefd te hebben. P.

390. Geen vijand, geen wapen, geen gif, geen verschrikkelijke en gevaarlijke ziekte winden den mensch dermate op als krenkende woorden. S.

391. Wijl het den menschen te doen is om aanmerkingen te maken, komt het hun minder er op aan van iemands voortreffelijke eigenschappen dan van zijn gebreken te spreken. M.

392. Een steen wordt met de handen niet zoo gemakkelijk opgeheven als door middel van een hefboom: met geringe middelen iets groots tot stand brengen is de vrucht van overleg. H.

393. Er zijn niet zóó vele rijkdommen in de wereld, dat zij de wereld zouden kunnen verzadigen: de mensch gelijkt de zee, door evenals deze nooit genoeg te hebben. M.

394. De slechte mensch die geen getuigenis aflegt, ook al weet hij van een zaak af, is in misdaad en in straf gelijk te stellen met den valschen getuige.

395. Wie een verschrikten, bij hem toevlucht zoekenden man aan den vijand overlevert, dien komt het zaad niet op ten tijde dat het op moet komen, dien ontbreekt het aan regen in den regentijd, en die vindt geen beschermer wanneer hij bescherming behoeft. M.

396. Een gewoon mensch kan nooit genoeg rijkdommen verzamelen; een geleerde nooit genoeg schoone uitspraken hooren; de zee nooit genoeg water innemen en het oog nooit genoeg lief talligs aanschouwen. S.

397. Niet dáárdor wordt men oud (d. i. eerwaardig), dat het hoofd wit van kleur wordt: ook een jongeling verklaren de Goden tot een man van jaren, mits hij het juiste inzicht heeft. M.

398. Niet met geschenken, niet met eerbewijzen, niet met openhartigheid, niet met beminnelijke oplettendheid, niet met dolken noch met leeringen zijn de vrouwen te temmen, zij blijven ten allen tijde weerbarstig. Vgl. 282. H.

399. Gelijk de stroom van een rivier, nadat eerst zijn snelheid door den nauwen doorgang tusschen oneffen rotsen was belemmerd, daarna honderd malen sterker wordt, zoo is het ook met de liefde, wanneer aan de vreugde der vereeniging hindernissen worden in den weg gelegd ¹⁾.

¹⁾ De vergelijking is niet geheel zuiver wat het eerste deel betreft.

400. Uit een slecht mensch wordt nimmer een goed mensch, hoe men hem ook zou behandelen: een Nimba-boom ¹⁾ wordt nimmer zoet, ook al begoot men hem van den wortel af met melk en gesmolten boter.

401. De Goden dooden niet op de wijze van een vijand, door b.v. in toorn naar een dolk te grijpen; wien zij leed willen toevoegen, dien berooven zij van zijn verstand. P.

402. Een in scherts gesproken woord kwetst niet, evenzoo in een woord tegenover vrouwen, bij bruiloften, in levensgevaar of wanneer iemand zijn gansche have dreigt ontfroefd te worden: bij die vijf gelegenheden is een onwaar woord niet als misdaad te beschouwen ²⁾.

403. De menschen verheugen zich als de zon opgaat en ook wanneer de dag ten einde neigt; maar zij worden niet gewaar dat daarbij ook hun leven opteert.

404. Een tijger wil geen vleesch eten, dat een andere tijger heeft aangesleept. Evenzoo versmaadt onder mannen een tijger (d. i. een vorst) dat wat een ander reeds belikt heeft. R.

405. Niet in de moeder, noch in de echtgenoot; niet in den broeder en ook niet in den zoon stellen mannen zooveel vertrouwen als in een trouwen vriend. P.

¹⁾ de Azadirachta Indica.

²⁾ d. w. z. maar als een als grap, uit beleefdheid, hoffelijkheid, bemoediging of troost geuite verschoonbare gemoedelijke leugen om bestwil.

406. Des hemels sieraad is de zon; van het lotusboschje het sieraad de bij; de rede siert de waarheid; den grooten rijkdom het geven; des harten sieraad is de vriendschap; der lente sier de liefde; van gezelschap de welbespraaktheid; maar aller voortreffelijkheden sieraad is bescheidenheid.

407. Het zwijgen van welbespraakte lieden, vertrouwd met het woord, wordt niet geprezen: een kokila die niet zingt, geldt in de wereld voor een raaf. S.

408. Niemand zou sterven, niemand oud worden, een ieder zou al zijn wenschen deelachtig worden en niemand beleefde iets onaangenaams, indien er wilsvrijheid bestond ¹⁾. M.

409. Onder de menschen is de barbier de schelm, onder de vogels de kraai, onder de roofdieren de jakhals, onder de boetelingen de witgekleede bedelaar. P.

410. Niet schaamte, niet zedigheid, geen teedere overwegingen noch beangstheid, maar alleen de omstandigheid dat niemand haar begeert, is de grond van der vrouwen trouw. H.

411. Geen ziekte, geen gif, geen hitte of wat anders ook veroorzaakt zulk een smart als de uit henzelfen voortkomende dwaasheid der menschen.

¹⁾ Bedoeld is blijkbaar, indien ieder zelf had aan te geven wat hij wilde dat hem beschoren werd; want met het vraagstuk van het al dan niet bestaan van een vrijen wil heeft de inhoud der spreuk niets te maken.

412. Een boosaardig mensch heeft geen vreugd, wanneer hij van anderen niet iets kwaads kan vertellen: een kraai, ook al heeft zij van alle spijsen genoten, voelt zich toch niet eer bevredigd, alvorens zij iets onreins verslonden heeft.

413. Uit gif kan men, ook al gaf men zich daarvoor honderdvoudige moeite, geen nektar bereiden: de Nimba ¹⁾ geeft haar scherp smaak niet prijs, ook al stond zij aan een melkvijver.

414. Er bestaat geen God dan een hartstochtelooze, geen beter zelfkastijding dan kuisheid, geen grooter geschenk dan de waarborg van volkomen zekerheid, geen waardiger mensch dan hij die een goeden levenswandel voert. S.

415. Wie, omdat hij zich zelven mistrouwt, ook van anderen niets goeds verwacht en zijn vrienden terugstoot, die is een allerlaagststaand mensch. M.

416. Verloren is wat in zee viel; verloren een toespraak tot hem die niet luistert; verloren de leering bij hem die geen verstand heeft; verloren het offer dat geen vuur vatte. M.

417. Wie bij verlies van goud of bij den dood van echtgenoot, zoon of vader aan zijn smart toegeeft, die vermeerdert nog die smart. M.

¹⁾ Zie bij 400.

418. Verloren is een gave, aan een onwaardige gereikt; verloren een goede raad, aan iemand van traag verstand en inzicht gegeven; verloren een weldaad, eenen ondankbare bewezen; verloren een oplettend optreden tegenover hem, die dit niet weet te waardeeren. P.

419. Wie alleen behagen schept in onbezonnen overhaasting en zich laat afschrikken door moeilijkheden, kan nimmer tot groote welvaart geraken: geluk neemt inkeer slechts bij verstand en heldenmoed. H.

420. Geen vreugden bestaan er, slechts leedaandoeningen. En omdat men die laatste ondervindt, geeft men aan datgene, wat een door leed geplaagde verzachting schenkt, den naam van vreugde ¹⁾).

421. Naar goud, naar juweelen, naar heerscherswaardigheid verlangen verliefde vrouwen niet in die mate, als zij naar een bij haar in den smaak vallenden geliefde verlangen. P.

422. Er bestaat niets, wat de harten der menschen zoozeer weet te winnen als medelijden, welwillendheid jegens alle schepselen, vrijgevigheid en vriendelijk spreken. M.

423. Wie zich niet verheugt, als hem eer bewezen wordt, noch zich ergert, als men hem geringschat, maar in beide gevallen onbewogen blijft, die geldt voor een wijze. M.

¹⁾ Deze spreuk is volkomen in den geest van Schopenhauer, zij kon uit zijn pen gevloeid zijn.

424. Men moet geen vertrouwen stellen in een gemeen mensch die uit huichelarij zelfkastijdingen verricht. Op heilige plaatsen ziet men zelfs boetelingen, die alleen ter wille van hun keel ¹⁾ daar vertoeven. P.

425. Niets valt in de wereld moeilijker dan het door een medeminnaar rustig aanzien van het stralend geluk eens mededingers, dat hemzelven ontging. M.

426. Ontelbaar is het getal diegenen, die zonder reden wrokken; te tellen zijn zij die met reden toornen. Van hen echter, die trots goede reden zich niet door toorn laten meeslepen, vindt men in de wereld niet meer dan een vijf of zestal. S.

427. Buiten den daartoe aangewezen tijd zijn vogels, slangen, gazellen, olifanten en steenbokken nooit paring-lustig; buiten dien tijd vormt zich in der vrouwen lichaam geen vrucht; buiten dien tijd verschijnen niet winter, zomer en regentijd. Vgl. 216. M.

428. Men smade niet, schatte zijn naaste niet gering, plege geen verraad aan vrienden, huldige niets laags, zij niet hoogmoedig, voere geen slechten levenswandel en vermijde een hard en kwetsend woord. M.

429. Geleerdheid zonder deugd is even nutteloos als een hondestaart, die noch de schaamdeelen bedekt, noch paardenvliegen en muggen afweert. P.

¹⁾ d. w. z. om heel andere redenen van stoffelijk lichamelijk welzijn.

430. Waterrozen vormen een sieraad voor het water, de volle maan voor den nacht, een goede gemoedsaard voor de vrouw, snelheid voor het ros. Feestelijkheden sieren een huis, grammaticale nauwkeurigheid een rede, flamingo-paartjes een rivier, geleerden een gezelschap, een goede zoon zijn geslacht, een vorst zijn land, en deugdzamen vormen overal een sieraad.

431. Hoeveel hout ook, het verzadigt niet het vuur; hoeveel rivieren ook, zij verzadigen niet de zee, evenmin als alle schepselen den God des doods of hoeveel mannen ook een schoonooigige ¹⁾). M.

432. Men hange zich niet te veel aan vrouwen en late niet toe dat haar macht toeneemt, want met al te verliefde mannen spelen zij als met gekortwiekte kraaien. P.

433. Een zieke voegt zich niet naar den wil van den arts als deze hem weerspreekt; wèl echter, wanneer deze hem naar den mond praat en hem met vriendelijkheid bejegt.

434. Er bestaat geen zelfbepaalde daad: de mensch hier op aarde is geen meester over zichzelf, maar het noodlot trekt hem nu hier-, dan daarheen. R.

435. Men moet niet al te onbuigzaam willen zijn in zijn doen en laten. Ga heen en zie u een bosch aan: de recht opgerezen boomen worden er geveld, de kromme blijven staan.

¹⁾ Vgl. Spreuken van Salomo XXX : 16.

436. Zonder zon geen dag; zonder volle maan geen maneschijn; zonder zoon geen familie; zonder wortel geen boom; zonder bezit geen vrienden; zonder weten geen waarheid; zonder studie geen geleerdheid en zonder giften geen roem. S.

437. Geen moeite, die op een onpassend voorwerp wordt aangewend, pleegt vrucht te dragen: een reiger kan men er niet toe brengen dat hij als een papegaai leert spreken, ook al beproefde men het honderd malen. H.

438. Niets schijnt mij in de wereld bedroevender dan dat een man zonder bezit door anderen deswege met geringschatting wordt bejegend. M.

439. Ongevraagd moet men niemand iets zeggen, noch iemand antwoorden die niet op behoorlijke wijze vraagt. De verstandige, ook al weet hij van iets af, gedraagt zich in de wereld als ware hij stom.

440. Een mensch, wiens uur nog niet heeft geslagen, sterft niet, ook al werd hij doorboord door honderd pijlen. Diegene echter, wiens uur heeft geslagen, blijft niet in leven, ook al werd hij slechts aangeroerd door de spits van een grashalm. M.

441. Men verheuge zich niet over den dood, maar men verheuge zich ook niet over het leven: men wachte rustig het oogenblik van scheiden af als een dienaar een bevel. M.

442. Geen andere nectar noch ander gif dan de schoonheupige. Is zij ons genegen, dan is zij een liane ¹⁾ vol nectar; is zij ons ongenegen, dan is zij als een rank vol gif. B.

443. Goede menschen gelijken op kokosnoten ²⁾; de andere daarentegen zijn als bessen, die slechts van buiten prachtig zijn. H.

444. Niemand moet men verdriet aandoen, zelfs wanneer men werd beledigd; men moet geen vijandschap jegens zijn naaste aan den dag leggen, niet in daden noch in gedachten; men moet geen kwetsend woord spreken, waarvoor de ander zou kunnen terugschrikken. M.

445. Tragen komen niet tot rijkdom; evenmin lafaards, hoogmoedigen, noch zij die bevreesd zijn voor wat de menschen zeggen, of zij die eeuwig wachten. M.

446. Een onbeduidend mensch verstaat slechts eens anderen aangelegenheid te bederven, niet die te bevorderen: een muis vermag alleen een broodkorf om te gooien, niet dien op te richten. P.

447. Diegenen vergieten geen tranen, die in hun geest den samenhang der dingen erkend hebben. Voor hem, die alles juist inziet, bestaat er geen tranenvergieten. M.

¹⁾ d. w. z. dan slaat zij de armen om ons heen als lianen om een boom: een geliefde vergelijking.

²⁾ d. i. ruw van buiten, maar zoet en voedzaam van binnen.

448. Een ongeleerde is niet eens geleerden vriend; wie geen wagen heeft, is geen vriend van hem die er wel een bezit: bij gelijke levensverhoudingen vormt zich vriendschap, bij ongelijke komt deze niet voor. M.

449. Geen grooter ziekte dan liefde, geen grooter vijand dan dwaling; geen vuur overtreft den toorn; geen vreugde het weten. S.

450. Geen vriend is gelijk te stellen aan een eegade, geen toevlucht komt aan haar gelijk, geen hulpe bij het verrichten van goede werken is met haar te vergelijken. M.

451. Geen oog evenaart het weten, geen zelfkastijding de waarachtigheid, geen smart de begeerte, geen vreugde de zelfverloochening. M.

452. Geen deugd die de waarachtigheid evenaart; iets hoogers dan waarachtigheid is niet te vinden en niets is verschrikkelijker dan de leugen. Geen hooger deugd dan de waarheid, geen grooter zonde dan de leugen. M.

453. Geen vriend die de gezondheid evenaart; geen vijand, die met een ziekte gelijkstaat; geen liefde welke die tot kinderen evenaart; geen smart die den honger gelijk komt. P.

454. Wat iemand voorheeft, mogen vrienden noch vijanden te weten komen; wat evenwel reeds werd aangevangen of tot een gelukkig einde gebracht, dat mogen zij te zien krijgen. Vgl. 610. M.

455. Kenners der levenswijsheid mogen u laken of loven; het geluk neme bij u zijn inkeer of ga van u weg waarheen het hem belieft; de dood kome reeds heden of eerst gedurende een volgende generatie, — karakter-vaste mannen wijken geen schrede af van het rechte pad. B.

456. Wien het ontbreekt aan verdiensten, is schoonheid niet van nut; wie booze neigingen heeft, is zijn edel geslacht niet van nut; den onrijpe is wetenschap van geen nut; en rijkdom, die niet genoten wordt, is evenmin van nutte.

457. Goede menschen toonen medelijden ook jegens schepselen die geen voortreffelijkheden bezitten: de maan onttrekt zijn licht niet aan de hut van den paria. H.

458. Een olifant zonder slagstanden, een paard zonder snellen loop, een nacht zonder maan, een bloem zonder geur, een meer zonder water, een boom zonder schaduw, een schoone gestalte zonder aanvalligheid, een zoon zonder verdienste, een asceet zonder goed levensgedrag, een wereld zonder Goden en een mensch zonder deugd zijn betreurenswaardige verschijnselen. S.

459. Een veile deern verlaat een verarmden man, onderdanen verlaten een verslagen vorst, vogels een boom die zijn vruchten heeft verloren, gasten een huis zoodra zij er hun maaltijd genoten hebben. Vgl. 720.

460. Men wone niet in een land, waar niemand, waar een kind, een vrouw of velen tegelijk het bewind voeren. Vgl. 596. S.

461. Een tijger buiten het woud wordt gedood en een woud zonder tijger geveld: de tijger behoedt het woud, en het woud beschut den tijger. M.

462. Wat nut het olie bij te gieten, wanneer de lamp is uitgegaan? Wat nut het op te passen, wanneer de dief is weggelopen? Wat nutten de verliefde gebaren van een vrouw, wanneer de jeugd verstreken is? Wat nut het bouwen van een dam, wanneer het water is weggelopen?

463. Wie iets bezit, wenscht geld; wie geld bezit, wenscht zich de koninklijke waardigheid; een koning wenscht zich nog Indra's ¹⁾ positie. Zoo vallen alle menschen den dood in handen, alvorens zij het einde van hun vurig wenschen bereikt hebben. Vgl. 151. S.

464. Der vorsten sieraad is het beleid; der voortreffelijken sieraad de deemoed; der vrouwen sieraad de schaamte; de sieraad van het huis zijn de kinderen, van het verstand de dichtgave, van de rede de helderheid, van het lichaam de aanvalligheid; den geleerde strekt tot sieraad het geheugen, den Brahmanen de zielsrust, den machtige zijn inschikkelijkheid, den huisbewaarder de have, den geleerde de onafhankelijkheid.

¹⁾ De een zeer hoogen rang innemende God van den regen.

465. Voorzeker hebben die voortreffelijke dichters een verkeerd inzicht, welke steeds beweren dat liefhebbende meisjes zwak zijn. Hoe toch zouden diegenen zwak kunnen heeten, die door den blik harer oogen zelfs Indra en andere Goden overwonnen hebben? B.

466. Een grijsaard kan de zinnenwereld niet genieten en haar toch ook niet laten varen en afstand van haar doen: hij gelijkt een tandenloozen hond die een been slechts kan belikken. H.

467. Rijkdommen heb ik niet verworven, naar kunsten niet omgezien, geen vriend mij gewonnen, geen wetenschap geleerd, geen belofte vervuld, met paarden niet gespeeld, de weelde van door de armen eener geliefde te worden omstrengeld niet eens in den droom genoten: o wee! ik heb alleen mijn moeder bij mijn geboorte smarten bereid. S.

468. Als een vleugellamme vogel, als een verdorde boom, als een waterlooze vijver of als een slang met uitgebroken tanden, zoo is een arme in deze wereld.

469. Wordt bij ons stervelingen, begaafd met een vijftal zinnen, een enkele dier zinnen lek, dan vloeit het juiste kenvermogen weg als water uit den poot van een als zak dienend dierevel. M.

470. Wie zich aan studie wijdt blijft bevrijd van dwaasheid; wie bidt, dien blijft de zonde verre; wie zwijgt, die kent geen ruzie; wie waakzaam is geen gevaar.

471. Gelukkig de man hier op aarde, die een vrouw bezit welke haar man trouw is, hem liefheeft als haar eigen leven en haar vreugde vindt in datgene, wat hem lief en nuttig is. P.

472. Je bladeren zijn bezet met honderden van doornen, van honig is bij je heel geen sprake, en met je stuifmeel verduister je de lucht. Maar al je gebreken, o ketaki ¹⁾, zijn door de bij, die slechts zin heeft voor welriekendheid, in 't geheel niet opgemerkt geworden.

473. Een liefhebbende vrouw, een welopgevoede zoon, een voortreffelijke broeder, teedere verwanten, een bizonder geschikte vriend, een steeds genadig heer, een onbaatzuchtig dienaar en doorgaans geld genoeg om het leed van anderen te verzachten, — een dusdanige vereeniging valt slechts zeer enkelen ten deel als loon voor hunne goede werken. S.

474. In dronkenschap houdt men de moeder voor de vrouw en de vrouw voor de moeder, een huis voor een hol en een met lossen steen bedekte bron voor een huis; een klein water houdt men dan in zijn verblinding voor de zee, de zee voor het vasteland en een vorst voor zijn vriend.

475. Bij elken stap stoot men op booswichten, niet echter op goede menschen: kraaien zijn er vele, maar vogels, die spreken kunnen, weinige.

¹⁾ Zie bij 730.

476. Haar man lief te hebben is der vrouwen taak; welwillend te zijn des ministers taak; niets anders te doen dan zijn onderdanen te beschermen, de taak der vorsten.

477. Een ellendig schepsel, dat zelf geen enkele voortreffelijke eigenschap heeft aan te wijzen die anderen zou kunnen verheugen, tracht welbekend goede menschen dáárdoor te verheugen, dat hij de gebreken van anderen ter sprake brengt.

478. Hoort een van nature goed mensch van het lijden eens anderen, dan ondervindt hij, indien hij niet in staat is tot helpen, ook zelf veel leed.

479. Onderling elkander kennende, welgemoed in hun lot zich schikkende, tot opoffering van hun leven bereid zijnde, vastberaden, uit edel geslacht stammende en naar verdienste geëerde helden zijn in staat, ook al zijn zij slechts vijftig in aantal, een vijandig leger te verslaan. H.

480. Geleerden moeten wij eeren, ook al spreken zij geen wijze leerredenen uit, aangezien reeds hun terloops daarheen geworpen woorden kunnen dienen als leerboeken. Vgl. 778. B.

481. Een rondtrekkend asceet, een verliefde en een hond bezien een en hetzelfde vrouwelijk lichaam op drieërlei wijze: de eerste als lijk, de tweede als geliefde, de derde als vleesch.

482. Waarom, o hart, dwaalt gij zoo vergeefs rond? Kom toch ergens tot rustel! Gelijk alles zich vanzelf vormt, zóó wordt het en niet anders. Aan wat voorbijging moet gij niet denken en ook over het toekomstige je gedachten niet laten gaan. Geniet liever thans de vreugden, die onverwacht komen en gaan. B.

483. De dood verschoont niet den geleerde, niet den schriftkundigen Brahmaan, niet den met goud en goed gezegende, niet den op de sterkte zijner armen pochende, niet den met voortdurende boetedoeningen bezig zijnde, noch den gelukkige en evenmin den ongelukkige:— als een vuur in het bosch vernietigt de God des doods alles. S.

484. Die vrouw bezit deugd, die haar man, ook als hij hard tegen haar tekeer gaat en met toornigen blik haar aankijkt, een vriendelijk gezicht toont. H.

485. Een vriend, die achter onzen rug onze zaak zoekt tegen te werken maar in onze aanwezigheid vriendelijk tot ons spreekt, moeten wij mijden als een kruik met gif, die aan de oppervlakte melk te zien geeft.

486. Zulke edele menschen als die welke behagen schep-
pen in anderen te helpen en daarbij niet eens denken aan toekomstige vreugden des Hemels, zijn tot heil der wereld op aarde geboren.

487. Ik zie het lijden van hebzuchtige rijken, hoe zij zich niet weten te beteugelen, van angst geen gerusten slaap hebben en voor iedereen bevreesd zijn.

488. Verstandig te zijn waar het geldt anderen te onderwijzen, valt iedereen gemakkelijk. Maar *zelf* het goede te doen is slechts dezen of genen van groot karakter eigen. H.

489. Zelfs een vreemde is onze aanhoorige als hij ons van nut is; zelfs een aanhoorige is ons een vreemde, wanneer hij ons nadeel berokkent. Een ziekte brengt ons nadeel, ofschoon in ons eigen lichaam verwekt, en een arts enij brengt ons nut, ofschoon zij uit het woud afkomstig is. H.

490. Kijk, bijen verlaten een prachtige karnikava ¹⁾, ook als zij reeds in dier nabijheid kwamen, omdat zij welriekendheid mist. Juist zóó doen goede menschen met een rijke, als deze van een lagen aard is.

491. Tusschen een waardig en een onwaardig ontvangende bestaat eenzelfde onderscheid als tusschen de koe en de slang: bij de koe ontstaat uit gras melk, bij de slang uit melk gif.

492. Dronkenschap, vrouwen, jacht, dobbelspel, aantasting van eens anderen bezit en hardheid in woorden en straffen, dat zijn de ondeugden van vorsten. H.

493. Wie alle mogelijke geschriften leest maar niets daarvan begrijpt, gelijkt op een ezel die voortdurend een last juweelen draagt, maar er nooit genot van heeft.

¹⁾ *Pterospermum acerifolium*.

494. Beter dan de mensch, die ook bij ondervonden geringschatting rustig blijft, is het stof dat, met voeten getreden, opwervelt en zich op het hoofd van den vertreder neerzet.

495. Dronkenschap, omgang met slechte menschen, scheiding van den echtgenoot, rondzwerven, te veel slapen en verkeeren in vreemde huizen zijn de zes dingen, die een vrouw ten verderve voeren. H.

496. Sterken drank, dobbelspel, vrouwenjacht, zang en muziek, — deze dingen moet een vorst slechts matig genieten, want een sterk hangen daaraan sticht kwaad. M.

497. Een dwaas denkt in zijn kinderjaren slechts aan vader en moeder, in zijn jeugd slechts aan de geliefde, in zijn ouderdom slechts aan kinderen, — nimmer echter aan zichzelf ¹⁾. S.

498. Wie is er niet dadelijk bij om het van zijn vader geërfd vermogen te genieten en weg te schenken! Het met eigen handen verworven vermogen daarentegen zal zelden iemand willen genieten of willen wegschenken. S.

499. Hun die tevredenheid slurpen als nectar, valt de hoogste gelukzaligheid ten deel; ononderbroken leed daarentegen den ontevreden menschen. P.

¹⁾ d. w. z. aan zijn eigen zieleheil door zelfinkeer.

500. Echte vrouwen bezitten tweemaal meer liefde, achtmaal meer schaamtegevoel en viermaal meer volharding dan mannen. P.

501. De toorn van onmachtige menschen loopt uit op hun eigen onheil: een bovenmatig ziedende ketel verbrandt het ergst zijn eigen wanden. P.

502. Een beroemde zoon, kennis die geld inbrengt, gezondheid, omgang met vrienden en een welopgevoede en vriendelijk sprekende echtgenoot zijn de vijf dingen, die allen kommer met wortel en al vermogen uit te rukken.

503. Vermogen, een vriend, een vrouw, een rijk, dit alles is te vervangen en kan men na verlies nog eens weer terug krijgen, nimmer echter zijn lichaam.

504. Een wilde en ruwe heks van een huisvrouw verscheurt als een wolvin den in een afgrond van ongeluk gestorten echtgenoot. Een lieve, verstandige, edele vrouw daarentegen, die als de schaduw van een aan den weg staanden boom haar echtgenoot de kwellingen ontnemt, zoo eene valt slechts dezen of genen ten deel als loon voor zijn goede werken.

505. Niet elk gedicht is schoon, omdat het oud is, en niet elk berispelijk, omdat het nieuw is. Ontwikkelden beslissen ten gunste van het een of het ander, nadat zij het eerst doorproefd hebben; des dwazen oordeel richt zich enkel naar het vertrouwen dat hij in 't oordeel van anderen stelt.

506. Is de tijd tot handelen daar, dan is weten, dat slechts in boeken staat, geen weten, evenmin als geld, dat zich in handen van vreemden bevindt, geld is. M.

507. Dat ook diegene geëerd wordt, die zulk een eer niet waard is; dat ook diegene wordt bezocht, die niet verdient bezocht te worden; en dat ook diegene begroet wordt, die niet moest begroet worden, — dat alles bewerkt de macht van het geld. P.

508. Het gevulde bed der rivieren, de bloesems der boomen en de verschillende phasen der maan keeren weder, wanneer zij verdwenen zijn, niet echter de jeugd der menschen.

509. Is water in een vijver te sterk aangezwollen, dan behelpt men zich daarmee dat men het laat afloopen. Zoo ook houdt het hart, wanneer het door kommer is geschokt, zich staande door weeklagen.

510. In de jeugd handele men zóó, dat men in den ouderdom gelukkig kan leven, en gedurende het geheele leven zóó, dat men in het leven hiernamaals gelukkig leven kan. M.

511. Mannen van edele gezindheid bezitten een groote bekwaamheid om zelfs open aan den dag liggende gebreken van anderen lang te verheimelijken. Geldt het daarentegen hun eigen deugden openbaar te maken, dan spreiden zij een buitengewone onbeholpenheid ten toon.

512. Drie juweelen vindt men op aarde: water, rijst en schoone spreuken; dwazen echter tellen de juweelen af naar steentjes.

513. Wil men de moeilijk te doorvaren zee oversteeken, dan staat daarvoor een schip ten dienste; treedt duisternis in, dan staat een lamp bereid; op een windstil oord doet een waaier dienst; om olifanten den overmoed te dempen, dient een haak. Zoo bestaat er niets op aarde of de Schepper heeft daartegen een middel bedacht; maar het komt mij voor, alsof zelfs des Scheppers inspanning vergeefsch geweest is om aan booze menschen den gang hunner booze gedachten te benemen.

P.

514. Wie zijn vijanden vertrouwt ten gevolge van hun-vertrouwelijk optreden of van een door hen bewezen dienst, dien gaat het als hem die op den top van een boom insliep: als hij ontwaakt, ligt hij op den grond. H.

515. Waar het gaat om de vraag van weigeren of geven, om eens anderen wel of wee, behagen of mishagen, daar verkrijgt de mensch den juisten maatstaf ter beoordeeling door zichzelf in de plaats van den ander te denken.

M.

516. Als mannen in maatschappelijken rang opklommen, gaan zij tegenover drie dingen vijandig optreden: tegen vroeger verworven vrienden, tegen hun vrouwen, en tegen de woning die hen tot dusverre huisvestte.

S.

517. Iemand die vloeiend spreekt, allerlei weet te vertellen, goed begrijpt, oogenblikkelijk het juiste inziets en snel den zin van een geschrift weet aan te geven, zoo iemand wordt wijs genoemd. M.

518. Gemoedsrust, toegevendheid, eerlijkheid en beminnenswaardigheid, — deze deugden van edelgezinden zijn in 't oog van hen, die geen deugden bezitten, slechts gevolgen van zwakheid. R.

519. Voor je oogen daalt zij tot je voeten, in je rug steekt zij in je vleesch, in het oor zoemt zij liefelijk en zacht je iets schoons toe; maar bespeurt zij ergens een bloote plek, dan dringt zij er dadelijk zonder vrees in door: het gansche gedragen van een booswicht bootst de mug na. H.

520. Zich onthouden van het dooden van een levend wezen, afzien van roof van vreemd goed, de waarheid spreken, te rechter tijd naar vermogen gaven uitdeelen, bij gesprekken over de jonge vrouwen van anderen het stilzwijgen bewaren, den aandrang der begeerte breken, tegenover eerwaardigen bescheiden zijn en met alle wezens medelijden hebben, — deze allen leerboeken gemeenzame geboden, die nergens weersproken worden, vormen den weg tot heil. B.

521. Gelijk uzelf het leven lief is, zoo is het dat ook aan andere schepselen: edele menschen hebben met iedereen medelijden, omdat zij in allen zichzelf zien. Vgl. 320. H.

522. Van hen, die ons nog liever zijn dan het leven en zonder wie wij geen oogenblik ware vreugde onder vinden, — van dezen gescheiden te zijn, moeten wij verdragen! Hoe zwaar toch is het bestaan hier op aarde! S.

523. Al valt ook een edel mensch, dan pleegt hij toch te vallen als een speelbal die weer opspringt; de onedele echter valt op de wijze van een aardkluit. B.

524. Ook een bede kan op zijn plaats zijn, wanneer daardoor een ander geholpen wordt; voor zichzelf echter iets afsmeeken, beteekent bijtend zout in de wonde strooien. S.

525. Slechts de gever, niet de bezitter van goederen is den menschen lief: gaarne zien zij de water gevende wolk naderen, niet echter de waterbehoudende zee. S.

526. De een is ons lief om zijn vrijgevigheid, de ander om zijn aangename woorden; zelden echter treft men iemand aan, die iets onaangenaams maar heilzaams zou willen zeggen of hooren.

527. Een olifant vermag, al leeft hij in gevangenschap, duizenden te voeden; een hond, al loopt hij vrij rond, is niet in staat zijn eigen buik te vullen.

528. Wat hij heeft aan zijn vrienden, zijn vrouw, zijn personeel, en ook wat hij heeft aan eigen verstand en moed, dat leert de mensch eerst kennen aan den proefsteen des ongeluks. H.

529. De macht van veile deernen ligt in hare kleeding, de macht van vrouwen in haar jeugd, der vorsten macht in majesteit, der kinderen macht in huilen.

530. Onder de troepen van een vorst staat de olifant bovenaan: het heet dat hij reeds in zijn eigen lichaamsdeelen een achttal wapenen bezit ¹⁾. H.

531. Een rijk waarin vele leiders, die zich allen voor zeer verstandig houden, gezamenlijk naar de heerschappij streven, raakt licht in nood. S.

532. Met velen tegelijk moet men geen strijd aanbinden: mieren verteren wel een machtige slang, al mag die zich nog zoo kronkelen. P.

533. Een vereeniging van velen, mogen die ieder op zichzelf ook nog zoo onbeduidend zijn, verleent hun kracht: met grashalmen, tot touwen saamgevoegd, worden zelfs olifanten gebonden. P.

534. Wie veel vijanden heeft, verkeert in grooten angst als een duif te midden van valken: waarheen hij ook ga, overal stort hij al spoedig in 't verderf. H.

535. Een hond kan veel eten, maar hij is ook met zeer weinig tevreden; hij slaapt goed, komt snel tot bezinning, is zijn heer toegewijd en moedig: deze zes verdiensten waardeere men bij den hond.

¹⁾ Namelijk de vier pooten, de beide slag tanden, de slurf en zijn machtig voorhoofd.

536. De jeugdige knaap gaat geheel op in zijn spel, de jongeling in de liefde voor de jonkvrouw, de grijsaard is meestal geheel in zorgen verzonken; niemand helaas, wijdt zich aan deugdzame overpeinzing. S.

537. Vriendschap met een knaap, lachen zonder zin, strijd met vrouwen, in dienst zijn bij slechte menschen, rijden op een ezel en onbeschaafd spreken, — door deze zes dingen verliest een man zijn aanzien. S.

538. Zelfs van een knaap mag men iets goeds aannemen; zelfs van een onreine goud; zelfs van een lage in rang hooge wetenschap; zelfs uit een slechte familie een parel van een vrouw. S.

539. Waarom sluit gij, meisje, spelend de oogen en werpt gij mij uw schoone blikken toe. Laat af daarvan! tevergeefs is je moeite! Wij zijn thans anderen geworden: de dwaasheid der jeugd is voorbij, naar het woud gaat thans ons zinnen en streven, de verblinding is geweken en op het netwerk, waarin de wereld ons wil verstrikken, zien wij neer als op een grashalm ¹⁾. B.

540. Een edel mensch spreekt van de deugden, een booswicht daarentegen van de gebreken van anderen; de een ook wanneer geen deugden, de ander ook indien geen gebreken aanwezig zijn. Ook al is dan in *beide* gevallen onwaarheid te vinden, toch voert de eene naar den hemel, de andere naar de hel.

¹⁾ d. i. als iets volkomen onbeduidends.

541. Wie zijn zinnen overwonnen heeft, kijkt op een jong meisje als op de dochter van zijn leermeester, op een volwassen vrouw als op zijn zuster, op een oude matrone als op zijn moeder. S.

542. Wie geen medelijden heeft met kinderen, ouden van dagen, zieken, zwakken, uit hun ambt ontzetten, weerloozen, door ziekte bezochten en toevluchtloozen, die is geen mensch. S.

543. Des krijgsmans macht ligt in de kracht zijner armen; een Brahmaan is machtig als hij de Veda's kent; de aanvalligheid van schoonheid en jeugd is der vrouwen hoogste macht.

544. Hongerigen eten geen grammatica, dorstigen slurpen niet het sap der poëzie en geen metrum heeft een geslacht in de hoogte gebracht. Schraap maar liever geld bijeen, de kunsten schaffen geen brood. S.

545. Ook een nietig wezen bereikt zijn doel als hij een machtig metgezel heeft: een bergbeek bereikt de zee, als hij zich maar met een grooten stroom vereenigt.

546. Liefde tot Siva ¹⁾, niet tot geld; ijverig zich bezig houden met wetenschappen, niet met de liefdesprojectielen van jonge vrouwen; bezorgdheid om roem, niet om het lichaam, — dit pleegt men aan te treffen bij groote karakters.

¹⁾ Een der Goden der Brahmaansche drieënhed.

547. De kenners worden opgegeten door nijd, de gebieders zijn bevuelt met hoogmoed, de overige menschen met geslagen domheid, daarom heb ik mijn schoone woorden maar liever voor mij gehouden. B.

548. Het afstand doen van liefde en van andere harts-tochten, waarachtigheid, medelijden met alle schepselen en het vermijden van onnoodige ruzie met bloedverwanten, ook dit noemt men wel Brahmanenschap.

549. De kokila's ¹⁾ hebben er wel aan gedaan, met het intreden van den regentijd te verstommen: als kikvorsch en gaan praten, staat het goed te zwijgen.

550. Gewone menschen houden reeds een gevaar voor iets buitengewoon gewichtigs; terwijl vermetelen, zooals het behoort, het leven niet hooger aanslaan dan een grashalm ²⁾. Wonderbaar is deze laatste wijze van optreden, voorwaar een optreden van groote mannen! P.

551. Wie op het oogenblik van vrees of van vreugde eerst alles afweegt en niet overijld tot de daad overgaat, die zal daar later geen berouw van hebben. P.

552. Een genotzuchtig bedelaar, een arme minnaar, een bejaard hofmaker, een dwaas als asceet en een veile deerne zonder schoonheid en verlokkende gebaren vormen de vijf dwaasheden hier op aarde. S.

¹⁾ Zie bij 201.

²⁾ Zie boven bij 539.

553. De leeuw splijt eenen machtigen olifant het huiveringwekkend voorhoofd; hij bezit een grooter snelheid dan de wind en slaat zijn zetel op in der bergen struikgewas, — en toch is hij met dat al niets anders dan een stuk vee.

554. Een mensch, die iets kwaads verricht heeft, is verschrikt over zijn daad: stem en gelaatskleur zijn bij hem veranderd, de blik is schuw geworden en het vuur daaruit verdwenen. P.

555. Zoolang een gevaar nog niet aanwezig is, moet men zijn maatregelen treffen als een verschrikte. Ziet men echter dat het gevaar is gekomen, dan moet men als een onverschrokken er op losslaan. M.

556. Het beste geneesmiddel tegen een ondervonden smart is er niet meer aan te denken. Want denkt men eraan, dan houdt zij niet op en wordt alleen nog grooter. M.

557. Bij genot bestaat gevaar voor ziekte; bij een hoog geslacht gevaar voor vallen; bij vermogen gevaar voor den vorst; bij hoog aanzien voor vernedering; bij macht gevaar voor vijanden; bij een schoone gestalte gevaar voor een teedere jonkvrouw; bij geleerdheid gevaar voor helden des woords; bij verdiensten gevaar voor booze menschen; bij het lichaam gevaar voor den God des doods. Ieder ding hier op aarde is met gevaar verbonden; alleen volledige onverschilligheid ten opzichte van alles vrijwaart voor alle gevaar. B.

558. Wie na den maaltijd gaat zitten, krijgt een smeerbui; wie na den maaltijd zich te slapen legt, voelt zich behagelijk; wie na den maaltijd gaat wandelen dien valt levenskracht ten deel; wie na den maaltijd hard gaat loopen, dien achterhaalt de dood.

559. Haar bekoorlijke wenkbrauwen, het lonken met saamgeknepen oogen, het liefstallig praten, het beschaamd verlegen lachen, de kunstmatige langzame gang en daarna het stil blijven staan, dit zijn der vrouwen sieraad en haar wapen tegelijkertijd. B.

560. Vliegen sporen wonden op, bijen bloemen; goede menschen voortreffelijkheden, gemeene menschen gebreken.

561. Liefde blijkt de wortel te zijn van alle zielesmart; de liefde is het, die maakt dat de mensch zich aan iets hecht en in leed geraakt. M.

562. Wie een misdaad begaat, meent dat niemand hem ziet, maar hem zien toch de Goden en de in hem wonende ziel. M.

563. Wien verheft niet de aanraking met iets groots? Een waterdruppel op den bloesem eener waterroos vertoont de pracht eener parel. P.

564. Op alle mogelijke wijze vermijde men het oversteken eener groote rivier, een strijd met groote mannen en een gevecht met vele menschen tegelijk.

565. Bij edele menschen stemmen gedachten, woorden en daden volkomen overeen; bij slechte menschen daarentegen loopen gedachten, woorden en daden verre uit elkander.

566. Wien verheft niet de omgang met machtigen? Het van de straat afvloeiend water wordt, verbindt het zich met de Ganga, zelfs door de Goden vereerd.

567. Zelfs een groote, krachtige, vastgewortelde boom kan, indien hij alleen staat, met stam en al in een oogenblik door den wind worden neergeveld. Vastgewortelde boomen daarentegen, die in grooten getale te zamen staan, trotseeren de heftigste stormen, omdat zij elkander wederkeerig beschutten. M.—P.

568. Een groote boom groeit en verschillende schepsels begeven zich onder zijn hoede; wordt zulk een boom omgehouden en verbrand, dan worden ook zijn beschermelingen dakloos. M.

569. Beroem u niet op rijkdom, bezit van ondergeschikten of jeugd, want dit alles wordt door den tijd in een oogwenk weggerukt. Zie af van die op dwaling berustende wereld en gewin liever het ware inzicht.

570. Aan de moeder vertrouwe men de keuken toe, aan de dochter de huiselijke bezigheden, maar over alles moet de echtgenoot steeds het toezicht behouden. S.

571. „Ga niet weg” is een onheilsPELLEND woord; „maak dat je weggkomt” een liefdeloos woord; „blijf hier” verraaft den gebiedet; „doe wat je wilt” den onverschillige; „waarmede kunnen wij u genoeg doen?” is een beleefd woord; — wij echter zeggen „ge moet aan ons blijven denken tot wij elkander weer terugzien!” S.

572. Moeder, vriend en vader zijn van nature welwillend, alle overigen zijn met een of andere *bedoeling* vriendschappelijk gezind. H.

573. Waardeloos is het leven van een moederloos kind; waardeloos de frissche jeugd eener jonge vrouw zonder geliefde; waardeloos het loon van boetedoening zonder gemoedsrust; waardeloos een spijze zonder tamarindesap.

574. Zelfgevoel is de wortel van allen waren rijkdom; want wat voor nut heeft voor ons het geld, indien wij ons zelfgevoel verloren hebben. Wat moet hij, die geen zelfgevoel en trots meer heeft, met geld en leven aanvangen?

575. Streeft gij, mijn waarde, naar verlossing, mijd dan de zinnenwereld als ware zij een gif, en bevljigt u in toegeven, redelijkheid, medelijden, tevredenheid en waarachtigheid als waren deze nektar.

576. Wat nut ons een boom, die door rijkdom aan vruchten overhangt, indien aan zijn wortel een slang huist die gif uit zijn muil spuwt?

577. Een opgewekt gezicht, een heldere blik, een welgevallen vinden in onze verhalen, lieftallige toespraak en een liefdevol ons aanzien, dat zijn de kenteekenen van een ons welgezind persoon. Vgl. 14. H.

578. Een verstandig mensch moet zich noch met iemand, die meermalen in zijn werk gestoord werd, noch met een speler die verloren heeft, in een gesprek inlaten. Vgl. 111. P.

579. Het onderwijzen van een dom scholier, het onderhouden van een booze vrouw, en het verkeer met een vijand zijn bij machte zelfs een wijze tot vertwijfeling te brengen.

580. Beter een zoon, die spoedig na de geboorte sterft, dan een domme zoon die langdurig leeft. De eerstgenoemde bereidt ons slechts een kortstondig verdriet, de sukkel daarentegen teert aan ons als een vuur zoo lang hij leeft. P.

581. Vier dingen brengen anderen tot lachen: een sukkel die gaat dichten, een schorre die zingt, een arme die gaat spelen en schertsen, een grijsaard die verlangt naar de zinnenwereld. S.

582. Gazellen sluiten zich aan bij gazellen, koeien bij koeien, paarden bij paarden, dwazen bij dwazen, verstandigen bij verstandigen: — vriendschap treft men aan bij hen, die een gelijk karakter en gelijke liefhebberijen bezitten. P.

583. Ontwikkelden zijn gehaat bij dwazen, rijken bij armen, vromen bij snoodaards, bijzitten bij fatsoenlijke vrouwen, fatsoenlijke bij ontrouwe en leelijke bij schoone vrouwen. Vgl. 670. P.

584. Ook een dwaas prijkt een tijdlang in gezelschap, wanneer hij in een schoon gewaad gehuld is, maar ook slechts zóólang als hij zijn mond niet opendoet. H.

585. Er is geen plekje aan den sandelboom, waar niet een menigte dieren van alle zijden her hun toevlucht zoeken: aan den wortel huizen slangen, in den top vogels, in de takken apen, in de bloesems bijen.

586. Een muis moet men dooden, al is die in huis geboren, omdat zij schade aanricht; een kat laat men van elders komen en betaalt er ook nog voor, omdat zij van nut is. P.

587. Jacht, dobbelspel, vrouwenhulde, drank en alwat daarmede samenhangt en daaruit voortvloeit, wordt door wijzen afgekeurd; en toch ziet men heel wat hoog geleerde mannen naar die dingen haken. M.

588. Hij die treurt over een gestorvene, over verloren of voorbijgegangene zaken, bereidt zich uit dat leed slechts nieuw leed en lijdt *tweemalen* nadeel. M.

589. Het moge regenen, donderen of bliksemen, vrouwen die naar haar geliefde snellen, bekommeren zich daarom even weinig als om koude of hitte. Vgl. 261.

590. Is iemand zachtzinnig, dan wordt hij weinig geschat; is iemand gestreng, dan schrikt men van hem terug. Daarom moet gij noch alleen gestreng, noch alleen zachtaardig zijn, maar zoowel het een als het ander, al naargelang van de omstandigheden. M.

591. Den zachtaardige staat steeds verdeemoediging, den gestrengte steeds vijandschap te wachten; daarom geve men beide gezindheden prijs en bewande de het middenpad.

592. Verloren is een land zonder wolken (regen); verloren een geslacht zonder zoon; verloren een schoone gestalte zonder passende kleederen; verloren een leger zonder aanvoerder. S.

593. Een ieder verlangt naar een hem passend loon: een hond vergenoegt zich met een been, een leeuw vervolgt een olifant.

594. Wie stilzwijgt als hem een trap gegeven wordt, is niet lankmoedig maar lafhartig; wie het zwaard ook tegen zijn vriend trekt, is niet moedig maar laaghartig.

595. Waar een goed en een slecht woord evenveel gelden, pleegt een verstandig mensch niet te spreken, evenals geen enkele zanger voor dooven zingt. M.

596. Een huis waarin een vrouw, een speler of een knaap de lakens uitdeelt, gaat te gronde als een steenen boot in een rivier. Vgl. 460. M.

597. Wie anderen wil benijden om hunne rijkdommen, hun schoone gestalte, hun heldenmoed, hun edele afstamming, hun vreugden, hun geluk en om de eer die hun bewezen wordt, die heeft met een nimmer eindigende ziekte te doen. M.

598. Waar geen verstandige lieden zijn, daar wordt ook een zwakhoofdige geprezen: in een streek, waar de boomen zijn uitgerocid, geldt zelfs de ricinusstruik voor een boom. H.

599. Als een houten olifant of als een opgezette gazelle is een Brahmaan die niet studeert: alle drie zijn slechts *in naam* wat zij moeten voorstellen. M.

600. Evenals een ezel, die een last sandelhout torst, wel begrip heeft van den last maar niet van het sandelhout, evenzoo dragen diegenen, die vele leerboeken gelezen maar den zin ervan niet begrepen hebben, lasten op de wijze van de ezels.

601. Gelijk een voorwerp uit lak smelt in de nabijheid van vuur, zoo een man in de nabijheid eener vrouw, zij hij ook nog zoo verstandig en mager ¹⁾. S.

602. Hoe vriendelijker een man tegenover vrouwen optreedt, des te meer geraakt hij in haar macht; hoe meer liefs hij tot haar zegt, des te meer wordt hij verdeemoedigd. R.

¹⁾ d. w. z. overigens nog zoo ascetisch levend.

603. Een gebrek dat ons aankleeft, springt meer in 't oog dan een deugd: een vlek in de maan pleegt meer op te vallen dan haar helle glans.

604. Gelijk de teugel het ros, de haak ¹⁾ den olifant in toom houdt, zoo de gerechtigheid eens vorsten de wereld. M.

605. Wanneer een kraai haar drek op den kop van een majestueusen olifant ontlast, is zulks behoorend bij de natuur van den geringe; de olifant echter blijft desniettemin steeds olifant. S.

606. Wanneer het vuur koud, de maan brandend heet en de zee zoet werd, dan zoude er ook vrouwentrouw gevonden worden. P.

607. Slechts wat de rijke uitdeelt of zelf geniet, maakt zijn rijkdom uit; is hij eenmaal dood, dan spelen anderen met zijn vrouw en met zijn rijkdommen. H.

608. Bij wiens aanblik uw toegenegenheid groeit en uw toorn bekoelt, in dien moogt gij een *vriend* uit een vroeger leven erkennen. Bij wiens aanblik uw toorn wast en uw toegenegenheid afneemt, in dien kunt gij een *vijand* uit een vroeger leven erkennen ²⁾. S.

¹⁾ De tamme olifant wordt door zijn bestuurder of kornak, die boven op zijn nek zit, geleid door middel van een korte, van een haak voorziene staaf.

²⁾ In verband met de leer der wedergeboorte wordt hier de onberedeneerde sympathie en antipathie jegens anderen verklaard uit vroegere onder-
vindingen in een voorbestaan.

609. Een boog, een vriend of een vrouw van edele afkomst, die zich buigen maar toch recht zijn en in geval van tegenspoed niet breken, zijn moeilijk te vinden. P.

610. Iemand van wien anderen niet het voornemen maar slechts de volbrachte daad te weten komen, een zoodanige verdient een wijze te heeten. Vgl. 454. M.

611. Wiens hart smelt van medelijden jegens alle schepselen, die verkrijgt daardoor het rechte inzicht en de verlossing, — niet door haarvlecht, asch of pij.

612. Wie in ongeluk niet versaat, in geluk niet jubelt en in den slag niet laf is, een zoodanigen zoon brengt een moeder zelden ter wereld. P.

613. Wien geen verstand is aangeboren, dien zullen pogingen hem iets aan 't verstand te brengen, van geen nut zijn: een hondestaart wordt nimmer recht, ook al hield men dien voortdurend in een buis besloten. S.

614. Wie uit zich zelf geen verstand bezit, maar alleen veel van buiten geleerd heeft, die kent niet den zin der leerboeken, evenzoo min als een lepel den smaak kent van een vleeschnat. M.

615. Wie een leidzamen zoon heeft en een gehoorzame vrouw, en daarbij tevreden is met zijn vermogensomstandigheden, heeft reeds hier op aarde den hemel bereikt.

616. Wiens gemoedsaard, geslacht en relaties men niet kent, met denzulke sluite men geen vriendschap. P.

617. Wien het in huis ontbreekt aan een trouwe en vriendelijke echtgenoot, die moet naar de wildernis trekken: zijn huis gelijkt (toch reeds) op een wildernis.
M.-P.

618. Geen gelukkiger mensch hier op aarde dan hij die een vriend kan begroeten, met een vriend kan samenwonen, met een vriend zich kan onderhouden. H.

619. Wiens brood men eet en in wiens huis men gewoond heeft, dien doe men goed in daden, gedachten en woorden.

620. Wie voortdurend vraagt, toehoort en het gehoorde onthoudt, diens inzicht verwijdt zich als door zonnestralen de waterroos. P.

621. Wie zijn toorn inhoudt, beledigingen rustig verdraagt en, door anderen gekweld, niet terugkwelt, dezulke is bekwaam om alle geluksgoederen deelachtig te worden. M.

622. Wie uitbrekenden toorn als een ros weet in te toomen, dien noemen wijzen een wagenmenner, niet hem die de teugels schieten laat ¹⁾. M.

¹⁾ Juist dezelfde gedachte vindt men in de Dhammapada der Boeddhisten.

623. Wie zich den vrede van alle schepselen ter harte neemt, waarachtig is en milddadig, anderen eert en rein van harte is, denzulke herkent men spoedig te midden van verwanten als een echten helderen edelsteen. M.

624. Bedeelt men een bedelaar, dan vermeedert men zijn roem; bedeelt men verwanten, dan vermeedert men de van hen ondervonden liefde; bedeelt men een waardige, dan vermeedert men zijn verdienste: een gift is nimmer zonder nut (voor den gever). S.

625. Zij aan wie ik voortdurend denk, voelt geen neiging voor mij en verlangt naar eenen anderen man; die man is weer eene andere toegedaan en aan onszelfen vindt ook weer een andere behagen ¹⁾. Foei! roep ik over de eene en over den ander, over den liefdegod en over mijzelfen. B.

626. Een leelijke, vuile, twistzieke en nooit om een antwoord verlegen vrouw is de ware ouderdom en nog erger; een schoone, volgzame en steeds vriendelijk sprekende vrouw is de ware rijkdom, en nog veel beter.

627. Gelijk een nacht zonder maneschijn, een vrouw zonder man en rijkdom zonder vrijgevigheid treurige verschijnselen zijn, zoo ook een gedicht zonder leidende gedachte.

¹⁾ Een zelfde uitspraak als in een bekend gedicht van Heine.

628. De tijd gaat voort, het leven vliedt heen en de wenschen verdwijnen: is dan ten slotte geen goed werk door ons volbracht, dan is het leven nutteloos verlopen. S.

629. De vrouw, die haar gemaal niet volgt, haar plichten niet vervult en haar man niet boven alles liefheeft, wordt door wijzen niet geprezen. R.

630. Van den eersten nacht af aan, dat de menschen kinderen hun verblijf in het moederlijf aanvangen, gaan zij dag aan dag met zekeren tred hun doodsuur tegemoet. H.

631. Zoolang het lichaam nog gezond en de dood nog veraf is, moet men doen wat iemand baten kan; wat toch zal men aan 't einde des levens nog doen kunnen?

632. Zoolang men nog niet is gestruikeld, gaat men gemakkelijk op effen pad; is men echter eenmaal gestruikeld, dan wordt dat pad dadelijk bij elke schrede oneffen. P.

633. Wie alleen te zijner bevrediging een dier doodt, zal in elk volgend leven zelf gedood worden; en dat wel zoovele malen, als het dier haren heeft.

634. Een gegrond woord, ook al stamt het van een kind, moet zelfs een wijze als juist aanvaarden; op een dwaas woord daarentegen, ook al kwam het van een bejaarde, moet men geen acht slaan.

635. Zoolang iemand nog geen vrouw getrouwd heeft, is hij nog slechts een halve man, en een huis, dat niet door kinderen is omgeven, gelijkt wel op een kerkhof.

636. Daar reeds door de vermelding van vrouwen, nog vóór men ze ziet en met haar samenkomt liefde gewekt wordt, is het wel een wonder dat men niet geheel smelt, wanneer men ze te zien krijgt en met haar in aanraking komt. Vgl. 789. P.

637. Strijden, vroeg opstaan, met de zijnen den maaltijd gebruiken en zijn in nood geraakte vrouw beschermen: die vier dingen leere men van den haan.

638. Reeds als jongeling bevljigtige men zich in deugd, aangezien het leven welbekend niet eeuwig voortduurt. Wie toch weet, wien heden de doodsstonde zal achterhalen?

639. Zij, die in hun kinderjaren zich niet toeleggen op wetenschap en die later, in hun jeugd, door liefde aangestast, hun bezonnenheid verliezen, worden in hun ouderdom met geringschatting behandeld en gaan te gronde als lotusbloesems door vorst.

640. Zij, die vele heldhaftige, deugdzaame bloedverwanten bezitten, leven gelukkig en kennen geen lijden. Machtig, welgesteld, vrienden en verwanten tot vreugde, leven zij te zamen, de een op den ander steunend, evenals de boomen in het woud. M.

641. Wien' geleerdheid, zelfkastijding, vrijgevigheid, goede gemoedsaard, voortreffelijkheden en gerechtigheid ontbreken, trekken in de wereld der sterfelijken rond als dieren des wouds in menschengedaante, terwijl zij slechts anderen tot last zijn. B.

642. Wie een vermoeid onbekend voetganger gaarne spijsje verstrekt, oogst zich daarmee een groote verdienste. M.

643. Wie zijn huis niet verlaat en niet het gansche met zoovele wonderen gevulde land in oogenschouw neemt, die gelijk den kikvorsch in den waterput. P.

644. Wie ook ongeroepen ter plaatse is, steeds aan de deur staat en op een vraag kort en naar waarheid antwoordt, die is een waardig dienaar. P.

645. Wie steeds toegevend is, bereidt zich daarmee vele nadeelen. Zijn dienaren schatten hem gering, evenals zijn vijanden, en nooit buigt zich iemand voor hem. Daarom hebben, mijn waarde, wijzen een voortdurende toegevendheid afgekeurd. M.

646. Wie zich nimmer hoogmoedig kleedt, anderen niet met zijn kracht verdeemoedigt noch in opwinding een hard woord spreekt, die wordt geliefd bij de menschen. M.

647. Een dwaas, die in zijn verblinding meent dat de geliefde hem is toegedaan, raakt in haar macht en moet voor haar huppelen als een afgerichte vogel.

648. Wat uit een gewonen mond klinkt als blaam, klinkt uit een lieven mond als goedmoedige scherts: rook, die opstijgt uit gewoon brandhout, is gemeene rook; stijgt die echter op uit aloë, dan is het een welriekende rook.

649. De plaats die men bewoont, pleegt men te behoeden. Maar gij, o schoone, woont in mijn hart en steekt die woning voortdurend in brand: gij zijt met recht een misdadigster. P.

650. Wie bij heilige en profane geschriften vóór alles er op bedacht is, den letterlijken tekst in zijn geheugen te behouden en niet den waren zin, die draagt tevergeefs dien inhoud met zich mede. M.

651. Jeugd, rijkdom, heerschappij en onverstand stichten reeds ieder voor zich veel onheil; hoeveel te meer dan, wanneer zij alle vier te zamen zich voordoen. H.

652. Wij moeten steeds waakzaam zijn ten opzichte van wat wij spreken, aangezien het spreken ons in 't verderf kan storten, gelijk de door twee ganzen gedragen schildpad daardoor ter aarde stortte ¹⁾. H.

653. Vorsten dienen wil zooveel zeggen als den scherpen kant van een zwaard likken, een leeuw omarmen, een slang den bek kussen.

¹⁾ Bekende fabel uit de Hitopadesa. De schildpad houdt zich met den bek vastgeklemd aan een door de ganzen op hun vlucht horizontaal gedragen stok, maar kan in zijn kletslust niet nalaten te gaan praten.

654. Wel wordt een parel rood door een roos, niet echter een roos wit door een parel: slechts een hoogerstaande, niet echter een lagerstaande, pleegt de voortreffelijkheden van anderen te erkennen en over te nemen.

655. Bekoorlijk zijn de stralen der maan, bekoorlijk een weide in het bosch, bekoorlijk de vreugden die voortspruiten uit den omgang met goede menschen, bekoorlijk de vertellingen in de werken der dichtkunst, bekoorlijk het gelaat eener geliefde dat beeft van tranen, door toorn te voorschijn gelokt. Alles is bekoorlijk; heeft echter onze geest eenmaal de vergankelijkheid van al die dingen ingezien, dan is niets meer bekoorlijk. B.

656. Een door hartstocht verteerde kan den slaap niet vatten, ook al lag hij uitgestrekt op laken en katoen. Maar wie vrij is van hartstocht, slaapt zoet, ook al zou hij liggen tusschen doornen.

657. Een weekhartig vorst, een alles etenden Brahmaan, een ongehoorzame vrouw, een gezel van slechten gemoedsaard, een weerspannigen dienaar, een nalatig beambte en een ondankbaar mensch, — die allen moet men mijden. P.

658. Indien er geen vorsten in de wereld waren, die het recht in den lande handhaven, dan zouden, evenals bij de visschen in 't water, de sterkeren de zwakkeren opeten. M.

659. Zelfs op een goeden vorst kan men zich niet verlaten, wanneer oneerlijke ministers om zijn ooren zoemen als bijen het olifanten doen.

660. Een door een minister aangerichte schade valt terug op den vorst; het door een vrouw verrichte kwaad op haren echtgenoot; zoo wordt ook zeker een leeraar aansprakelijk gesteld voor het door zijn leerling volbrachte kwaad.

661. De onderdanen richten zich naar den vorst. Is deze deugdzaam, dan zijn ook zij deugdzaam; is hij slecht, dan zijn ook zij slecht; is hij middelmatig, dan zijn ook zij middelmatig: — gelijk de vorst, zoo zijn ook zijn onderdanen.

662. Zij die met schoonheid en jeugd zijn begiftigd en uit een hoog geslacht stammen, maar wien het ontbreekt aan kennis, oefenen geen betoovering uit, evenzoo min als de reukeloze kimsuka ¹⁾).

663. Zelfs een vlekkeloos weten komt niet tot zijn recht, wanneer het zich niet kenbaar maakt, evenzoo min als een schoone jonkvrouw in het huis van een arme. S.

664. Een slingerplant klemmt zich vast aan den naastbijzijnden boom, dienaren aan den eersten besten vorst en een vrouw, daarover heerscht geen twijfel, aan den eersten besten man.

¹⁾ d. i. de *Butea frondosa*, een boom met roode vruchten, behoorende tot de familie der *Papilionaceae*, op Java „plosso” geheeten.

665. Ouderdom vernietigt de schoonheid, begeerlijkheid alle vreugden, het bij slechte heeren in dienst zijn der mannen trots, bedelen het aanzien, eigen lof de voortreffelijkheden, zorgen de kracht, hardvochtigheid het geluk.

666. Een hond kwispelt met zijn staart voor zijn broodheer, werpt zich aan zijn voeten en toont, op den grond liggend, hem zijn open bek; een majestueuse olifant daarentegen ziet met rustigen blik voor zich uit en gaat eerst eten, nadat men hem met honderden vleiende woorden heeft toegesproken. B.

667. Vijf jaren lang moet men een zoon vertroetelen en als een *heer* behandelen, daarna tien jaren lang hem tuchtigen en als een *knecht* behandelen. Maar heeft hij eenmaal zijn zestiende levensjaar bereikt, dan behandelde men hem voortaan als *vriend*.

668. Een hebzuchtige winne men door geld; een vertoornde door samenlegging der handpalmen; een dwaas door hem iets in te willigen; en een ontwikkeld mensch door waarheid.

669. De vijand van hebzuchtigen is de bedelaar; die van dwazen de leeraar; de vijand van ontrouwe vrouwen is de gemaal, die van dieven de maan.

670. Eerlijke menschen zijn gehaat bij hebzuchtigen, moedige bij kleinmoedigen, ontwikkelde bij dwazen, rijke bij armen. Vgl. 583. M.

671. Vorsten gaat het voorspoedig, indien zij het welzijn hunner onderdanen bevorderen. Van het welvaren dier onderdanen hangt hun eigen welvaren af, en van hun ondergang hun eigen ondergang.

672. Uit de hebzucht spruit toorn voort; van de hebzucht gaat verlangen uit; uit de hebzucht ontspringen verblinding, bedrog, hoogmoed, veeleischendheid en ondergang. M.

673. Kromneuzig, scheefoogig, afgrijselijk, weerzinwekkend om aan te zien, zóó is eens uilen aangezicht, als hij niet boos is; hoe moet het dan wel zijn, als hij wél vertoornd is. P.

674. Slechts bij geleerden, wier mond van geleerdheid davert, is van een opgeven der liefde sprake. Maar ook bij hen slechts met het woord: wie toch vermag zich de heupen van lotusoogige meisjes te ontzeggen, van die heupen, omsloten door een rinkelenden gordel met roodachtige parelknopjes? B.

675. Een slimmerd die haar man, in de meening dat het haar vriendin was, haar avontuur met een nevenman vertelde, vulde, toen zij merkte dat het haar man was, haar verhaal ten slotte aan met de woorden: „En toen, vriendin, ontwaakte ik!”

676. Wél is de wind een vriend van het vuur dat wouden in de asch legt, maar het vuur eener lamp blaast hij uit: wie toch sluit vriendschap met een zwakke?

677. Door overmoedige gezegden van slechte menschen wordt de waardigheid van een groot man niet teniet gedaan: daalt soms de waarde van een edelsteen, wanneer deze met aardstof bedekt is?

678. Het lichaam is gekromd; bij het loopen heeft het een stok noodig tot steun; de rij tanden is uitgevallen; de ooren willen niet meer hooren; het hoofd is wit; de oogen zijn helaas door staar verduisterd, — en ondanks dit alles voelt mijn schaamteloos hart toch nog verlangen naar de zinnenwereld!

679. Beter een oude uitgedroogde boom of een steen zijn, dan arm door het leven gaan en tegelijk milddadigheid bezitten als eenigen hartstocht.

680. Beter in 't geheel geen regeering dan een slechte regeering; beter in 't geheel geen vriend dan een slechte vriend; beter heel geen leerling dan een slechte leerling; beter heel geen echtgenoot dan een slechte echtgenoot.

681. Beter rond te dwalen met dieren des wouds door ondoordringbare gebergten dan met dwazen te verkeeren, zelfs in vorstelijke paleizen. B.

682. Uit iemands uitdrukking, gelaatskleur, den klank zijner woorden en uit het spel van mond en oogen trekken verstandigen een besluit omtrent eens anderen gezindheid; daarom is het geraten in 't geheim te beradslagen. H.

683. Beter het leven op te geven dan de eer te verliezen. De dood is slechts een oogenblikkelijke smart, maar het verlies van zijn eer voelt men iederen dag.

684. Gazellen leven in het woud, eten Durva-gras ¹⁾ en drinken water dat niemand toebehoort; desniettemin worden zij door de menschen gedood: wie toch vermag de wereld tevreden te stellen? S.

685. Wie eenmaal slecht is, is slecht, ook al stamt hij uit de hoogste geslachten: vuur brandt, ook al stamt het van sandelhout. S.

686. Bij opsiering is hoofdzaak de kleeding, bij het eten de boter, bij vrouwen de borst, bij den Brahmaan de geleerdheid.

687. Wat is sieraad zonder kleederen, spijs zonder boter, gezang zonder stem, bijslaap zonder liefde? S.

688. De toornige ziet nooit in wat hij zeggen mag en wat niet; voor den toornige bestaat er niets wat hij niet zou mogen doen, niets wat hij niet zou mogen zeggen. M.

689. Een kwaad is de hoge ouderdom; een kwaad het verlies van zijn vermogen; een kwaad de weduwstaat en de rouw over een verloren zoon; het grootste kwaad echter is de honger. S.

¹⁾ Zie bij 358.

690. Boomschors als kleeding, jonge takken als legerstede, de voet eens booms ter behuizing, wortels tot stillen van den honger, water uit bergbeken ter lessching van den dorst, spel met bekoorlijke gazellen, vogels als vrienden, in den nacht de maan ter verlichting: — dat er desondanks nog ellendigen gevonden worden, die bedelen ofschoon zij over zulke rijkdommen vrij beschikken kunnen, is wel verwonderlijk.

691. Ondernemingen mislukken of gelukken mede ten gevolge van het noodlot. Heeft een vorst de hem toevertrouwde taak naar beste weten volbracht, dan treft hem geen schuld. M.

692. Tot weten, rijkdom en kunst geraakt de mensch op grondige wijze niet eerder dan nadat hij welgemoed van land tot land is getrokken. P.

693. Is men in 't bezit van kennis, dan behoeft men niet bezorgd te zijn over de vulling van den zoo moeilijk te vullen buik: zelfs een papegaai krijgt in den hof rijst, als hij „Rama” weet te zeggen. S.

694. De parel der wetenschappen is de smaakvolle dichtkunst; de parel der voertuigen het aangespannen ros; de parel der wenschen, het pad der voortreffelijken; de parel der genietingen een vrouw met gazellenoogen; de parel der stroomen de Ganges; de parel der maanden de lente; de parel der bergen de goudberg Meroë ¹⁾.

¹⁾ Een mythische berg, die in het centrum ligt van een der ontelbare elkander opvolgende werelden.

695. In weten ligt des mans grootste schoonheid, het is zijn in 't geheim bewaarde schat; weten verschaft genot, roem en geluk; weten is aller leeraren leermeester; weten is ons een vriend op reis; weten is de hoogste Godheid; weten staat bij vorsten in eere, niet geld: een mensch zonder weten is als een stuk vee. B.

696. Niet langen tijd blijft bij een nalatige weten, bij een domme een geheim, bij een hond meelspijze en bij een ontrouwe vrouw een minnaar. S.

697. Geleerdheid, rijkdom en adel van geboorte bewerken bij hoogmoedigen zelfoverschatting, bij wijzen zelfbeheersching. M.

698. Kennis is onze vriend op reis, eene echtgenootte de vriend te huis, artsenij de vriend der zieken, moreele verdiensten de vriend der gestorvenen ¹⁾).

699. Een leergierige, een dienaar, een reiziger, een door honger gekwelde, een door vrees bevangene, een schatbewaarder en een deurwachter, — dit zevental moet men wekken als zij slapen. Vgl. 105.

700. Den booswicht strekt geleerdheid tot twist, geld tot hoogmoed, macht tot onderdrukking van anderen: Den edelgezinde daarentegen strekken zij tot tegengestelde doeleinden: tot vermeerdering van kennis, tot vrijgevigheid en ter bescherming van anderen.

¹⁾ Omdat zij hun bij de wedergeboorte een beter lot bezorgen.

701. Geleerden, eergierigen, kunstvaardigen, heldhaftigen en zij, die des diensts kundig zijn, kunnen zich slechts aan vorsten aansluiten ¹⁾. P.

702. De kennis van den wapenhandel en die der boeken zijn twee soorten van kennis die men zich kan verwerven: de eerste wekt, zoo zij voorkomt bij *ouden* van dagen, lachlust; de tweede daarentegen wordt *altijd* hooggeacht. H.

703. Wie lijdt niet een verdeemoediging in een gezelschap van geleerden, bij een eerste samentreffen met een vrouwspersoon, in den slag, aan het hof van een vorst of bij het hasardspel? S.

704. De stand van geleerden en die van vorsten zijn nimmer gelijk: de vorst wordt slechts geëerd in zijn eigen land, een geleerde allerwege.

705. Menschen, die rustig neerzitten nadat zij een vertoornden vijand den oorlog verklaard hebben, slapen als tegen den wind in, na eerst vuur in dorre struiken geworpen te hebben.

706. Standvastigheid in ongeluk, voorzichtigheid in geluk, welsprekendheid in de vergadering, moed in den slag, behagen scheppen in roem en vlijtig zich bezighouden met de heilige geschriften, dit alles is den edelgezinde reeds van nature eigen. B.

¹⁾ d. w. z. elders vinden zij geen passende omgeving en werkkring.

707. Fatsoenlijk gedrag leere men van vorstenzonen, welsprekendheid van geleerden, oneerlijkheid van spelers, schelmerij van vrouwen. S.

708. Als een huis zonder peiler, een lichaam zonder ziel en een boom zonder wortel, zoo stort een geslacht ineen dat geen zoon rijk is. S.

709. Den man die bij moeilijkheden niet den moed verliest, die steeds tot arbeid bekwaam, op zijn hoede en bescheiden van gemoed is, denzulke valt steeds geluk ten deel. M.

710. Zelfs van een hoogwijzen maar armen man verdwijnt op den duur het verstand door de voortdurende zorgen om boter, zout, olie, rijst, kleeding en verwarming. P.

711. Zelfs scheiding blijft vereeniging, indien de harten wederkeerig verbonden zijn. Zijn *deze* echter gescheiden, dan doet vereeniging scheiding zelfs als het meest gewenschte voorkomen. B.

712. Verstandigen strijden nooit met sterkeren; — maar evenmin met zwakkeren, indien deze velen in aantal zijn. R.

713. Wat is dat voor schranderheid, wanneer men menschen misleidt die ons ten volle vertrouwen? Wat is dat wel voor moed, als wij een op onzen schoot slapende ombrengen? H.

714. Slechts de rijkdommen der menschen worden geëerd, niet hun persoonlijkheid; zelfs een Chandala¹⁾ is de beste man ter wereld, als hij maar een groot vermogen bezit.

715. Vergif wordt onwerkzaam door vergif; een diamant wordt door een diamant gespleten; een machtige olifant slechts gedood door een eveneens in zijn kracht beproefden machtigen olifant.

716. Gelijk een met wild geworden paarden zonder menner voortijlende wagen te gronde gaat, zoo ook een rijk zonder vorst. R.

717. Goede menschen werpen als een wan het slechte ter zijde en behouden het goede; slechte menschen daarentegen behouden als een zeef het slechte en laten het goede varen.

718. De liefdesgod heeft als een visscher hier in de wereld als in een zee een haak uitgeworpen, vrouw genaamd, waaraan hij de mannen als visschen, begeerig naar het aas der vrouwenlippen, spoedig uit het water trekt en braadt aan het vuur der liefde. B.

719. Verbluftheid moet men steeds zoeken te mijden, daar het een hindernis is bij elk mogelijk werk; daarom late men de verbluftheid varen en volbrengte men wat te volbrengen is. H.

¹⁾ Een Chandala, voortgesproten uit de paring van een Brahmaansche moeder en een Sudra-vader stond ten prooi aan de diepste minachting.

720. Vogels verlaten een boom wanneer die geen vruchten meer draagt, kraanvogels verlaten een uitgedroogd meer, bijen een verwelkte bloem, gazellen een verbrand woud, boeleersters een man zonder geld, ministers een gevallen koning: — een ieder voelt zich ter wille van iets tot iets aangetrokken; maar wie is er, die om hemzelf een ander lief is. Vgl. 459.

721. Waar de geliefde zich ophoudt, zij het ook aan den wortel van een boom ¹⁾, daar voelt men zich te huis; maar zelfs een paleis geldt voor een wildernis, indien de geliefde daar ontbreekt. P.

722. Onnut is de regen voor de zee, onnut de spijs voor den verzadigde, onnut een geschenk voor den rijke, onnut een versiering voor den held.

723. Op zijn ouden dag een vrouw nemen, zijn geld verwanten in handen geven en van een vreemde tafel eten, — door die drie dingen stellen mannen zich bloot aan bespotting.

724. Wie, als hij in ongeluk geraakt, in verdwazing alleen weeklaagt, vermeedert slechts zijn kwaad, maar maakt er geen einde aan. P.

725. Wie een in ongeluk verkeerenden vriend niet bijspringt door hem naar krachten te troosten, die wordt door wijzen voor gemeen gehouden. M.

¹⁾ d. w. z. zelfs al heeft zij geen woning ter beschikking.

726. Een geneesheer zonder gezond oordeel, een vrouw van goede familie zonder schaamtegevoel, een dikke asceet en een boosaardig gast, — die vier zijn goed om iemand hoofdpijn te bezorgen. Vgl. 87. S.

727. Geneesheeren verklaren een lichamelijk lijden als een veranderden toestand van de slijm, de gal of de gassen in 't lichaam; sterrenwichelaars zeggen dat de planeten dit lijden veroorzaakt hebben; geestenbezweerders verklaren het voor een bezeten zijn door booze geesten; eerlijke asceten eenvoudig voor een noodlot ¹⁾. S.

728. Wie bij alle ongelukken zijn tegenwoordigheid van geest weet te bewaren, komt met behulp daarvan op gelukkige wijze erover heen. P.

729. Leeuwen met ruwe manen en open muilen, olifanten in den bronsttijd, verstandige mannen en helden in den slag, zij allen worden in tegenwoordigheid van wijfjes tot erbarmelijke lafaards. P.

730. Ofschoon gij, ketaki ²⁾, slangen tot behuizing dient, geen vruchten draagt, met doornen voorzien en krom zijt, op moerassigen aardbodem groeit en moeilijk toegankelijk zijt, toch zijt gij een ieder door uw geur tot een geliefd gezelschap: zoo doet één enkele voortreffelijke eigenschap alle verdere gebreken te niet.

¹⁾ Namelijk als gevolg van karma, d. w. z. als noodwendig gevolg van voorafgegane slechte handelingen.

²⁾ d. i. de Pandanus odoratissimus.

731. De ouderdom wacht ons dreigend op als een tijgerin; ziekten stormen als vijanden op ons los; het leven vervloeit als water uit een gebroken kruik; — dat desondanks de menschenwereld kwaad doet, is wel een wonder. B.

732. Een droom van een ziek, van een bedroefd, door smarten verteerd, door liefde geplaagd of dronken mensch, gaat nimmer in vervulling. P.

733. Wie eenen booswicht een weldaad bewijst, ploegt in de lucht, beproeft een schilderij te schilderen op een watervlak of den wind te wasschen met water.

734. Naar krachten moet men hulp verleenen, maar nooit iemand nadeel toebrengen: geen grooter verdienste dan hulpverleening, geen grooter zonde dan benadeeling.

735. Het vuur kan men weren door water, den zonnegloed door een scherm, een bronstigen olifant door een scherpen stuurhaak, een koe en een ezel door een stok, een ziekte door innemen van artsijen, een vergif door aanwending van verschillende tooverspreuken: — tegen alles weten de leerboeken geneesmiddelen aan te geven, tegen een dwaas echter bestaat geen artsij. B.

736. Honderd goudstukken er voor over hebben om strijd te vermijden is een kenmerk van verstand; zonder aanleiding strijd aanbinden een kenteeken van dwaasheid. H.

737. Vijanden en bloedverwanten zien naar iemands inkomsten, niet naar zijn uitgaven; onverschilligen naar iemands inkomsten en uitgaven, vrienden alleen naar zijn uitgaven ¹⁾).

738. Gansch geleidelijk moet men zijn verworven rijkdommen genieten, gelijk verstandige lieden dat doen met levenselixir, maar nooit alles in eens. P.

739. Eene weide als legerstede, een steenblok als zetel, de voet eens booms als woonoord, koud water van watervallen als drank, wortelen tot spijsze, gazellen tot kameraden. Aan zulk een wonen in het woud, dat al deze rijkdommen ons biedt, zonder dat men daarom heeft te vragen, kleeft slechts dit eene gebrek aan, dat men daar, aangezien behoeftigen er niet zijn aan te treffen, leeft zonder de moeite van arbeid voor anderen ²⁾).

740. Wie een rotsblok tot legerstede, een berghol tot behuizing, boomschors tot kleeding, gazellen tot vrienden, malsche boomvruchten tot voedsel, water uit stroomende beken tot behagelijken drank, en als liefdesgenot de wetenschap tot vrouw heeft, — dezulke is, naar ik meen, een voornaam heer, die niet in dienstbetrekking eerbiedig de handen boven 't hoofd behoeft samen te vouwen. B.

¹⁾ d. w. z. naar datgene, wat men voor hen over had zonder te overwegen hoeveel de ander daarvoor kon besteden.

²⁾ Deze spreuk klinkt zeer Christelijk.

741. Geen zelfkastijding evenaart de gemoedsrust; geen vreugde gaat boven tevredenheid; geen ziekte is erger dan begeerigheid, en geen deugd staat hooger dan medelijden.

742. Geleerden bezien de dingen met 't oog der geleerdheid, vorsten doen het met 't oog der politiek, Brahmanen met 't oog der heilige schrift, gewone menschen met 't oog der nuttigheid.

743. Een handwerk, goede gemoedsaard, vlijt, verstand en het winnen van een vriend, — deze vijf dingen, die geen dief ons vermag te ontstelen, vormen een onvergankelijken schat.

744. Zich warm kleeden als de koude voorbij is; eten aan 't einde van den dag, met een vrouw met lotus-oogen aan 't einde van den nacht een liefdesspel beginnen, huwen aan het einde van zijn jeugd, een dam bouwen wanneer het water reeds is weggelopen, aan den stand der sterren eerst denken na het op reis gaan; — dit alles is vruchteloos, aangezien de tijd, die voor elk dier dingen is aangewezen, voorbij is.

745. Een edele gemoedsaard is het voornaamste bij den mensch. Gaat deze verloren, wat hebben dan leven, rijkdommen en verwanten voor nut? M.

746. Eerlijkheid, vrijgevigheid, moed, deelnemen aan vreugd en leed, aanhankelijkheid, bedrijvigheid en waarachtigheid, — dat zijn de deugden van een vriend.

747. Een edele gemoedsaard is het voornaamste, niet de adel der geboorte. Wat nut iemand die laatste, wanneer zij niet verbonden is met edelen gemoedsaard? Karaktervaste menschen daarentegen, hoewel uit laag geslacht gesproten, zijn ook zonder rijkdom wel in den hemel gekomen, indien zij in 't bezit waren van een edelen gemoedsaard. S.

748. Goed en kwaad, dat rust in 's menschen harte, kan men, al is het goed opgeborgen, opmaken uit wat in den droom of in den roes der dronkenschap gezegd wordt. P.

749. Kommer vernietigt de standvastigheid, kommer vernietigt de geleerdheid, kommer doet alles te niet: er is geen vijand, die den kommer evenaart. R.

750. Te midden van geleerden blinkt nooit een man uit, wiens geest geen voortreffelijkheden bezit. In duisternis straalt een lamp, nooit echter in den glans der zon.

751. Hoe kan diegene iemand tot geliefde zijn die, als deze van haar hoort, zielssmart bij hem te voorschijn roept; wanneer hij haar te zien krijgt, zijn geest in verwarring brengt; wanneer hij haar aanraakt, hem zijn bewustzijn ontrooft? B.

752. Hoor de samenvatting der wet en als gij die gehoord hebt, behartig haar: Wat u zelve niet zou behagen, doe dat ook anderen niet aan ¹⁾. P.

¹⁾ Vgl. Matth. VII : 12; Luc. VI : 31.

753. Een lotusbloem is het sieraad van het water; een vogel het sieraad van het luchtruim; gloed het sieraad van de zon; eene wonde het sieraad van den held.

754. Die man is een ware lust voor de menschen, die zich verheugt in een roemrijke geboorte, schoonheid, rijkdom, gezondheid, inzicht, onwankelbare goede zede, medelijden, adel, een beminnelijke vrouw, langlevende en deugzame zonen, zelfstandigheid, welwillende vrienden, liefde en afhankelijkheid tot Vishnoe ¹⁾.

755. Wat morgen te doen is, verricht dat reeds heden; en wat des namiddags gedaan moet worden, verricht dat reeds in den voormiddag, aangezien de dood er geen rekening mede houdt of men zijn werk reeds al dan niet volbracht heeft. M.

756. Dit zestal moet een man mijden als een lek schip op zee: een leeraar die niet onderricht, een priester die de heilige geschriften niet leest, een vorst die geen bescherming verleent, een vrouw die onvriendelijk is, een herder die gaarne in het dorp, en een barbier die gaarne in het woud verwijlt. M.

757. Deze zes leven van anderen: dieven van nalatigen, artsen van zieken, vrouwen van verliefden, priesters van offeranden, een vorst van procedeerenden, verstandigen van dwazen. M.

¹⁾ Een der leden van de goddelijke drieëenheid. Hij vertegenwoordigt daarin den behouder, treedt op in verschillende incorporaties en geniet een bijzondere vereering.

758. Gelijk een bij uit het binnenste van een bloem het beste zuigt, zoo neemt zich een verstandig mensch uit alle dingen het beste. S.

759. Dit zestal schat hem steeds gering, die hun vroeger diensten bewees: leerlingen den leeraar, door wien zij onderwezen werden; gehuwde zonen hun moeder; onverschillig geworden mannen hun echtgenoot; zij die hun doel bereikten, den bewerker van hun geluk; zij die uit het woud geraakt zijn, den wegwijzer; gezond geworden zieken den arts. M.

760. Zes voortreffelijkheden moet een man nooit ofte nimmer opgeven: waarachtigheid, vrijgevigheid, onverdrotene ijver, vriendelijkheid, toegevendheid en tevredenheid. M.

761. Zes gebreken moet een man, wien het om welvaart te doen is, in dit leven vermijden: veel slapen, laksheid, vrees, toorn, traagheid en nalatigheid. M.

762. Elke verbinding duidt reeds op een te verwachten scheiding, gelijk de geboorte reeds wijst op den toekomstigen, onvermijdelijken dood. H.

763. Wie hetgeen hij doen moet van den eenen dag op den anderen uitstelt, bij elke zaak in twijfel verkeert en daar, waar snel handelen vereischt wordt, treuzelt, die mag met recht een dwaas genoemd worden. M.

764. Het samenleven kweekt liefde en wederzijdsch vertrouwen zelfs onder dezulken, die anders elkander naar het leven staan, zooals bv. tusschen hond en paria. M.

765. De buitengewone eigenschappen van een man plegen eerst na zijn dood duidelijk aan den dag te treden: de welriekendheid van het aloëhout verbreidt zich eerst nadat het verbrand is.

766. Niemand verkeert met den arme; men geeft zich niet de moeite hem te begroeten; komt hij tot een feest in het huis van een rijke, dan wordt hij met geringschatting aangezien; en omdat hij slechts schamel gekleed is, houdt hij zich uit schaamte ver van de menigte: — het schijnt wel alsof armoede een groote misdaad ware.

767. Wie eer geniet, leeft; wien roem ten deel valt, leeft; wie zich met schimp en schande bedekte, is een doode gelijk, ook al verkeert hij in het land der levenden.

768. Terwijl men nog bezig is rijkdommen bijeen te schrapen en alvorens men nog aan het genot daarvan zich heeft verzadigd, rukt de dood iemand weg als een tijger een schaap. M.

769. Wie moest eigenlijk zijn zin richten op rijkdommen, leven en verbindingen, daar toch rijkdommen met verlies, leven met dood en verbindingen met scheidingen eindigen? M.

770. Het sieraad eener rede is een goed gedicht; het sieraad van den nacht de maan; het sieraad eener vrouw een goede gemoedsaard; het sieraad van den rijkdom een bescheiden optreden. S.

771. Wanneer menschen, wien vroeger vriendelikheden werden bewezen en die men hun doel deed bereiken, zich later ondankbaar betoonen, willen na hun dood zelfs kraaien hun vleesch niet eten. P.

772. Waarheidsliefde, heldenmoed en vrijgevigheid zijn de drie voortreffelikheden van een vorst. Een vorst, die deze mist, haalt zich de afkeuring zijner onderdanen op den hals. H.

773. Waarheidsliefde, gerechtigheid, moed, meegevoel met alle schepselen, vriendelijkheid van wezen en eerbewijzing aan Brahmanen, Goden en gasten noemen wijzen den weg naar den hemel. R.

774. Waarheidsliefde is mijn moeder, weten mijn vader, deugd mijn broeder, medelijden mijn zuster, gemoedsrust mijn vrouw, geduld mijn zoon, — deze zes zijn mijne verwanten.

775. Door het verkeer met goede menschen, worden ook slechte goed; door den omgang met slechte menschen echter worden goede niet slecht. Een aarden vaatwerk neemt wel den in een bloem zetelenden geur aan, de bloemen evenwel nimmer den reuk van het aarden vaatwerk.

776. Slechts alledaagsche, geen edele vrouwen achten, wanneer zij gekoesterd en verzorgd worden, eenen armen echtgenoot gering. R.

777. Door waarheid blijft de wet in stand, door vlijt het weten, door zindelijkheid de schoonheid, door goed gedrag het gezin. M.

778. Geleerden moet men steeds opzoeken, ook al geven zij geen onderwijs, want reeds hunne terloops uitgesproken opmerkingen zijn een soort van onderricht. Vgl. 480.

779. Wanneer een vorst iets verkeerdsga begaat, dan is dit alleen de schuld van den minister: door de nalatigheid van den voerman krijgt een olifant den berispelden naam van koppigen olifant.

780. Geen rechtschapenheid bij boeleersters, geen standvastigheid bij geluksgoederen, geen oordeelskracht bij dwazen, geen vergankelijkheid bij werken ¹⁾).

781. Diegene is gelukkig, leeft en is edel geboren, van wien behoeftigen niet onverrichter zake heengaan en wien rijkdommen niet spaarzaam zijn toegemeten.

782. In gevolge van droefenis begeeft ons onze schoonheid, begeeft ons onze kracht, verdwijnt onze kennis en vervalt men tot ziekte. M.

¹⁾ d. w. z. alles wat wij doen vindt zijn vergelding in de wet der Karma, vgl. noot bij 727.

783. Goden, goede menschen en Brahmanen scheppen hun genoeg in rechtschapenheid; gewone menschen in eten en drinken; geleerden in de redeneeringen die men tot hen richt.

784. Van een waterdruppel, die valt op gloeiend ijzer, is geen spoor meer te bekennen. Een zelfde druppel glanst als een parel, wanneer hij zich bevindt op het blad van een lotusplant; en tot een echte parel wordt hij, wanneer hij onder het sterrenbeeld Swati ¹⁾ in een zeeschelp geraakt. Nederige, middelmatige en hooge eigenschappen plegen voort te spruiten uit de aanraking met anderen. B.

785. Armen hebben tegen hun wil kinderen te kust en te keur, en rijken hebben (dikwijls) geen zoon: wèl wonderbaar zijn de wegen van het noodlot. M.

786. Op een gezin, waarin steeds de man met de vrouw en de vrouw met den man tevreden is, rust zekerlijk zegen.

787. Een edel mensch vindt bevrediging in lofinoogsting, een alledaagsch mensch in groote bezittingen. Goden worden ons door gebeden welgezind, vogels door spijziging.

788. Indien een zwakke, die op zijn hoede is, in strijd geraakt met een sterke die dat niet is, dan delft de sterke het onderspit ten gevolge van zijn zorgeloosheid.

¹⁾ d. i. bij een bepaalden maanstand.

789. Van aankijken, van gesprek, van vroolijke uitgelatenheid, van scherts, spel en omhelzing wil ik nog heel niet spreken; maar reeds het bloote denken aan meisjes vermag in dit leven de rust des harten te verstoren. Vgl. 636.

790. Ten tijde dat zij zich genot daarmede hopen te verwerven, is iedereen onze vriend; maar in de uren van ongeluk zijn niet eenmaal onze eigen familieleden onze vrienden.

791. Geluk, dat gekocht is met het leed der onderdanen, vriendschap die met huichelarij, en een geliefde die met ruw optreden verworven is, — geen van deze houden stand.

792. Armen eten steeds welsmakender spijsen dan rijken: honger kruidt de spijsen, maar hij is bij rijken uiterst zelden te vinden. M.

793. Verwanten moeten gemeenschappelijk eten, zich samen onderhouden en elkander wederkeerig liefhebben, nimmer echter met elkander strijden. M.

794. Een ieder is een held zoolang hij niet in den slag geweest is. Wie zou niet overmoedig zijn, zoolang hij des tegenstanders macht nog niet heeft ervaren? H.

795. Mannen die alles geduldig dragen, eerlijk zijn, hun eenmaal gegeven woord houden en anderen helpen, moet men eeren, ook al zijn zij arm.

796. Een volle pot maakt geen leven, een halfvolle boldert gansch geweldig: een geleerd mensch toont geen hoogmoed, maar wie voortreffelijkheden mist maakt veel lawaai. S.

797. Een lotusbloem is prachtig, ook al is zij verstrikt in een Çaivala ¹⁾; de vlek in de maan, hoewel op zichzelf onrein, vermeedert nog hare schoonheid; deze slanke vrouw is trots haar bastgewaad bovenmatig schoon: wat toch werkt niet als een sieraad bij liefelijke gestalten?

798. Een slang is vreeselijk en een booswicht vreeselijk. Maar toch is een booswicht nog vreeselijker dan een slang; want een slang kan door spreken en kruiden bezworen worden, maar wie vermag een booswicht te weerhouden?

799. In iederen stand vindt men Chandala's ²⁾, en in iederen stand Brahmanen: ook onder de Brahmanen komen Chandala's voor en ook onder de Chandala's Brahmanen.

800. De deugdzame glanst overal: een juweel schittert op het hoofd, aan den hals, aan den arm en op een voetenbank.

801. Niemand weet alles, niemand is alwetend, nooit is in één enkel mensch de som van alle weten vereenigd. M.

¹⁾ De Blyxa octandra. ²⁾ Zie noot bij 714.

802. Een vereeniging van menschen, waarin allen leeraar willen zijn, zich allen voor wijs houden en allen naar macht streven, zulk een vereeniging loopt spaak.

803. Bij alle schepselen heerscht de geslachtsdrift en deze wordt alleen bij gebrek aan passende plaats, uit vrees, kommer of armoede onderdrukt. S.

804. Onder alle juweelen zijn de vrouwen het kostbaarste juweel: het is om harentwille dat men zich geld wenscht; geeft men ze op, dan heeft men dit niet noodig.

805. Voor elke vervloeking bestaat een middel ter bezwering, maar voor die eener moeder is geen redding te vinden. M.

806. Hij is een ware vriend, die het ook in ongeluk is; hij een ware zoon, die zijn vader in liefde is toegedaan; hij een waar dienaar, die zijn plichten kent; zij een ware vrouw, door wie haar echtgenoot gelukkig is. P.

807. Diegene is een (ware) echtgenoote, die in huis bedrijvig, haar man getrouw, steeds op het goede bedacht is, haar hartstochten beteugelt en bij elke gelegenheid liefstallig spreekt. S.

808. Diegene is een (ware) echtgenoote, wier leven opgaat in haar man, die kinderen ter wereld gebracht heeft, in gedachten, woord en daad rein is en haars mans bevelen gehoorzaamt.

809. Een lijfelijk broeder, een studiegenoot, een vriend, een ziekenverpleger en een spraakzaam reisgezel, die vijf gelden ons als broeders. S.

810. Voor trouwe vrouwen is scheiding van haren echtgenoot de dood; voor trotsche menschen is het de kwetsing van hun trots; voor goede menschen lasterlijke praat; voor geleerden een nederlaag bij een redetwist; voor valschegezinden het overwicht van anderen; voor mannen zonder verdiensten, vreemdelingen¹⁾; voor hoogaanzienlijken een schaarschte van dienaren.

811. Wie zich noch met dichtkunst, noch met muziek, noch met eenige andere kunst bezighoudt, die is een stuk vee in levenden lijve, wien slechts staart en hoornen ontbreken. Blijft hij, ook zonder gras te eten, in leven, dan is dit het hoogste geluk hetwelk zulk een stuk vee ten deel valt. B.

812. Ook een jakhals stelt zich aan als een leeuw, zoolang hij zich in zijn hol op zijn gemak voelt. Krijgt hij evenwel een leeuw te zien, dan merkt men dat hij niets meer is dan een jakhals.

813. Het is gemakkelijker een vriendschappelijke verhouding te sluiten dan die in stand te houden, want wegens de onbestendigheid des harten wordt een vriendschap spoedig verbroken²⁾. R.

¹⁾ Aangezien deze hen dan allicht overtreffen en in de schaduw stellen.

²⁾ Vgl. het: „Het valt lichter de liefde van een vrouw te winnen dan die te behouden.”

814. Sussende woorden brengen een vertoornde in nog grooter opwinding, evenals waterdruppels heete boter.

P.

815. Traagheid is een vreugde, die met leed eindigt; bedrijvigheid een leed, dat ten slotte vreugde brengt. Welstand, schaamtegevoel, tevredenheid en roem worden gevonden bij den bedrijvige, niet bij den trage. Vgl. 845.

M.

816. Zoete slaap is hem beschoren, die van alle hoop heeft afstand gedaan: het prijsgeven van alle verwachtingen maakt het hoogste geluk uit.

M.

817. Op vreugden volgen leedaandoeningen, en op leed wederom vreugde: leed en vreugde keeren als een wentelend rad.

818. Een domoor kan, indien hij zijn mond houdt, langdurig geluk beleven; daarentegen werd een ezel, die zich in een tiggervel gehuld had, doodgeslagen, toen hij de fout beging zijn stem te doen hooren.

H.

819. Een gemakkelijk te verkrijgen iets wordt door niemand naar waarde geschat; hun eigen vrouw laten de menschen in den steek en verlangen naar de vrouw eens anderen.

820. Wie op wat welwillende vrienden hem zeggen, geen acht slaat, dien staat weldra ongeluk te wachten en hij geeft dan zijn vijanden stof tot vreugde.

H.

821. Vishnoe¹⁾ slingert zijn discus niet naar menschen, en een leeuw slaat met den klauw, waarmede hij olifanten verplettert, geen muggen weg. P.

822. Gemakkelijk, o vorst, zijn mannen te vinden, die steeds aangename dingen zeggen. Maar wie iets onaangenaams, dat evenwel heilzaam ware, spreken zou of gaarne zou aanhooren, zoo iemand is moeilijk te vinden. Vgl. 52. M.

823. Wie den raad van verstandige en welonderrichte vrienden, die zijn welzijn op 't oog hebben, niet volgt, die bereidt daarmede zijn vijanden vreugde. M.

824. Op vrouwen moet men niet verliefd zijn, daar vrouwen een verliefden man hoonen. Alleen dan, wanneer een vrouw verliefd is, moet men met haar liefdesverkeer plegen; is zij daarentegen koud, dan moet men ze mijden.

Wie met een vrouw, die hem niet mint, liefdesverkeer pleegt, lijdt schade aan zijn lichaam, wie daarentegen met een vrouw, die verlangen naar hem heeft, liefdesverkeer pleegt, ondervindt daarvan een heerlijken lust. R.

825. De goede mensch geeft, ook wanneer hij in ongeluk verkeert, zijn aangeboren karakter niet prijs: kamfer, door vuur aangetast, wordt daardoor nog des te welriekender.

¹⁾ Zie noot bij no. 754.

826. Waar liefde is, daar is ook vrees; liefde is oorzaak van smart en in de liefde wortelt leed, daarom moet men liever van liefde afstand doen. S.

827. Goedgeaarden denken slechts aan de hun bewezen weldaden, niet aan de vijandigheden, die men tegen hen heeft aan den dag gelegd; en geven zij zich moeite ter wille van eens anderen aangelegenheden, dan rekenen zij daarvoor op geen wedervergelding. M.

828. Goede lieden worden door den omgang met slechten hun aangeboren karakter niet ontrouw: de kokila geeft door het gezelschap van kraaien zijn liefelijk gezang niet prijs.

829. Wat van nature schoon is, behoeft niet opgesierd: een parel op een slijpsteen af te schuren is niet van noode.

830. Door aangeboren karakter neemt men vrienden voor zich in; door rechtschapenheid verwanten; door toegenegenheid een vrouw; door geschenken dienaren; de overige menschen door een gedrag waarbij men rekening met hen houdt.

831. Een aangeboren karakter laat zich niet door onderwijzing veranderen: een hondestaart blijft krom, ook al hield men dien zes maanden in een buis besloten; water wordt, hoe sterk ook verwarmd, toch weer koud; en steenkool blijft zwart, ook al wordt die honderdmaal gewasschen.

832. Olifanten en vorsten, hoewel van nature krachtig, plegen in moeilijkheden en nood te geraken wanneer zij zelf voor hun voedsel moeten zorgen.

833. Booswichten die een vorst leed aandoen, hoe gering ook, zijn dwazen die zich aan zijn toorn verbranden, evenals motten aan vuur. P.

834. Vrijheid, verblijf in het huis harer ouders, bijwonen van feestelijke optochten, zich laten gaan in gezelschappen in het bijzijn van mannen, leven in den vreemde, veelvuldige omgang met ontuchtige vrouwen, een te kort raken in levensonderhoud, hooge leeftijd van den echtgenoot, zijn ijverzucht of zijn op reis zijn, — dit alles is oorzaak dat een vrouw te gronde gaat. H.

835. Een trouw toegedaan dienaar, die voor zijn heer het leven veil heeft, wordt in een toekomstig leven, waar geen ouderdom en dood gevonden worden, de hoogste plaats deelachtig. P.

836. Een goed dienaar wordt nimmer door vrees bevangen, wanneer zijn heer hem een opdracht geeft. Hij is bereid zich voor hem zelfs in den muil van een slang of in de moeilijk te doorklieven zee te storten. P.

837. Het rooven van vreemd goed, het aanraken van een vreemde vrouw en het in den steek laten van een vriend zijn verderf brengende zonden. M.—R.

838. Dood is een doodenmaal, waaraan geen schriftgeleerde priester deelneemt; dood een offerande, die niet vergezeld gaat van een offergeschenk; dood ook een schoone vrouw, die onvruchtbaar is; dood een leger zonder aanvoerder.

839. Vrouwen lachen met de lachenden, weenen met de weenenden en vangen hem, die haar niet liefheeft, met lieve woorden, — alles naargelang van de omstandigheden. M.

840. Een olifant moet men op een afstand van duizend ellen mijden, een paard op een van honderd, gehoornde dieren op een van tien; maar om zich te ontdoen van een booswicht, moet men zijn woonplaats verlaten.

841. Verloren gaat weten door niet-studeeren; verloren zijn vrouwen door voortdurend lachen; verloren is een akker door slecht zaad; verloren zijn vorsten door de gebreken hunner dienaren.

842. Een krachteloos geworden dief wordt een goed mensch; een leelijk geworden vrouw haar man getrouwd; een zieke wordt godvruchtig; een oud geworden courtesane een bidzuster. Vgl. 90 en 144.

843. Wie eigen zwakheid niet kent, ziet wèl de zwakheden van anderen; wie daarentegen zijn eigen zwakheid wèl kent, ziet niet die van een ander ¹⁾.

¹⁾ d. w. z. is daartegenover verschooningsgezind.

844. Het leven sparen van alle schepselen, waarheidsliefde, niet stelen, vrijgevigheid en kuisheid, op die vijf berusten alle deugden. S.

845. Traagheid rooft iemand inzicht, vermogen, levensduur, roem en kracht; hem, in wien de traagheid huist, is een verzamelplaats voor alle gebreken. Vgl. 815.

846. Het hoogst staat het zelfverworven vermogen; in 't midden het van zijn vader verkregene; het laagst het van een broeder afkomstige; het allerlaagst echter het van een vrouw afkomstige.

847. Wie komt niet door het verkeer met de besten hoog te staan? Gras draagt men tegelijk met de daarmee saamgebonden bloemen op 't hoofd. Vgl. 269.

848. Een leeuw mag trots zijn magerheid niet op één lijn gesteld worden met den statigen olifant, daar moed meer beteekent dan een menigte van beenderen: vele kudden olifanten verlaten het bosch bij het hooren van leeuwengebrul. S.

849. Voor hem die den akker bewerkt, bestaat geen hongersnood; voor hem die bidt geen zonde; voor hem die zwijgt geen ruzie; voor hem die waakzaam is geen gevaar.

850. Wie met een slecht mensch vriendschap sluit, neemt diens eigenschappen over: zelfs melk wordt tot een vergif, indien zij met vergif te zamen staat.

851. De straf voor een dief is de dood; de straf voor een slavin het afscheren van het hoofdhaar; de straf voor een echtgenoot een eenzame legerstede; de straf voor een vriend dat men niet met hem spreekt.

852. Het inoogsten van roem, o vorst, is beter dan het inzamelen van rijkdommen, aangezien rijkdommen spoedig te gronde gaan, de roem echter eeuwigdurend is.

853. Onder de rivieren staat, naar men zegt, de Ganga ¹⁾ bovenaan; onder de vrouwen de getrouwe; onder de menschen de vorst; onder de woonoorden die, waar men zich gelukkig voelt.

854. De beteekenis van een man berust veel minder op zijn gestalte dan op zijn moed: een leeuw doodt trots zijn tengere lichaam een berghoogen olifant.

855. Der vogelen kracht is het luchtruim, der visschen kracht het water, der zwakken kracht de vorst, der kinderen kracht het huilen.

856. Slechts verstandigen, geen dommen kunnen een boek begrijpen: ook al stond een lamp eenen blinde vlak voor den neus, dan nog zou hij die niet bespeuren.

857. Vriendschap gelijkt de muskus, daar zij evenmin als deze verborgen kan blijven. Ook al werd zij weggesloten, haar reuk zou zich toch overal heen verspreiden.

¹⁾ Sanskrit voor Ganges.

858. De rouw om een vader duurt een half jaar; die om een moeder een geheel jaar; die om een echtgenoot tot het hertrouwen, maar de rouw om een verloren zoon neemt nimmer een einde.

859. Ook al ware een huis vol kinderen en kleinkinderen en rijk voorzien van slaven en slavinnen, toch schijnt het mannen een wildernis, indien de vrouw daarin ontbreekt.

860. Wanneer een boek, een vrouw of geld in vreemde handen geraken, dan zijn zij verloren; of ook, zij komen terug in versleten, gevallen of in slechts gedeeltelijken staat.

861. De prachtige en met bloesems rijk beladen kimsuka¹⁾ heeft geen welriekendheid; de buitengewoon welriekende en door slangen omgeven sandelboom draagt geen bloesems; het suikerriet draagt geen vruchten en de ketaki²⁾ is bezaaid met doornen: — aan een en hetzelfde ding vindt men nergens al het schoone vereenigd.

862. Der vrouwen sieraad is de trouw, der boomen sieraad de vrucht, der mannen sieraad het weten, der asceten sieraad het mededoogen. S.

¹⁾ Zie bij 662. ²⁾ Zie bij 730.

the first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the

the first of these is the fact that the
 second of these is the fact that the
 third of these is the fact that the
 fourth of these is the fact that the

REGISTER

Alleen (niet-) 179. 183	Dronkenschap 474. 748
Armoede 18. 109. 344. 468. 679.	Droom 732. 748
710. 766. 795	Dwazen 3. 96. 411. 497. 552.
Baatzuchtigheid 720. 757	584. 735
Begeerte 42. 184. 211	Echtgenoot 31. 32. 77. 365.
Begroeting 192	450. 471. 484. 504. 570. 617.
Behandeling (van een zoon) 667	626. 629. 776. 807. 808. 859
Beklagenswaardigheid 86. 95	Edelgezinden 28. 67. 158. 330.
Bekoorlijkheid 655	331. 486. 511. 518. 521. 523.
Beleediging 198. 387. 390	540. 700. 706. 827
Beloofte 71	Edelsteen 189
Beroemdheid 160	Eer 19. 683
Bescheidenheid 69	Eerste maal 222
Bewegelijkheid 91	Eetlust 792
Bloedverwanten 640. 793	Everzwijn 107
Blijmoedigheid 25	Ezel 88
Boom 299	Feest 112. 181
Boosaardigen 12. 34. 194. 255.	Gastvrijheid 50. 68. 162. 192.
292. 346. 351. 355. 356. 412.	278. 395
540. 733. 798. 840	Gave 15
Brahmaan 548. 599	Gebaren 169
Broeders 809	Gebreken 99. 255. 603
Chandala 714. 799	Gedicht 12. 238. 505. 627
Deurwachter 155	Gehaatheid 583. 670
Deugd 312. 368	Geheimhouding 65. 79. 138. 454.
Dienaar 58. 249. 644. 835. 836	610. 682
Dierdooding 633. 684	Gekwelden 294
Doel 116	Geld 17. 19. 507
Dommen 613. 614. 662. 818. 856	Geleerdheid 218. 480. 614. 704.
Dood 148. 441. 483. 630. 768. 838	778

- Geliefde 59. 85. 103. 104. 161.
 191. 252. 360. 362. 648. 721
 Geluk 52. 73. 92. 141. 709
 Gelijkwaardigen 326. 715. 821
 Geneesheer 139. 433
 Goeden 264. 324. 457. 478
 Geslachtsdrift 235. 803
 Getuige 394
 Gevaar 557
 Geven 322. 525. 624
 Geweten 120. 186. 554. 562
 Gezant 291
 Groote mannen 127. 170. 327.
 546. 550. 677
 Haan 637
 Hart 335. 482. 509
 Hartstocht (zinnelijke) 41. 246.
 268. 466. 656
 Hebzucht 672
 Heilsweg 520
 Held 206
 Hond 535
 Honger 329. 689
 Hoofdpijn 87. 726
 Hoogstaanden 28. 127. 158. 170.
 216. 281. 546. 550. 605. 677
 Hulpverleening 734
 Huichelarij 424
 Huisbestiering 570. 596
 Huisvrouw 379.
 Humeur 245
 Huwelijkskeuze 193. 226
 Inspanning 174. 230. 297
 Invloed (vrouw op man) 316.
 323. 432. 442. 601. 602. 636.
 647. 674. 718. 729. 751. 789
 Jeugd 508. 638. 639
- Jonggehuwde 361
 Juweelen 512. 800. 804
 Kakravaka 132
 Karakter (aangeboren) 202. 203.
 281. 288. 300. 385. 400. 413.
 605. 685. 825. 828. 831
 Karma 108
 Kennis 313. 384. 662. 693. 702
 Ketaki 472. 730
 Kokila 201. 349. 407. 549
 Kommer 26. 502. 749. 782
 Kraaien 133. 275
 Kracht 855
 Krokodil 377
 Kunst 163. 544. 811
 Kwaadspreken 412
 Lachen 285. 581
 Lankmoedigheid 181. 248
 Lawaaimaken 796
 Leeuw 187. 553
 Letterknecht 650
 Leugen 452
 Leven 135. 136. 232. 247
 Lichaamslijden 727
 Liefde 64. 209. 232. 399. 561.
 625. 826. 399
 List 176
 Maagd 317
 Maaltijden 179. 558
 Maan 197
 Machtigen 36. 49. 195. 367. 529.
 543. 545. 560
 Medelijden 146. 478. 542. 611
 Medeminnaar 425
 Menigte 378
 Menschlievendheid 739
 Middenpad 590. 591

- Min 41
 Minister 47. 659
 Moed 848. 854
 Moeder 150. 325. 805
 Mug 519
 Nectar 63
 Noodlot 165. 205. 239. 303. 434.
 785
 Nutteloosheid 117. 220. 456. 462
 576. 613. 722
 Nijd 597
 Olifant 268. 530. 666
 Omgang 101. 269. 359. 566. 681.
 775. 784. 847. 850
 Onbestendigheid 136. 253
 Onbuigzaamheid 435
 Ondankbaarheid 279. 459. 720.
 759. 771
 Onderkenning 259
 Onversaagdheid 29
 Onverzadiglijkheid 151. 393. 396.
 431. 463
 Onwaarheid 402.
 Oud worden 20. 78. 265. 301.
 678
 Overmoed 794
 Overijling 373
 Papegaai 5
 Parel 694
 Praatzucht 118
 Reiger 374. 437
 Reinwasschen 292. 293
 Reizen 643. 692
 Restant 178
 Roem 852
 Rook 648
 Rouw 858
- Rund 274
 Rijkdom 237. 280. 332. 363. 389.
 445. 607. 714. 738. 846
 Samenleven 764
 Samenwerking 262. 479. 532.
 533. 567. 640
 Sandelboom 585
 Schaamte 266
 Schande 228. 767
 Scheiding 522. 571. 711. 762
 Schelm 409
 Schoonheid 797. 829
 Schijngelerdheid 600
 Sieraad 307. 358. 406. 430. 464.
 753. 770. 797. 862
 Slapeloosheid 60. 656
 Slimmerd 675
 Smart 45. 417. 556. 588. 782
 Smeekbede 524.
 Stilzwijgendheid 111. 407. 439.
 578. 584. 595. 652
 Straf 172. 851
 Strijd 736
 Tegenspreken 66
 Teveel 318
 Tevredenheid 499
 Toegenegenheid 14. 577
 Toegevendheid 645
 Tong 310
 Toorn 1. 2. 46. 159. 241. 426.
 501. 622. 688. 814
 Traagheid 815. 845
 Tijd 213. 216. 427. 744. 755
 Tijdverspilling 23
 Tijger 404. 461
 Uil 673
 Uitstellen 372. 631. 755. 763

- Vee 97
 Veile deernen 188. 222
 Verbluftheid 719
 Verborgenheid 663
 Verdeemoediging 111. 703
 Vergankelijkheid 27. 61. 62. 129. 212. 769
 Vergif 319
 Verlangen 80. 171. 301. 587. 678
 Verliefden 261. 345. 421. 465. 589. 649. 751
 Verloren gaan 145. 233. 416. 418. 592. 841
 Vertrouwen 354. 415
 Voorbeschikking 7. 108. 134. 165. 251. 440
 Voortreffelijkheid 306
 Voortijdigheid 311
 Voorzichtigheid 6
 Vorsten 39. 43. 114. 172. 185. 223. 283. 286. 305. 376. 492. 496. 604. 653. 658. 659. 661. 670. 691. 716. 772. 779
 Vreugde 420
 Vriendschap 53. 102. 123. 126. 130. 137. 199. 336. 337. 405. 444. 448. 485. 582. 616. 618. 725. 737. 746. 790. 813. 857
 Vrouw 13. 30. 37. 38. 40. 224. 282. 315. 375. 380. 398. 410. 495. 500. 559. 606. 804. 834. 839
 Vijandschap 236. 383. 514. 516. 534. 669
 Waardeering 271. 272. 654. 819
 Waardeloosheid 573
 Waarheid 452. 540
 Wankelbaarheid 290
 Wantrouwen 415
 Welgezindheid 173. 577
 Weeklagen 724
 Wekken (uit slaap) 105. 699
 Welvaart 164. 419. 761
 Weten 149. 314. 506. 695. 801
 Wil 211
 Wind 676
 Wolk 147
 Wortels 70. 164
 Wijze 423. 517. 610
 Zelfbeheersching 115. 296. 388. 621. 622
 Zelfgevoel 574
 Zelfkennis 350
 Zelfverloochening 124
 Ziel 120
 Zoon 221. 580. 612. 667. 708. 858

